

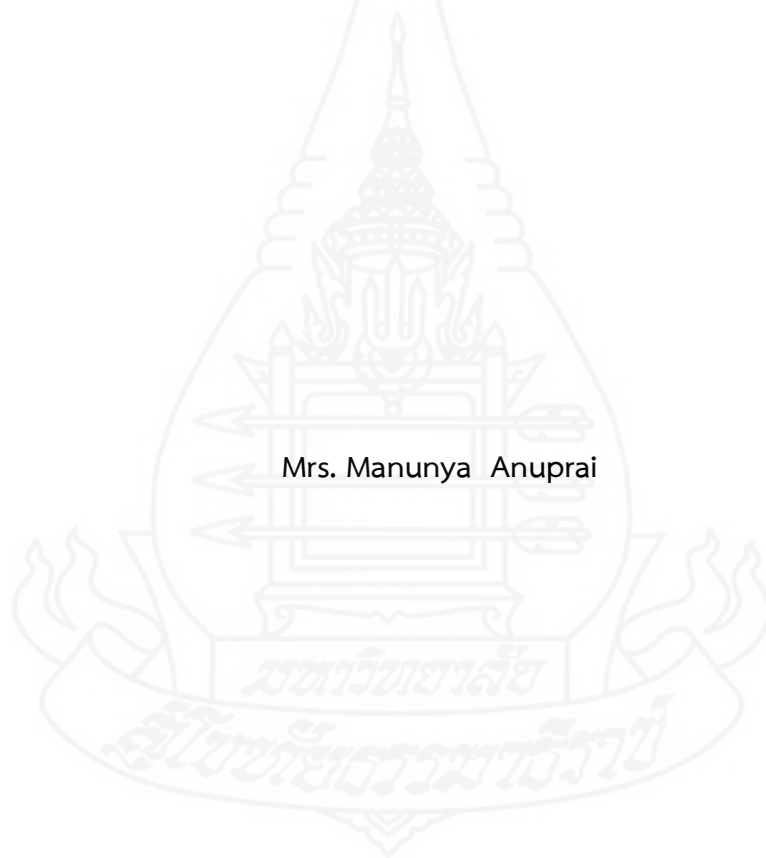
ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์

นางมณัญญา อนุไพร

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2562

The Effects of Using a Guidance Activities Package Involving Public
Service-Minded Activities to Enhance Life Skill Competency
of Good Relationship with Others of Mathayom Suksa IV
Students of Khaendong Phitthayakom School
in Buri Ram Province

Mrs. Manunya Anuprai

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance and Psychological Counseling
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ติดกับผู้อื่น
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม
จังหวัดบุรีรัมย์

ชื่อและนามสกุล

นางมนัญญา อนุไพร

แขนงวิชา

การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

สาขาวิชา

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

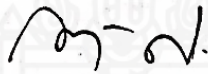
อาจารย์ที่ปรึกษา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.วัลภา สบายยิ่ง

2. รองศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา

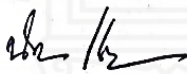
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

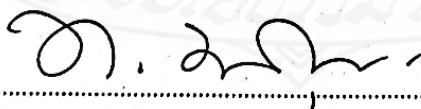
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วัลภา สบายยิ่ง)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้ศึกษา นางมนัญญา อนุไพร **รหัสนักศึกษา** 2612801213

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.วิลภา สบายยิ่ง (2) รองศาสตราจารย์ ดร.นิรินาถ แสนสา

ปีการศึกษา 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระหว่างก่อนทดลองและหลังทดลองของกลุ่มทดลองจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา (2) เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 56 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 2 ห้องเรียน แล้วจับฉลากแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง ห้องละ 28 คน นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา (2) ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติ และ (3) แบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น โดยมีความเที่ยงเท่ากับ .96 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวให้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ติดต่อประสานงาน และร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สูงกว่าระยะก่อนทดลอง ทั้ง 6 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นสูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มัธยมศึกษา

Independent study title: The Effects of Using a Guidance Activities Package Involving Public Service-Minded Activities to Enhance Life Skill Competency of Good Relationship with Others of Mathayom Suksa IV Students of Khaendong Phitthayakhom School in Buri Ram Province

Author: Mrs. Manunya Anuprai; **ID:** 2612801213;

Degree: Master of Education (Guidance and Psychological Counseling);

Independent study advisor: Dr. Wunlapa Sabaiying, Associate Professor;

Academic year: 2019

Abstract

The purposes of this research were (1) to compare the levels of life skill competency of good relationship with others of the experimental group students before and after using a guidance activities package involving public-service minded activities; and (2) to compare the post-experiment life skill competency of good relationship with others of the experimental group students with the post-experiment counterpart competency of the control group students.

The research sample consisted of 56 Mathayom Suksa IV students in two intact classrooms of Khaendong Phitthayakhom School in Buri Ram province during the second semester of the 2019 academic year, obtained by cluster random sampling. Then, the two classrooms were randomly assigned as an experimental group and a control group, each of which consisting of 28 students. The experimental group students received a guidance activities package involving public service-minded activities, while the control group students received a set of normal guidance activities. The employed research instruments were (1) a guidance activities package involving public service-minded activities; (2) a set of normal guidance activities; and (3) a scale to assess life skill competency of good relationship with others. Statistics for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

Research findings showed that (1) the post-experiment level of life skill competency of good relationship with others of the experimental group students was significantly higher than their pre-experiment counterpart competency level at the .05 level of statistical significance; all of the post-experiment six specific aspects of life skill competency of the experimental group students were also significantly higher than their pre-experiment counterpart six specific aspects of life skill competency at the .05 level of statistical significance; the six specific aspects were the following: the aspect of understanding the perspectives, emotion and feelings of the others; the aspect of using one's own spoken language and physical language to communicate with the others; the aspect of perceiving the feeling, thought and needs of the others; the aspect of conducting oneself appropriately in various situations; the aspect of contacting and coordinating with the others; and the aspect of cooperation and working with the others happily; and (2) the post-experiment level of life skill competency of good relationship with others of the experimental group students was significantly higher than the post-experiment counterpart level of the control group students at the .05 level of statistical significance.

Keyword: Guidance activities package involving public service-minded activities, Life skill competency, Good relationship with others, Mathayom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากรองศาสตราจารย์ ดร.วิไลภา สบายยิ่ง ประธานกรรมการสอบและอาจารย์ที่ปรึกษาหลักในงานวิจัย และรองศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา ติดตามประสานงาน ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและทุ่มเทของอาจารย์ทั้ง 2 ท่านด้วยความเคารพ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ นางสุภาพร ศรีลาดเลา ครูชำนาญการพิเศษ นางสาวธัญรัศม์ แพงงูญา ครูชำนาญการพิเศษ และนายณัฐเดช ทองใบ ครูชำนาญการ ครูแนะแนวและครูผู้มีความประสงค์ในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนางานวัดผลของโรงเรียนแคนดงพิทยาคมตามลำดับ ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย และขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนโรงเรียนแคนดงพิทยาคม และโรงเรียนดงพลองพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ที่อนุเคราะห์กลุ่มตัวอย่างและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลและสถานที่ในการดำเนินการวิจัย จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

อนึ่ง ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อผู้สนใจไม่มากนักน้อย จึงขอมอบส่วนดีทั้งหมดนี้ให้แก่เหล่าคณาจารย์ ที่ได้มอบวิชาความรู้จนทำให้ผลงานวิจัยเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง และขอมอบความกตัญญูทเวทิตาคุณแต่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน ส่วนข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในงานวิจัยนี้นั้น ผู้วิจัยขอน้อมรับผิดชอบเพียงผู้เดียว และยินดีรับฟังคำแนะนำจากทุกท่าน ที่ได้เข้ามาศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

มนัญญา อนุไพร

มกราคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
ชุดกิจกรรมแนะแนว.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับจิตอาสา.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
บริบทโรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์.....	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
รูปแบบการวิจัย.....	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตในระยะก่อนและหลัง ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาของนักเรียนกลุ่มทดลอง.....	54
ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตรายด้านในระยะก่อนและหลัง ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาของนักเรียนกลุ่มทดลอง.....	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมระยะก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา.....	56
ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมระยะหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา.....	57
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	59
สรุปการวิจัย.....	59
อภิปรายผล.....	61
ข้อเสนอแนะ.....	67
บรรณานุกรม.....	69
ภาคผนวก.....	76
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	77
ข ตัวอย่างแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต.....	79
ค สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
ง ผลการหาคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต(IOC).....	90
จ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเที่ยงทั้งฉบับของแบบวัด ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต.....	93
ฉ ผลการหาคุณภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา.....	96
ช ตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา.....	99
ซ หนังสือราชการขอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือ ทดลองเครื่องมือ และขอเก็บข้อมูล.....	149
ประวัติผู้ศึกษา.....	155

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังของการตระหนักรู้และ เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น.....	28
ตารางที่ 2.2 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังของการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์.....	29
ตารางที่ 2.3 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังของการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด.....	30
ตารางที่ 2.4 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังของการสร้างสัมพันธภาพที่ดี กับผู้อื่น.....	31
ตารางที่ 3.1 โครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.....	45
ตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตโดยรวม ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยกิจกรรมจิตอาสา (n = 28 คน).....	55
ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเป็นรายด้าน ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ระยะเวลาก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยกิจกรรมจิตอาสา (n = 28 คน).....	55
ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมระยะก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยกิจกรรมจิตอาสา (n = 28 คน).....	56
ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมระยะหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรม จิตอาสา (n = 28 คน).....	57

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ภาพที่ 2.1 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา (Service mind).....	23

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมในศตวรรษใหม่ เป็นยุคของความเร็วและความล้ำสมัยของเทคโนโลยีการสื่อสาร ความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม การหล่อหลอมรวมความคิดและความเชื่อของกลุ่มคนในสังคม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในด้านวิถีชีวิตไปตามยุคสมัย ซึ่งต้องอาศัยการใช้ชีวิตอย่างมีวิจารณญาณ และจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงนี้เอง จึงส่งผลกระทบต่อเด็กในวัยเรียน ทั้งการดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการศึกษาของบุตรหลาน ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รอบตัว ก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างมาก ทั้งปัญหาด้านการปรับตัว ปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความรุนแรง ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหายาเสพติด ปัญหาทางเพศ ฯลฯ โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตต่ำ ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว อาจเป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ และมีความขัดแย้งในชีวิตได้ง่าย ครูจึงจำเป็นต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต เป็นภูมิคุ้มกัน ให้อุดหนุนจากการครอบงำความคิดของสื่อเทคโนโลยีและตั้งรับต่อการก้าวรุกรุกทางสังคมอย่างรู้เท่าทัน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554, น. 1) นอกจากนี้สื่อออนไลน์ยังผลักดันเด็กออกห่างจากครอบครัว สังคมและวัฒนธรรมที่ติงามมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความขัดแย้งส่งผลต่อพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ต่อไป

ซึ่งจะเห็นได้ว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายด้าน ทำให้ต้องมีการปรับตัวหลายด้านพร้อม ๆ กัน จึงเป็นวัยที่จะเกิดปัญหาได้มาก ในวัยนี้จะมีพัฒนาการทางสังคม (Social Development) โดยเริ่มห่างจากทางบ้าน ไม่ค่อยสนิทสนมคลุกคลีกับพ่อแม่พี่น้องเหมือนเดิมแต่จะสนใจเพื่อนมากกว่า จะใช้เวลากับเพื่อนนาน ๆ มีกิจกรรมนอกบ้านมาก ไม่อยากไปไหนกับทางบ้าน เริ่มมีความสนใจเพศตรงข้าม สนใจสังคมสิ่งแวดล้อม หากมีการปรับตัวได้สำเร็จจะช่วยให้วัยรุ่นพัฒนาตนเองเกิดบุคลิกภาพที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินชีวิตเนื่องจากเป็นช่วงวัยที่ปรับตัวเองให้เข้ากับกฎเกณฑ์กติกาของกลุ่ม ของสังคมได้ดีขึ้น มีความสามารถในทักษะสังคม การสื่อสารเจรจา การแก้ปัญหา การประนีประนอม การยืดหยุ่นโอนอ่อนผ่อนตามกัน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนาการทางสังคมที่ดีจะเป็นพื้นฐานมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี และบุคลิกภาพที่ดี การเรียนรู้สังคมจะช่วยให้ตนเองหาแนวทางการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับตนเอง เลือกรักษาชีพที่เหมาะสมกับตน และมีสังคมสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อตนเองในอนาคตต่อไป (พนม เกตุมาน, 2550)

พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542(2553, น. 5) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) ดังนั้นการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชน ในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต จึงเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเสริมสร้างทักษะชีวิตให้มากที่สุด ทั้งใน 8 สาระการเรียนรู้และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อันได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะตามนโยบายของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตได้ทุกองค์ประกอบของทักษะชีวิต (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554, น. 1) โดยเฉพาะทักษะในด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ดังจอห์นสัน (สุเมธ พงษ์เกตุรา, 2553, น. 29 ; อ้างอิงจาก Johnson, 1986) กล่าวว่า มนุษย์ต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าในชีวิต

โครงการจิตอาสา “เราทำความดี ด้วยหัวใจ” พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หน่วยราชการในพระองค์ ร่วมกับหน่วยราชการต่าง ๆ และประชาชนดำเนินกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งยังประโยชน์หลากหลายเป็นที่ประจักษ์ ศูนย์เรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่น้อมนำพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 จัดทำโครงการคุณธรรมของนักเรียนด้านจิตอาสา พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาช่วยให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ ช่วยเหลือผู้อื่น เกิดทักษะในการทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดความรักและความสามัคคี หากทำอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนจะเกิดความตระหนัก มีจิตสำนึกในพฤติกรรมจิตอาสา รู้จักการเสียสละเวลา และแรงงานทำงานเพื่อส่วนรวม ภาคภูมิใจที่ได้ทำตนเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน มีความสุขที่ได้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ นักเรียนจะซึมซับถึงประโยชน์ที่ตนเองได้รับจากกิจกรรมจิตอาสา ช่วยให้มีจิตใจเข้มแข็ง สามารถ ลด ละ เลิก พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (ศูนย์เรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2561, น. 30) และกิจกรรมจิตอาสา นั้น จะช่วยให้เยาวชนลดความเห็นแก่ตัวลง คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมหรือผลกระทบจากการกระทำของตนที่มีต่อผู้อื่น การมีจิตอาสาจะนำไปสู่การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ และพบความปิติสุขจากการได้ปฏิบัติอย่างแท้จริง นำไปสู่ความภูมิใจในตนเอง และมีความรู้สึกว่าคุณค่า เป็นที่ยอมรับ เป็นที่รักใคร่ของคนอื่น อันมีผลให้เมล็ดพันธุ์ “จิตอาสา” ในจิตใจของเขายิ่งงอกงาม เกิดแรงบันดาลใจอยากช่วยเหลือผู้อื่น และสังคมมากขึ้น และในที่สุดก็จะทำให้เยาวชนเหล่านี้ได้เติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพในอนาคตได้ (ปิยาภรณ์ กันเกตุ, 2554, น. 11) และแพทย์หญิงฉัตรพร ตั้งจิตติพร จิตแพทย์เด็กและ

วัยรุ่น สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์ (เว็บไซต์, 2562) ได้กล่าวไว้ว่าทำไมเด็กยุคนี้ต้องทำงานจิตอาสา เพราะว่า การทำงานจิตอาสาเป็นสิ่งที่ช่วยปลูกฝังให้เด็กมีทักษะชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ การเสียสละ การมีน้ำใจ ความขยัน อดทน ความรับผิดชอบ การเข้าสังคม อ่อนน้อม ถ่อมตน ลดความเห็นแก่ตัว มีเมตตาต่อกัน ทำให้สังคมน่าอยู่ยิ่งขึ้น ที่สำคัญคือการเห็นอกเห็นใจ และเข้าใจผู้อื่น และเป็นยุคที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย ทำให้ขาดทักษะที่สำคัญในชีวิตหลายอย่างไป ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมจิตอาสาทำให้เด็กได้ฝึกการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีกิจกรรมที่ดีได้ทำในยามว่าง และที่สำคัญเกิดความภาคภูมิใจที่ได้สร้างประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ได้รับการยกย่อง ชมเชย ได้รับการยอมรับจากครอบครัวและสังคม ได้พัฒนาทักษะชีวิต ย่อมมีผลต่อการส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตในด้านสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น

จากที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่ครูแนะแนว โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ และเป็นพี่ปรึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ซึ่งจากการสังเกตและสอบถามครูผู้สอนจะเห็นว่านักเรียนโดยส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการปรับตัวทั้งด้านการเรียน การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู เนื่องจากมาต่างโรงเรียน สถานที่และสิ่งแวดล้อมใหม่ ทำให้ขาดความร่วมมือและไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ส่งผลให้นักเรียนบางส่วนต้องการย้ายโรงเรียนเนื่องจากเข้ากับเพื่อนไม่ได้ บรรยากาศในห้องเรียนไม่มีความสุข จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวให้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ รู้จักติดต่อประสานงาน ให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทำให้นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งจัดการกับชีวิตตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขต่อไป

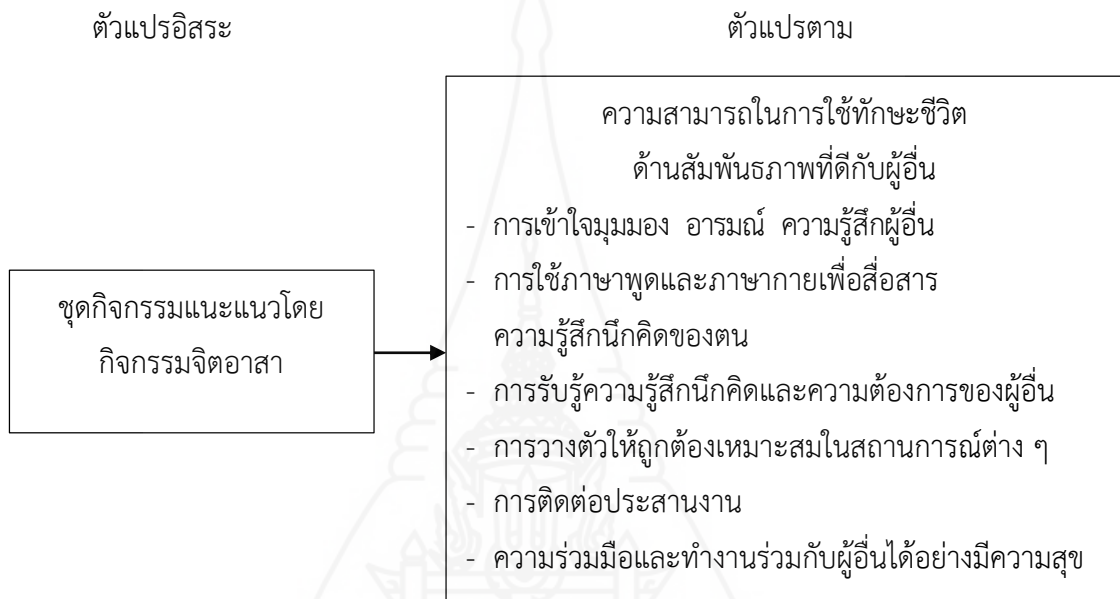
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ระหว่างก่อนทดลองและหลังทดลองของกลุ่มทดลองจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปร คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา ตัวแปรตาม 1 ตัวแปร คือ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมุติฐานการวิจัย

4.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หลังทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาสูงกว่าระยะก่อนทดลอง

4.2 นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมในระยะหลังทดลอง

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จำนวน 3 ห้องเรียน 96 คน

5.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จำนวน 56 คน โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม กลุ่มทดลองเข้ารับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาส่วนกลุ่มควบคุมได้รับกิจกรรมแนะแนวตามปกติ

5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

5.2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยกิจกรรมจิตอาสา

5.2.1 ตัวแปรตาม (dependent Variable) ได้แก่ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

5.3 ระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 ระยะเวลาในการทดลองในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 จำนวน 12 กิจกรรม กิจกรรมละไม่ต่ำกว่า 50 นาที

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถกำหนดนิยามศัพท์ได้ดังนี้

6.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา หมายถึง สื่อที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งมีการแบ่งเนื้อหากิจกรรมออกเป็นชุด ๆ โดยในแต่ละกิจกรรมเน้นการจัดกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ กิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อพัฒนาจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับตนเอง และกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยอาศัยแนวทางจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสา ในด้านการเป็นตัวอย่าง การปฏิบัติ กระตุ้นการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนความคิดและมุมมอง สะท้อนตนเอง และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งแนวทางจัดกิจกรรมแนะแนวทั้งการเล่าเรื่องราว เกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติและสถานการณ์จำลอง การวิเคราะห์และอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มาบูรณาการเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวโดย

กิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จำนวน 12 กิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียน แยกเป็น กิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อพัฒนาจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับตนเอง ได้แก่ ปฐมนิเทศ เจริญมีสองด้าน ชีวิตทุกคนนั้นมีความหมาย บอกเล่าเรื่องราวก่อนการดี ปัจฉินิเทศ และกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ได้แก่ ฝากถึงเธอ เพื่อนซี้ รู้ดีที่สุด เต็มฝันปันหัวใจให้น้อง แสงส่องธรรมนำชีวิต อาสาพาเพลิน หัวใจอาสา เป็นต้น

6.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล สามารถปรับตัวและเรียนรู้ที่จะอยู่กับผู้อื่นอย่างเข้าใจและมีความสุข โดยด้านสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นมีทักษะสำคัญ 6 ด้าน ดังนี้

6.2.1 การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจถึงบุคคล แต่ละคนย่อมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่แตกต่างกัน และเข้าใจถึงการแสดงออกทางจิตใจ ความรู้สึกทางใจที่เปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งกระตุ้นทั้งจากภายในหรือภายนอก หรือจากสถานการณ์ต่างๆ ที่กำลังเผชิญของแต่ละบุคคล

6.2.2 การใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน หมายถึง การใช้คำพูดและท่าทางที่แสดงออกในการสื่อสาร ที่บอกความรู้สึก ความคิดของตนเองได้อย่างเหมาะสมและถูกกาลเทศะ

6.2.3 การรับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น หมายถึง การรู้ถึงความรู้สึก ความคิด ความต้องการ ความสามารถของผู้อื่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างเหมาะสม

6.2.4 การวางตัวให้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ หมายถึง การรู้จักแสดงออกทางพฤติกรรม การปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ วัฒนธรรม โอกาสและสถานการณ์ต่างๆ ในสังคม

6.2.5 การติดต่อประสานงาน หมายถึง การติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน โดยใช้คำพูดที่เหมาะสมและพึงพอใจระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

6.2.6 ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หมายถึง การทำงานร่วมกันของบุคคลที่จะทำให้เกิดความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจ แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตั้งใจทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเต็มความสามารถ ไม่เอาเปรียบหรือเห็นแก่ตัว ช่วยเหลืองานด้วยความเต็มใจ เสียสละ อาสางาน และมีความสุขในการทำงาน

6.3 กิจกรรมแนะแนวตามปกติ หมายถึง กิจกรรมแนะแนวที่จัดตามปกติในชั้นเรียน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ดังนี้

7.1 เป็นแนวทางให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีความตระหนักและสามารถนำไปใช้ในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในสภาพสังคมปัจจุบัน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

7.2 สามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนเหล่านั้นมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตในด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นเพิ่มขึ้น

7.3 ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นที่เป็นทักษะสำคัญในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

- 1.1 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว
- 1.2 ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว
- 1.3 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว
- 1.4 เทคนิคที่ใช้ในชุดกิจกรรมแนะแนว

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับจิตอาสา

- 2.1 ความหมายของจิตอาสา
- 2.2 หลักการของจิตอาสา
- 2.3 ลักษณะหรือรูปแบบของพฤติกรรมจิตอาสา
- 2.4 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสา
- 2.5 ประโยชน์ของกิจกรรมจิตอาสา

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต

- 3.1 ความหมายของทักษะชีวิต
- 3.2 องค์ประกอบทักษะชีวิต พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังและตัวชี้วัดระดับมัธยมศึกษา
- 3.3 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
- 3.4 วิธีการพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 งานวิจัยในประเทศ
- 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

5. บริบทของโรงเรียนแคนดงพิทยาคม อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

1.1 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว

มีเรียม ชื่นสุวรรณ (2554ก, น. 6) ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมแนะแนวที่ผู้ให้บริการแนะแนวสร้างขึ้นเป็นชุด โดยมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาทักษะใดทักษะหนึ่ง ประกอบด้วยกิจกรรม จำนวน 10-15 กิจกรรม มีการออกแบบให้มีการดำเนินกิจกรรมด้วยวิธีการอันหลากหลาย เช่น การเล่นเกม การอภิปราย และกรณีศึกษา เป็นต้น

บุษกรณ์ สุวรรณรัตน์ (2554, น. 5) ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมที่ประกอบกันเป็นชุด ซึ่งสร้างขึ้นมาเพื่อมีเป้าหมายเฉพาะเจาะจง เพื่อพัฒนาผู้รับบริการ

สุพัตรา เขียวหวาน (2556, น. 17) ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายกิจกรรม และมีการจัดสื่อแบบผสม เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนาตามจุดประสงค์ของกิจกรรม

พรสวรรค์ ภัทรบรรพต (2558, น. 26) ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์และกิจกรรม ซึ่งจัดทำในลักษณะของสื่อประสม ประกอบไปด้วย คู่มือครู และโปรแกรมกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ตลอดจนการใช้สื่อและอุปกรณ์ที่สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาหรือกิจกรรม

พยัคฆ์กูรู (เว็บไซต์, 2562) ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง สื่อที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งมีการแบ่งเนื้อหากิจกรรมออกเป็นชุด ๆ โดยมีสื่อประกอบการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความเหมาะสมของเนื้อหาที่ประกอบไปด้วยกิจกรรม เกม สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะหรือความรู้ความเข้าใจตามจุดประสงค์ของสื่อที่สร้างขึ้น

สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ มีสื่อประสมประกอบการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความเหมาะสมของเนื้อหา มีเป้าหมายเฉพาะเจาะจง โดยมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาทักษะใดทักษะหนึ่งของผู้รับบริการแนะแนว

1.2 ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว

ช่อลัดดา ขวัญเมือง (2541, น. 223) กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

1. ส่งผลให้เกิดประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูแนะแนว
2. ช่วยแบ่งเบาภาระครูแนะแนว
3. ช่วยให้ครูแนะแนวมีความสะดวกสามารถจัดกิจกรรมได้ครบตามหลักสูตร ครุมองเห็นพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน ช่วยให้กระบวนการจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความกระตือรือร้น กล้าแสดงความคิดเห็น มีความรับผิดชอบ รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ

ถวัลย์ มาศจรัส (2550, น. 21) กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมไว้ว่า

1. เป็นสื่อการเรียนรู้ที่พัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน
2. ผู้เรียนมีสื่อสำหรับฝึกทักษะด้วยการฝึกปฏิบัติ
3. เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับการแก้ไขปัญหาในการเรียนของผู้เรียน
4. พัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551, น. 120) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรม ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้อ่านถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อน ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมสูง เช่น การทำงานของเครื่องจักรกล อวัยวะภายในร่างกาย การเจริญเติบโตของสัตว์ชั้นต่ำ
2. ช่วยสร้างความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะชุดกิจกรรมจะเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตนเอง
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
4. ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ผู้สอน เพราะชุดกิจกรรมผลิตไว้เป็นหมวดหมู่หยิบใช้ได้ทันที โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ค่อยมีเวลาในการเตรียมตัวล่วงหน้า
5. ทำให้การเรียนของนักเรียนเป็นอิสระจากอารมณ์ครู ชุดกิจกรรมสามารถทำให้นักเรียนเรียนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าครูผู้สอนจะมีสภาพหรือขัดข้องทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด
6. ทำให้การเรียนของนักเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกของครูผู้สอน เนื่องจากชุดกิจกรรม ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แทนครู แม้ครูจะพูดหรือสอนไม่เก่ง นักเรียนก็สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจากชุดการเรียนที่ผ่านการหาประสิทธิภาพมาแล้ว
7. ช่วยให้ครูวัดผลการเรียนรู้ได้ตรงตามความมุ่งหมาย

พยัคฆ์กูรู (เว็บไซต์, 2562) ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นสื่อการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับยุคสมัย ซึ่งชุดกิจกรรมมีประโยชน์สำหรับช่วยส่งเสริมศักยภาพทางการเรียนรู้ได้หลายประการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว
2. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการสนุกสนานในการเรียนรู้
3. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและพร้อมที่จะเรียนรู้
4. ช่วยฝึกความรับผิดชอบในการเรียนและการทำงาน
5. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ กระบวนการคิดและการตัดสินใจได้ดีขึ้น
6. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องราวที่ต้องการส่งเสริมได้ง่าย
7. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมแนะแนว

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนวช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และพร้อมที่จะเรียนรู้ ฝึกความรับผิดชอบในการเรียนและการทำงาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ กระบวนการคิด การตัดสินใจ มีความกระตือรือร้น กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ และรู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ ทำให้ครูวัดผลการเรียนรู้ได้ตรงตามจุดมุ่งหมายและเพิ่มประสิทธิภาพการจัด กิจกรรมแนะแนว

1.3 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนซึ่งจะช่วยให้สามารถพัฒนาทักษะความสามารถของนักเรียนให้ได้เต็มตามศักยภาพ รวมทั้งช่วยส่งเสริม ป้องกันและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น (อัมพร ชนะทอง, 2546, น. 49) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการจัดทำชุดกิจกรรมแนะแนวสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่ เนื้อหา และประสบการณ์
2. แบ่งย่อยเนื้อหาเป็นกิจกรรม เป็นหมวดย่อย
3. กำหนดหัวเรื่องในแต่ละกิจกรรม
4. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง จากนั้นกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

5. กำหนดการประเมินผล ให้ตรงกับวัตถุประสงค์
6. เลือกและจัดทำสื่อการสอนให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง และวัตถุประสงค์

ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2553, น. 65) กล่าวถึง ลำดับขั้นตอนในการสร้างชุดการแนะแนวไว้ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างชุดการแนะแนวจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

4. นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อให้สอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์วิธีดำเนินการ เนื้อหา อุปกรณ์ และการประเมินผล

5. นำโปรแกรมที่สร้างไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องของคู่มือและโปรแกรมการสอน โดยใช้ชุดการสอนแนะแนว ตลอดจนเวลาที่ใช้

6. ปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดแนะแนวเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวนั้นต้องคำนึงถึงหลักการ และ ขอบข่ายเนื้อหาสาระด้านการศึกษาทักษะชีวิตโดยใช้กิจกรรมตามแนวทางของจิตอาสา โดยจะต้องมีการศึกษารายละเอียดและกำหนดจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด แล้ววางแผนดำเนินการให้สอดคล้องกับ

จุดมุ่งหมาย ซึ่งในชุดกิจกรรมแนะแนวผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ แนวคิด วัตถุประสงค์ ขั้นตอน กิจกรรม (ขั้นนำ ขั้นดำเนินการกิจกรรม ขั้นสรุป) สื่อประกอบกิจกรรม และการประเมินผล นำไปทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่อง และมีการปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้มีคุณภาพก่อนที่จะนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

1.4 เทคนิคที่ใช้ในชุดกิจกรรมแนะแนว

1. เทคนิคบทบาทสมมติ

บุญตา ยิ้มน้อย (2536, น. 6) กล่าวว่า เทคนิคบทบาทสมมติ หมายถึง กิจกรรมการแสดงของนักเรียนตามบทบาทในสถานการณ์ที่กำหนดให้ผู้เรียนแสดงออกตามความคิดของตนเอง ว่าควรจะเป็นอย่างไร โดยไม่มีการฝึกซ้อมมาก่อน และถือเอาการแสดงออกทั้งความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปราย แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นนำ เป็นขั้นให้ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อเป็นการปูพื้นฐานให้นักเรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน

2) ขั้นแสดง เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนอาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติ โดยจัดเตรียมสถานที่ ผู้สังเกตการณ์ จากนั้นจึงเริ่มแสดงและหยุดการแสดง

3) ขั้นอภิปราย เป็นขั้นที่ผู้แสดง และผู้สังเกตการณ์แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นโดยเน้นเหตุผล และความรู้สึก

4) ขั้นแสดงเพิ่มเติม เป็นขั้นที่ให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติม ตามข้อเสนอแนะของกลุ่มซึ่งเป็นบทบาทที่สอดคล้องตามจุดมุ่งหมาย

5) ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป เป็นขั้นที่ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุป แล้วผู้ดำเนินกิจกรรมได้สรุปเพิ่มเติม

2. เทคนิคกรณีตัวอย่าง

อัจฉิมา จินวาลา (2535, น.8) กล่าวว่า เทคนิคกรณีตัวอย่าง หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยการนำกรณีเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง หรือมีส่วนใกล้เคียงกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันมาปรับในส่วนของตัวเองบุคคล เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการพัฒนา แล้วเสนอเป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษา แล้วตั้งประเด็นปัญหาให้นักเรียนได้อภิปราย แสดงความคิดเห็นร่วมกัน เป็นการเสริมสร้างให้นักเรียนมีพัฒนาการ และทักษะในเรื่องการคิด วิเคราะห์ตัดสินใจ การให้เหตุผล และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นนำ เป็นขั้นตอนการบอกวัตถุประสงค์ให้นักเรียนได้เรียนรู้

2) ขั้นดำเนินการ เป็นขั้นตอนนำเสนอกรณีตัวอย่างให้นักเรียนศึกษา

พร้อมทั้งตั้งคำถาม หรือประเด็นเพื่อให้นักเรียนได้อภิปรายร่วมกัน

3) ขั้นสรุป เป็นขั้นให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน และผู้ดำเนินกิจกรรมสรุปเพิ่มเติม

3. เทคนิคสถานการณ์จำลอง

ณัฐภา ระกำพล (2535, น.8) กล่าวว่า เทคนิคสถานการณ์จำลอง หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมให้ใกล้เคียง หรือเลียนแบบสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียนให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ด้วยตนเอง โดยการปฏิบัติ แสดงและออกความคิดเห็น ซึ่งวิธีนี้ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจ มีความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ได้ดี และสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป โดยขั้นตอนการใช้สถานการณ์จำลอง ดังนี้

- 1) ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นตอนการบอกรายละเอียดประสงค์ของการทดลองในแต่ละครั้งให้นักเรียนทราบ และเตรียมอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาท
- 2) ขั้นตอนดำเนินการ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนอาสาสมัครแสดงบทบาทไปตามลำดับเหตุการณ์ที่จัดเตรียมไว้
- 3) ขั้นวิเคราะห์และการอภิปรายผล เป็นขั้นตอนหลังกิจกรรมสิ้นสุดลง โดยให้นักเรียนทบทวน และวิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม โดยเน้นที่กระบวนการและบรรยากาศของการแสดง
- 4) ขั้นสรุป เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แล้วช่วยกันสรุป และผู้ดำเนินกิจกรรมได้สรุปเพิ่มเติม

4. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

พุทธชาติ เพชรสถิต (2535, น.7) กล่าวว่า เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่ทำให้สมาชิกในกลุ่ม สนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นในสถานการณ์ที่กำหนดให้ เพื่อพิจารณาข้อตกลงที่จะแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ๆ ด้วยหลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีขั้นตอนในการอภิปรายกลุ่ม ดังนี้

- 1) ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นตอนการบอกรายละเอียดประสงค์ให้นักเรียนทราบ และให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม
- 2) ขั้นตอนดำเนินการ เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนด โดยมีหัวหน้ากลุ่มดำเนินการอภิปราย และมีเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึก
- 3) ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล เป็นขั้นตอนที่ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปรายกลุ่ม และสรุปหน้าชั้นเรียน
- 4) ขั้นสรุป เป็นขั้นตอนที่นักเรียนและผู้ดำเนินกิจกรรมได้ร่วมกันสรุปผลการอภิปรายอีกครั้ง

5. เทคนิคเกม

ปนัดดา ยิ้มสกุล (2538, น.8) กล่าวว่า เทคนิคเกม หมายถึง วิธีการอย่างหนึ่งที่ให้นักเรียนลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลง หรือกติกาอย่างที่กำหนดไว้ โดยนักเรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้-ชนะ เป็นการช่วยให้นักเรียน

วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และช่วยให้นักเรียนเกิด ความสนุกสนาน แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นการมีส่วนร่วม เป็นขั้นตอนการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม แจกอุปกรณ์ อธิบายกติกาการเล่น พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม เพื่อความเข้าใจ และให้สัญญาณเริ่ม การปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน

2) ขั้นวิเคราะห์ เป็นขั้นตอนการให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อที่กำหนด แล้วให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานผลการอภิปราย ผู้ดำเนินกิจกรรมช่วยซักถาม และ เชื่อมโยงเรื่องต่าง ๆ

3) ขั้นสรุป และประยุกต์หลักการ เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนแสดงความ คิดเห็น เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายที่ตั้ง และการเข้าร่วมกิจกรรม

4) ขั้นประเมิน เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม

สรุปได้ว่า เทคนิคที่ใช้ในชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น มีเทคนิคหลากหลายในการ นำไปใช้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวและการออกแบบกิจกรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ขั้นตอนกิจกรรม ดังนี้ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นดำเนินกิจกรรม 3) ขั้นสรุป โดยนำเทคนิคกรณีตัวอย่าง เทคนิคสถานการณ์จำลอง เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม และเทคนิคเกม ผสมผสานกับสื่อกิจกรรมที่ หลากหลายในแต่ละชุดกิจกรรม

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับจิตอาสา

2.1 ความหมายของจิตอาสา

ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (เว็บไซต์, 2550) ได้ให้ความหมายของจิตอาสา คือ ความ สำนึกของบุคคลที่มีต่อสังคมส่วนรวม โดยการเอาใจใส่และการช่วยเหลือ ผู้ที่มีจิตอาสาจะแสดงออก ซึ่งพฤติกรรมที่อาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น การเสียสละเงิน สิ่งของ เวลา แรงกาย และ สติปัญญาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

ธานีษฎ์ กองแก้ว (เว็บไซต์, 2550) กล่าวว่า จิตอาสา หมายถึง คนที่มีจิตใจ อาสา ช่วยเหลือ อยากรให้ผู้อื่นมีความสุข คนที่มาร่วมกิจกรรมจิตอาสา ก็คือ “อาสาสมัคร” คือ บุคคลที่อาสา เข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจ เสียสละ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ป้องกันแก้ไข พัฒนาสังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ศุภย์คุณธรรม (เว็บไซต์, 2550) จากการทบทวนเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ได้ให้ความหมาย จิตอาสา หมายถึง จิตที่พร้อมจะสละเวลา แรงกาย สติปัญญาเพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นจิตที่มีความสุขเมื่อได้ทำความดี อันเกิดจากพื้นฐาน ความคิด 4 ประการหลัก ได้แก่ 1) เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมมิใช่เพื่อส่วนตัว 2) เป็น

การกระทำที่เป็นไปโดยความสมัครใจ 3) เป็นการกระทำที่ไม่มุ่งหวังผลตอบแทนในรูปสินจ้างรางวัล
4) เป็นการอุทิศกำลังกาย กำลังใจ และเวลาให้ส่วนรวม ไม่ใช่อุทิศกำลังทรัพย์แต่เพียงอย่างเดียว

ประวิตร พิสุทธิโสภณ (เว็บไซต์, 2551) กล่าวว่า จิตอาสา หมายถึง ผู้ที่มีจิตใจ
ที่เป็นผู้ให้ เช่น ให้สิ่งของ ให้เงิน ให้ความช่วยเหลือด้วยกำลังร่างกาย แรงสมอง ซึ่งเป็นการ
เสียสละสิ่งที่ตนเองมี แม้กระทั่งเวลาเพื่อเผื่อแผ่ให้กับส่วนรวมอีกทั้งยังช่วยลด "อัตรานา" หรือความ
เป็นตัวของตัวเองลงได้บ้าง

มิชิตา จำปาเทศรอดเจริญ (2551) ได้ให้ความหมายของจิตอาสาว่า คือ จิตที่
ต้องการให้ผู้อื่นตั้งแต่การให้เงิน ให้สิ่งของ จนกระทั่งให้แรงงาน แรงสมองหรือที่มักเรียกว่า
อาสาสมัครเพื่อช่วยให้ผู้อื่นหรือสังคมมีความสุขมากขึ้น การให้หรือเสียสละนี้ สามารถทำได้จนถึง
การเสียสละความเป็นตัวตนหรืออัตตาของเราลงไปเรื่อย ๆ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2555ก, น. 1) จิตอาสา หมายถึง ความสำนึกของบุคคลที่มีต่อ
ส่วนรวม เป็นจิตที่เป็นผู้ให้ คิดดี คิดทางบวก มีความหวังดีต่อผู้อื่น เป็นความสมัครใจ เต็มใจ
ตั้งใจทำ อยากช่วยเหลือ โดยไม่หวังผลตอบแทนและส่งผลให้เกิดความสุขทางจิตใจ ผู้ที่มีจิต-
สาธารณะจะแสดงพฤติกรรมที่อาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม การงดเว้นการกระทำที่จะส่งผลให้เกิด
ความชำรุดเสียหาย การมีส่วนร่วมดูแลรักษา และเคารพสิทธิของบุคคลอื่นในการใช้ทรัพย์สิน
ส่วนรวม

ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556, น. 329)
คำว่า จิตอาสา ให้ความหมายว่า “จิตอาสา” เกิดจากคำสองคำคือ “จิต” ซึ่งมีความหมาย
เดียวกับใจ จิตหมายถึงสิ่งที่ทำหน้าที่รู้ รู้สึก คิดและนึก และอีกคำ คือ “อาสา” หมายถึง รับทำ
โดยเต็มใจ เมื่อรวมกันแล้วจะหมายถึงนึกและคิดเสนอตัวรับทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมด้วยความเต็ม
ใจ ภาษาอังกฤษที่ใช้คำที่มีความหมายสอดคล้องและใกล้เคียงกัน คือ Voluntary Spirit หรือ
Volunteer spirit หรือ Philanthropy ทั้งนี้ยังหมายถึง บุคคลที่นึกคิด และคิดเสนอตัว รับทำเพื่อ
ประโยชน์ส่วนรวมด้วยความเต็มใจ นอกจากนี้มีคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงคำว่าจิตอาสา ดังนี้

“อาสาสมัคร” เป็นคำวิเศษ หมายถึง ที่เสนอตัวเข้าทำงานด้วยความสมัครใจ
เช่น ทหารอาสาสมัคร และที่เป็นคำนาม หมายถึง บุคคลที่เสนอตัวเข้าทำงานด้วยความสมัครใจ
เช่น เขาเป็นอาสาสมัคร ภาษาอังกฤษใช้ว่า Volunteer

“จิตสาธารณะ” เกิดจากคำสองคำ จิตซึ่งได้อธิบายแล้ว และสาธารณะซึ่งเป็นคำ
วิเศษณ์หมายถึงเพื่อประชาชนทั่วไป เมื่อนำมารวมกันจะมีความหมายว่านึกและคิดทำเพื่อประชาชน
ทั่วไป หรือจิตที่คำนึงถึงประโยชน์ของสาธารณะและสังคม ภาษาอังกฤษที่ใช้คือ Public Mind

“จิตสำนึกทางสาธารณะ” (Public conscience) เกิดจากคำสองคำคือจิตสำนึก
ที่มีความหมายว่าความรู้สึกผิดชอบชั่วดีในรูปแบบค่านิยมทางจริยธรรม และคำว่าสาธารณะ เมื่อ
รวมกันแล้วหมายถึงความรู้สึกผิดชอบชั่วดี คิดทำเพื่อประชาชนทั่วไป

นรรักษ์ ฝืนเชียร (เว็บไซต์, 2562) ให้ความหมายของจิตอาสา (Volunteer Spirit)

หมายถึง จิตแห่งการให้โดยเต็มใจเพื่อผู้อื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มีที่มาจากการรวมกันของคำสองคำ คือคำว่า “จิต” และคำว่า “อาสา” จิต หมายถึง จิตใจหรือความรู้สึกนึกคิด ส่วนจิตอาสา นั้น หมายถึง การทำสิ่งใดด้วยความสมัครใจโดยไม่มีผู้ใดบังคับ คำนี้ถูกสร้างขึ้นมาจากเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิเมื่อ ปี 2547 ปัจจุบันมีความหมายเสมือนคำว่าอาสาสมัคร และเมื่อกล่าวถึงคำว่าจิตอาสา ก็ต้องกล่าวถึงคำว่า จิตสาธารณะด้วย จิตสาธารณะ (Public Consciousness) หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่มีพร้อม ความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหา อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงการรู้จักห่วงหาและรักษาสิ่งของที่เป็นส่วนรวมด้วย ซึ่งทั้ง จิตอาสา และจิตสาธารณะนี้ แทบจะมีความหมายที่เหมือนกัน ต่างกันตรงที่ จิตอาสานั้น เป็นการทำตามความมุ่งหวังของตัวเอง ในขณะที่จิตสาธารณะเป็นการกระทำที่เกิดจากสำนึกที่ดีในสังคม ยกตัวอย่าง เช่น การเก็บขยะรอบโรงเรียน ในความหมายของจิตอาสา คือ มุ่งหวังให้ตัวเองทำประโยชน์เพื่อได้รับคำชมเชย ส่วนในความหมายของจิตสาธารณะคือทำเพื่อให้โรงเรียนสะอาดในฐานะนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

สรุปได้ว่า จิตอาสา หมายถึง ผู้ที่มีจิตใจที่เป็นผู้ให้ ไม่นิ่งดูตาย จิตใจที่มีความสุขเมื่อได้ทำความดี ปรารถนาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมเพื่อให้ผู้อื่นมีความสุขด้วยความสมัครใจ เต็มใจ ไม่มีใครบังคับและไม่หวังผลตอบแทน โดยมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงและจะเห็นคำนี้โดยทั่วไปคือ คำว่า “จิตสาธารณะ” ซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิดในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่หวังผลตอบแทนเช่นกัน แต่จิตอาสาทำแล้วหวังผลให้เกิดขึ้นกับตนเอง แต่จิตสาธารณะหวังผลให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

2.2 หลักการของจิตอาสา

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มุลินิธิยุวสภานุคุณ (2561ก, น. 14-17) หลักการสำคัญของพฤติกรรมคุณธรรมจิตอาสาในโรงเรียนคุณธรรม มยส. ประกอบด้วยหลักการ 5 ประการ ซึ่งช่วยให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมจิตอาสา ดังนี้

1. “ทำเป็น”

หลักการข้อนี้สำคัญที่สุด ผู้ปฏิบัติจิตอาสาต้องรู้จักศักยภาพและขีดสมรรถนะของตนเอง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความมั่นใจว่าตนเองทำเป็น ทำได้สำเร็จ เช่น ต้องการช่วยเหลือคนตกน้ำก็ต้องเป็นคนว่ายน้ำเป็น มีร่างกายแข็งแรง และมีความพร้อมเพียงพอที่จะช่วยเหลือผู้อื่น โรงเรียนต้องมีประวัติสุขภาพ การเจ็บป่วย ความรู้ความสามารถพิเศษของนักเรียนที่สนใจจะทำจิตอาสา และตรวจสอบข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ทั้งข้อมูลจากเอกสาร และการพูดคุยสัมภาษณ์ก่อนจะให้ร่วมกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียน

2. “ทำถูกกฎหมาย ถูกวิธี และถูกกาลเทศะ” ดังนี้

1) กิจกรรมจิตอาสาต้องถูกกฎหมาย

การช่วยทำกิจกรรมจิตอาสาต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามกฎหมาย ข้อตกลงทางสังคมที่เป็นที่ยอมรับทั่วกัน เช่น การช่วยดูต้นทางให้ผู้เล่นการพนัน การช่วยผู้ค้ายาเสพติดถือยาเสพติดไปส่งให้ผู้ซื้อ เป็นต้น โรงเรียนจึงต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนและผู้

ปฏิบัติจิตอาสาให้มีความระมัดระวังไม่เป็นเครื่องมือของผู้ไม่หวังดีต่อส่วนรวม ฝึกการวิเคราะห์ เหตุการณ์สิ่งแวดล้อมรอบโรงเรียน ชุมชน หมู่บ้าน รู้เท่าทันคนและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รอบ ตัวเองอยู่เสมอ

2) กิจกรรมจิตอาสาต้องถูกวิธี

การทำกิจกรรมทุกอย่างในชีวิตประจำวันของทุกคน ต้องใช้ความรู้และ เข้าใจในกระบวนการ วิธีการ ขั้นตอน และเทคนิคสำคัญต่าง ๆ ในการปฏิบัติกิจกรรมทั้งสิ้น เพราะ ผลจากการกระทำที่เกิดขึ้น อาจเป็นได้ทั้งผลดีและผลเสีย อาจเกิดผลกระทบในวงกว้างเพิ่มขึ้นอีกก็ได้ ผู้ปฏิบัติจิตอาสา จึงต้องไม่ประมาท หากให้การช่วยเหลืออย่างไม่ถูกวิธีผลเสียหายจะเกิดขึ้นกับ ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ เช่น การดูแลผู้สูงอายุ การช่วยเหลือผู้พิการ การช่วยเหลือผู้ประสบ อุบัติเหตุ เป็นต้น โรงเรียน จึงต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนและผู้ปฏิบัติจิตอาสาให้มีความ ชัดเจนในกระบวนการ วิธีการ ขั้นตอน และเทคนิคต่าง ๆ ต้องตระหนักถึงผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้น จากการกระทำของจิตอาสา นอกเหนือจากความหวังดีของผู้ปฏิบัติเอง

3) กิจกรรมจิตอาสาต้องถูกกาลเทศะ

ชีวิตประจำวันปกติของทุกคนย่อมต้องมีมารยาทและรู้กาลเทศะในการเข้า สังคมอยู่แล้ว การทำกิจกรรมจิตอาสาอย่าลืมมารยาท และอาจต้องใช้ความละเอียดอ่อนในการ ใช้มารยาท และกาลเทศะเพิ่มมากขึ้นอีกก็ได้ เพราะในสถานที่ที่ไปทำกิจกรรมจิตอาสา จำเป็นต้อง ประสานสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลที่รับการช่วยเหลือ และประชาชนทั่วไปซึ่งอาจจะไม่รู้เรื่องกิจกรรม จิตอาสาใด ๆ เลยได้ ดังนั้น ผู้ปฏิบัติจิตอาสาต้องคำนึงถึงมารยาทต่าง ๆ การมีสัมมาคารวะ มี ความเคารพนอบน้อมต่อผู้สูงอายุ ผู้พิการ รู้จักมารยาทการทักทาย การไหว้ผู้สูงอายุ การเอื้อเฟื้อ ต่อเด็ก ผู้พิการ เป็นต้น ประการสำคัญ จิตอาสาต้องรู้กาลเทศะ ซึ่งหมายถึง ควรรู้ว่าสิ่งใดควร จะพูด สิ่งใดไม่ควรพูด รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ให้เกียรติผู้อื่น รู้จักสำรวมกิริยา วาจา เช่น ไม่หัวเราะ สนุกสนานในงานศพ ใช้โทรศัพท์มือถือเสียงดัง ใช้เสียงดังเอะอะในวัด เป็นต้น นอกจากนี้ ต้องรู้กาลเทศะในการแต่งกายให้เหมาะสมกับงานและสถานที่ เช่น ไม่ใช้เสื้อสีฉูดฉาด รักรูป กระโปรงสั้น ไปทำกิจกรรมจิตอาสาในวัด โรงพยาบาล สถานพักฟื้นผู้ป่วย เป็นต้น โรงเรียนจึงต้องเน้นย้ำ ให้นักเรียนและผู้ปฏิบัติจิตอาสาคำนึงถึงมารยาทและรู้กาลเทศะในการทำ กิจกรรมจิตอาสา เพื่อรักษาน้ำใจของผู้มารับความช่วยเหลือและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับ ประชาชนที่พบเห็น รวมทั้งจิตอาสาต้องรู้จักกาลเทศะของตนเอง เช่น นักเรียนไม่ควรทำกิจกรรม จิตอาสาจนกระทบต่อการเรียนของตนเอง เป็นต้น

3. “ทำด้วยความเต็มใจ”

คำว่า “อาสา” มีความหมายชัดเจนแล้วว่าผู้ปฏิบัติจิตอาสาสนใจและสมัคร ใจจะทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น จะใช้เวลาว่างของตนเองทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังนั้น โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนและบุคลากรผู้ปฏิบัติจิตอาสา สามารถเลือกกิจกรรมที่สนใจและ เต็มใจจะทำ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตรงตามเป้าหมายที่โรงเรียนต้องการ

4. “ทำเป็นประจำ”

การฝึกให้นักเรียนและผู้ปฏิบัติจิตอาสา เป็นผู้ที่มีจิตใจเป็นผู้ให้ เช่น ให้สิ่งของ ให้เงิน ให้ความช่วยเหลือ รู้จักการเสียสละ สิ่งที่ตนเองมี รู้จักใช้เวลาว่างทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมนั้น เป็นการฝึกให้มีอุปนิสัยที่ดี ที่ต้องการให้เกิดขึ้นและติดตัวผู้ปฏิบัติไปตลอดชีวิต จึงจำเป็นต้องใช้เวลา และต้องทำอย่างสม่ำเสมอ จึงจะเกิดเป็นนิสัย และติดตัวไปตลอด โรงเรียนจึงต้องจัดกิจกรรมจิตอาสาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ให้นักเรียนมีโอกาสฝึกกิจกรรมจิตอาสาอย่างต่อเนื่องจนจบการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการช่วยเหลือผู้อื่นในครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

5. “ทำแล้วมีความสุข”

ความอึดใจ ซาบซึ้งใจ ปีติสุขที่ได้ทำคุณงามความดี เสียสละเวลา แรงกาย และสติปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อสาธารณประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน เกิดความสุขเมื่อได้ทำความดี ล้วนเป็นสัญญาณที่บ่งบอกได้ว่า ผู้ปฏิบัติจิตอาสา ย่อมพึงพอใจกับกิจกรรมจิตอาสาของตน เมื่อมีความสุข ย่อมต้องการทำต่อไป เป็นผลตอบแทนทางจิตใจที่ทำให้เกิดความสุข ความสงบในจิตใจตนเอง โรงเรียนจึงควรจัดให้นักเรียนและบุคลากรผู้ปฏิบัติจิตอาสา ประเมินความพึงพอใจของตนเอง ภายหลังจากการร่วมกิจกรรมจิตอาสาทุกครั้ง เพื่อให้ทุกคนรู้จักประเมินตนเอง และปรับปรุงการร่วมงานจิตอาสาในโอกาสต่อไป

สรุปได้ว่า การดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของนักเรียน หากจะดำเนินการจำเป็นต้องเข้าใจหลักการปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาที่สำคัญคือ ควรรู้จักความพร้อมและศักยภาพของตนเอง โดยทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย มีความรู้และเข้าใจกระบวนการขั้นตอน วิธีการที่ถูกต้อง และให้เหมาะสมตามกาลเทศะ เต็มใจทำโดยไม่ได้อยู่บังคับ ปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอและเกิดความสุขและภาคภูมิใจที่ได้ทำคุณงามความดี พร้อมทั้งประเมินตนเองเพื่อปรับปรุงการร่วมงานจิตอาสาในครั้งต่อไป

2.3 ลักษณะหรือรูปแบบของกิจกรรมจิตอาสา

ณัฐชัฐดา สุภาพจน์ (2661, น. 83) ได้ศึกษาลักษณะการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถแบ่งเป็นประเภทการทำกิจกรรมจิตอาสาได้ 2 ประเภท ประเภทแรก คือ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็นการช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสหรือผู้ที่ขาดโอกาสในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการศึกษา ด้านการใช้ชีวิตที่ต้องอยู่อย่างลำบาก ซึ่งช่วยเหลือให้เขาได้สามารถสร้างโอกาสต่อตัวเองได้ ได้แก่ การสอนหนังสือเด็ก การอ่านหนังสือให้คนตาบอด การทำหนังสือเสียง ประเภทที่สอง คือ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็นการทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากความมุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาชุมชนสังคมให้ดีขึ้น มีความพยายามที่จะใช้ความสามารถของตนเองในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาชุมชนเพื่อให้คนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ได้แก่ การสร้างฝายชะลอน้ำ การปลูกป่าชายเลน การช่วยเหลือกิจกรรมที่วัด การออกค่ายอาสาพัฒนา การเป็นอาสาสมัครของกรุงเทพมหานคร และทำกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน

สมพงษ์ สิงหะพล (2542, น. 15-16) กล่าวถึง จิตสำนึกมีอยู่ 3 ด้าน คือ

1. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเอง ทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้การศึกษาไทยมุ่งปลูกฝังมานาน เกิดบ้าง ไม่เกิดบ้างตามสภาพการณ์ เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกันที่จะสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ ความมานะอดทน เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่ถูกปลูกฝัง และมีมานานตามสภาพสังคมไทย

2. จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Others oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนไทยกลุ่มชนหนึ่ง สังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมมาจากพื้นฐานดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทย ซึ่งสร้างกันได้ไม่ยากนัก

3. จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Social or Public Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน คำนึงถึงผู้อื่นที่มีความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเกี่ยวกับกัน เป็นจิตสำนึกที่คนไทยยังไม่ค่อยมีและขาดกันอยู่มาก เพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทย สมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกด้านสุขภาพ เป็นต้น

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2561ข, น. 19-21) จากการวิเคราะห์พฤติกรรมจิตอาสาในโรงเรียนคุณธรรม มยส. มีรูปแบบของพฤติกรรมจิตอาสา อยู่ 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มพฤติกรรมจิตอาสาที่ช่วยพัฒนาจิตสำนึกของนักเรียนเอง ได้แก่ พฤติกรรมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อน ครู โรงเรียน ครอบครัว ฝึกการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ รับฟังปัญหาของผู้อื่น ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ แบ่งปันสิ่งของเครื่องใช้ และยินดีให้บริการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ต่อผู้อื่น

2. กลุ่มพฤติกรรมจิตอาสาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน สังคม และประเทศ ให้ความเห็นอกเห็นใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละเวลา แรงกาย ทุนทรัพย์ ความร่วมมือร่วมใจ ช่วยเหลือให้ผู้อื่นมีความสุข โดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในชุมชน และสังคม ช่วยแก้ไขปัญหาคความทุกข์ยาก และอุปสรรคต่าง ๆ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมส่วนรวม

3. กลุ่มพฤติกรรมจิตอาสาเพื่อสร้างสังคมจิตสาธารณะ เป็นการเสริมสร้างความ เป็นพลเมืองดีของประเทศ เป็นพฤติกรรมจิตอาสาที่ประชาชนทุกคนควรระลึกอยู่เสมอ และปฏิบัติเป็นนิสัย เพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศ เช่น การมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม การใช้น้ำ ใช้ไฟฟ้า และทรัพยากรของประเทศอย่างประหยัดและคุ้มค่า การไม่ทำลายทรัพย์สินของทางราชการ การดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวม และเคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม ไม่ทิ้งขยะลงบนถนน ไม่ขีดเขียนเสาคอนกรีตรถไฟฟ้าวางให้สกปรก ดูแลรักษาป่าและวนอุทยาน ไม่เผาขยะ ไม่สร้างมลพิษทางอากาศ และการร่วมทำจิตอาสาเมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นในประเทศ เป็นต้น

ซึ่งโครงการและกิจกรรมด้านจิตอาสาที่ประสบผลสำเร็จ แยกกิจกรรมได้ดังนี้

1. งานจิตอาสาในระดับโรงเรียน ได้แก่ งานทำความสะอาดสถานที่ในโรงเรียน งานจัดการขยะภายในโรงเรียน งานสนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้อิง งานส่งเสริมสุขภาพ และงานพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง

2. งานจิตอาสาในระดับชุมชน ได้แก่ งานทำความสะอาดสถานที่และจัดการขยะของชุมชน งานดูแลผู้สูงอายุในชุมชน หมู่บ้าน งานดูแลผู้ป่วย ผู้พิการในชุมชน หมู่บ้าน งานพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชนและจังหวัด และงานบริการด้านสังคม

ภาวดี คุ่มโชคไพศาล (เว็บล็อก, 2555) ได้รวบรวมรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาสามารถทำได้ เป็น 8 รูปแบบ ดังนี้ 1) จิตอาสาสายรักสะอาด ได้แก่ ทำความสะอาดวัดหรือโรงเรียน กวาดใบไม้แห้ง แยกขยะ ฯลฯ 2) จิตอาสาสายรักโลก ได้แก่ ช่วยสุนัขจรจัด ปล่อยเงินช่วยเหลือสัตว์เร่ร่อน ปลูกป่า สร้างฝาย ฯลฯ 3) จิตอาสาสายก่อสร้าง ได้แก่ ซ่อม สร้าง ทาสีอาคารเรียน สร้างห้องสมุด ฯลฯ 4) จิตอาสาสายสตรีต ได้แก่ วิ่งการกุศล วิ่งนำคนตาบอด ปั่นจักรยานปฐมนิเทศ วิ่งเก็บขยะ 5) จิตอาสาสายพิถีพิถัน ได้แก่ เลี้ยงอาหารผู้ป่วย เล่านิทานให้เด็กกำพร้า จัดแสดงละครหรือมินิคอนเสิร์ต จัดกิจกรรมช่วยบำบัดผู้ป่วย ฯลฯ 6) จิตอาสาสายเปี่ยมความรู้ ได้แก่ ทำหนังสือเสียง อ่านหนังสือให้คนตาบอด สอนเด็กประถมตามโรงเรียนชนบท ฯลฯ 7) จิตอาสาสายแฮนด์เมด ได้แก่ ทำเสื้อ กระเป๋า เข็มกลัด ภาพวาด สมุดทำมือ ฯลฯ และ 8) จิตอาสาสายตารางแน่นอน ได้แก่ บริจาคเงินหรือสิ่งของ จัดแคมเปญหักกำไรคืนสู่สังคม

ไพบุลย์ พรหมดำ และ รณิดา อินนุพัฒน์ (2555, น. 1-5) จากการศึกษาสังเคราะห์กิจกรรมส่งเสริมความมีจิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 (นครศรีธรรมราช พัทลุง) พบว่าโรงเรียนทุกโรง ทั้ง 71 โรงเรียนในจังหวัดนครศรีธรรมราช และ 28 โรงเรียนในจังหวัดพัทลุง ได้จัดหรือเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งมีกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมที่สะท้อนจิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาศาสนสถาน ได้แก่ วัด และมัสยิด กิจกรรมพัฒนาโรงเรียน อนามัย หมู่บ้าน ชุมชน กิจกรรมปลูกต้นไม้ ปลูกป่า กิจกรรมค่าย ชุมนุม อาสาสมัคร กิจกรรมด้านคุณธรรม ความดี กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมประชาธิปไตย กิจกรรมในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ วันสำคัญทางศาสนา หรือประเพณีวัฒนธรรม วันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถาบันชาติ พระมหากษัตริย์ กิจกรรมรณรงค์หรือป้องกันอุบัติเหตุและสารเสพติด กิจกรรมบริการชุมชน ด้านดนตรี นาฏศิลป์ไทย ดนตรีสากล บริจาคโลหิต บริจาคเงิน สิ่งของเครื่องใช้ บริการด้านสถานที่ กิจกรรม อย. รณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย

2. กิจกรรมที่สะท้อนจิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการกับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมปลูกป่า กิจกรรมเดินรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมค่าย จัดตั้งชมรม ชุมนุม อาสาสมัคร กิจกรรมดูแลรักษาความสะอาดพื้นที่ใน

โรงเรียน กิจกรรม 5 ส และ Big Cleaning Day กิจกรรมธนาคารขยะ กิจกรรมดูแล บำรุงรักษา ปรับปรุงภูมิทัศน์ในโรงเรียน กิจกรรมปลูกหญ้าแฝก กิจกรรมอนุรักษ์ปลาและทะเล

สุพัตร์ พิบูลย์ (เว็บไซต์, 2552) ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในส่วนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนก็ถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ซึ่งหลักสูตร ได้จำแนกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) กิจกรรมแนะแนว 2) กิจกรรมนักเรียนและ 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ซึ่งเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องเน้นการสร้างเยาวชนที่มีความสมดุล ลูกศิษย์ต้อง “เป็นคนเก่ง เป็นคนดี มีคุณลักษณะ และมีสมรรถนะตามที่หลักสูตรกำหนด” ในการสร้างจิตสาธารณะ คงมีหลายแนวทาง “สถานศึกษาจะต้องคิดกิจกรรมที่มีความเป็นไปได้ง่าย และสะดวกในการปฏิบัติ แต่ให้ผลดี” ตัวอย่างส่วนหนึ่งเพื่อการสร้างจิตสาธารณะแก่นักเรียน

1. ส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการดูแลรักษาบ้าน และรับผิดชอบงานบ้าน ถือเป็นงานสาธารณะที่ใกล้ตัวที่สุด โดยมีพฤติกรรมที่เป็นรูปธรรม เช่น ตื่นนอนแต่เช้า กวาดบ้าน ถูบ้าน จัดระเบียบหรือกวาดบริเวณบ้าน

2. ส่งเสริมให้เด็กร่วมรับผิดชอบในการดูแลรักษาซอย/หมู่บ้านที่อยู่อาศัย โดยมีพฤติกรรมที่เป็นรูปธรรม เช่น ปลูกต้นไม้ (ไม้ดอก ไม้ประดับ) หน้าบ้านพร้อมดูแลรักษา กวาดและทำความสะอาดถนนหรือที่สาธารณะ ร่วมเป็นกรรมการดูแลหมู่บ้าน เป็นต้น

3. จัดกิจกรรมเพื่อชี้แนะทิศทางการพัฒนาหรือแก้ปัญหาให้แก่ชุมชน ครูคณิตศาสตร์มอบหมายให้นักเรียนช่วยเหลือพ่อแม่ในด้านการคำนวณและวิเคราะห์ใบคำนวณภาษี (ภ.ง.ด. 91) ให้พ่อแม่ ครูวิทยาศาสตร์/ครูสังคมศึกษาให้นักเรียนร่วมปฏิบัติการรณรงค์การลดการใช้พลังงานไฟฟ้าในบ้าน ครูสุขศึกษาร่วมกับชุมชนส่งเสริมสุขภาพ รณรงค์และให้คำแนะนำนักเรียนร่วมทำลายแหล่งยุงลายเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก หรือโรคติดต่ออื่น ๆ เป็นต้น

4. สถานศึกษาเป็นแกนนำในการพัฒนาชุมชน เช่น ร่วมกันพัฒนาบรรยากาศสิ่งแวดล้อมของชุมชน ทั้งนี้ อาจปฏิบัติผ่านกิจกรรมชุมนุมที่มีอยู่ในโรงเรียน และเน้นให้นักเรียนมีบทบาทหลักในการร่วมวางแผนพัฒนา และชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งฝึกประสบการณ์และปฏิบัติงานของนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนต่อไป

5. ประสานงานกับผู้ปกครอง หรือเครือข่ายผู้ปกครอง ให้ร่วมกันวางแผนเพื่อทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ร่วมกัน โดยวางแผนเป็นรายปี พร้อมแจ้งแผนงานให้โรงเรียนทราบตั้งแต่ต้นปี การกระทำเช่นนี้ นอกจากจะเป็นการแบ่งเบาภาระของโรงเรียนในการส่งเสริมให้นักเรียนจัดทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์แล้ว ยังเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว และส่งเสริมให้ครอบครัวไทย “มีจิตสาธารณะไปในตัวด้วย

สรุปได้ว่า ลักษณะหรือรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาหรือกิจกรรมจิตสาธารณะ มีแนวทางจัดกิจกรรมใกล้เคียงกันขึ้นอยู่กับบริบทและเหมาะสมกับช่วงวัยและความพร้อมของผู้เรียน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมจิตอาสาในระดับโรงเรียนและเกี่ยวข้องกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัย

จึงเน้นแบ่งประเภทกิจกรรมจิตอาสาตามเป้าหมายของกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น เป็นสำคัญ จึงแบ่งลักษณะหรือรูปแบบของกิจกรรมจิตอาสาได้เป็น 2 ประเภทที่ครอบคลุมกิจกรรมย่อยของจิตอาสาอื่น ๆ คือ กิจกรรมจิตอาสาเพื่อพัฒนาจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับตนเอง และกิจกรรมจิตอาสาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ในกิจกรรมจิตอาสาอื่น ๆ ได้เน้นความรับผิดชอบต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างเยาวชนให้มีความสมดุลทั้งเป็นคนเก่ง เป็นคนดี มีคุณลักษณะและมีสมรรถนะตามที่หลักสูตรกำหนด และได้รับการส่งเสริมทักษะชีวิตในด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีและสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2.4 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสา

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2555ค : น. 4) แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสา การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสาสามารถทำได้ทุกช่วงวัย จำเป็นต้องนำองค์ความรู้เชิงทฤษฎีมาปรับประยุกต์ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในปัจจุบัน เริ่มจากตัวผู้สอนเองที่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี และค่อย ๆ ขยายไปสู่การพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องพัฒนาไปให้ถึงระบบคิดของผู้เรียน มากกว่าการให้ทำกิจกรรมโดยปราศจากความคิด อย่างไรก็ตามต้องถือเป็นหลักการว่าการพัฒนาจิตอาสาสามารถสอดแทรกได้ในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การช่วยเหลือเพื่อนที่ทำการบ้าน การประหยัดน้ำ ไฟฟ้า การจัดทำโครงการจิตอาสาที่ออกไปนอกโรงเรียนเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาเท่านั้น แต่การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องเชื่อมโยงเข้ากับวิถีชีวิตของผู้เรียนในแต่ละชุมชน ท้องถิ่น แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสา มีดังนี้

1. การเป็นตัวแทนทางด้านจิตอาสาอย่างสม่ำเสมอ ตามทฤษฎีเซลล์กระจกเงา (mirror neuron theory) เมื่อผู้สอนแสดงพฤติกรรมใด ๆ ออกมาอย่างสม่ำเสมอ แม้ไม่ต้องสอนโดยวาจาแต่เป็นการสอนโดยการกระทำ ผู้เรียนจะมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมนั้นด้วย การพัฒนาลักษณะนี้เป็นการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยกระบวนการซึมซับ การสังเกต การเลียนแบบ พฤติกรรม แต่ควรใช้ควบคู่กับการสะท้อนผลตนเอง (reflection)

2. การจัดการเรียนรู้ต้องผ่านกระบวนการการปฏิบัติ (active learning) โดย การให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาตามความเหมาะสมด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องจัดทำเป็นโครงการเฉพาะกิจขึ้น แต่ควรบูรณาการไปในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ และที่สำคัญจะต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการปฏิบัติต่อเพื่อนและผู้สอน

3. การสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นการเรียนรู้จิตอาสา โดยการทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกร่วม (Empathy) ความเห็นอกเห็นใจ เอาใจผู้อื่นมาใส่ใจตนเอง เพื่อรับรู้ความรู้สึก และตอบสนองโดยการแสดงพฤติกรรมจิตอาสาอย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งภาษาพูดและภาษากาย

4. มุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดและมุมมอง (Transformation of learning) ของผู้เรียน ทำให้เห็นว่าผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมส่วนรวมได้ ไม่สำคัญว่าจะเรียนเก่งสอบได้คะแนนดีหรือไม่ การปรับเปลี่ยนความคิดและมุมมองดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาจิตอาสาอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง

5. การจัดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนตนเอง (Self - reflection) มุ่งให้เห็นความคิดและความรู้สึกของตนเองเมื่อได้ช่วยเหลือคนอื่น หรือทำประโยชน์ต่อส่วนรวม รวมทั้งการกำหนดแนวทางสำหรับพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีจิตอาสาต่อไป

6. ผู้สอนต้องสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนว่าการมีจิตอาสา นั้นจะต้องไม่เป็นการเบียดเบียนตนเองหรือบุคคลรอบข้างด้วย มิฉะนั้นจะเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา สิ่งใดที่เกินกำลังที่เราจะทำได้คนเดียวต้องรู้จักสร้างแนวร่วมหรือเครือข่ายมาช่วยให้สำเร็จ

สำหรับครู-อาจารย์ หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสา มีวิธีการ 6 อย่างที่สามารถปลูกฝังจิตอาสาได้ โดยทำตนเป็นแบบอย่าง ใช้กิจกรรมในชั้นเรียน เช่น “หากฉันเป็น...” “หากฉันมี...” ให้เขียนคำตอบของตนเอง ลงมือช่วยเหลือผู้อื่น คนอื่น บำเพ็ญประโยชน์ ถอดบทเรียนหรือสะท้อนด้านจิตอาสาของตนเอง กอปรกับการตั้งเป้าหมายเพื่อจะเป็นจิตอาสา แลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอผลงานเกี่ยวกับจิตอาสา เรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงภายในอย่างแท้จริง เช่น ปฏิบัติธรรม เจริญสติ ศีกษารธรรมะ จิตตปัญญาศึกษา เป็นต้น ดังแผนภาพ

ภาพที่ 2.1 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา (Service mind)
ที่มา : วิชัย วงษ์ใหญ่ (2555)

นรรชต์ ฝืนเชียร (เว็บไซต์, 2562) กล่าวถึงวิธีสอนเด็กให้เป็นคนมีจิตอาสา เราสามารถปลูกฝังและส่งเสริมเด็กมีใจเป็นจิตอาสาได้หลายวิธี ดังนี้

1. บุคคลใกล้ชิดเป็นตัวอย่างที่ดี ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเบนดูรา ได้กล่าวว่า เด็กนั้นเรียนรู้ผ่านตัวแบบที่มีอิทธิพล ซึ่งตัวแบบที่มีอิทธิพลนั้นก็คือนักเรียนในครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดนั่นเอง ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ผู้ปกครองหรือคุณครู ถ้าต้องการสอนให้เด็กและเยาวชนมีหัวใจจิตอาสาและจิตสาธารณะแล้ว ก็ควรที่จะปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องของการเป็นผู้มีจิตอาสาและจิตสาธารณะ เช่น ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส ไม่สูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบ ไม่จอดรถในพื้นที่เฉพาะ และรู้จักใช้และรักษาของส่วนรวมต่าง ๆ เป็นต้น

2. ส่งเสริมให้เด็กมีหน้าที่ การส่งเสริมให้เด็กมีหน้าที่ต่าง ๆ นั้นจะช่วยให้เขารู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งในสังคมนั้น ๆ เช่น ให้ช่วยเหลืองานบ้านตามความเหมาะสม หรือการตั้งเวรประจำวันในการดูแลทำความสะอาดในห้องเรียน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้เขาเป็นคนที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คิดถึงคนอื่น ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้เขาเป็นคนที่มีจิตอาสาตนเอง

3. สอนเด็กให้เป็นคนคิดถึงส่วนรวมและสิ่งแวดล้อม คือควรปลูกฝังให้เด็กช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ฝึกให้ลูกรักษาความสะอาดของส่วนรวม เช่น รู้จักทิ้งขยะเป็นที่ เป็นทาง เวลาไปที่สวนสาธารณะก็จะไม่เด็ดดอกไม้ไปไม่เล่น หรือเวลาเข้าห้องน้ำสาธารณะก็ควรรักษาความสะอาดเพื่อให้คนอื่นสามารถมาใช้ต่อได้ เป็นต้น

4. ชวนเด็กไปบริจาคสิ่งของหรือทำกิจกรรมอาสา การพาเด็ก ๆ ไปเยี่ยมสถานสงเคราะห์หรือไปเยี่ยมบ้านคนชรา นั้น เป็นการสร้างประสบการณ์ดี ให้เขาได้มีโอกาสสัมผัสความเป็นจิตอาสาโดยตรงอันจะส่งผลให้เขาปฏิบัติตนด้วยจิตอาสาและจิตสาธารณะตามความเคยชิน ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีสำหรับเขาในภายภาคหน้า

ทศนา เขมณี (2546, น. 30-32) ได้เสนอวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมคุณธรรมและค่านิยม ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตอาสาได้ดังนี้

1. การเล่านิทาน เป็นการสอนที่ใช้นิทานเป็นสื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระที่ต้องการ ซึ่งครูอาจใช้สื่ออื่น ๆ ประกอบได้ เช่น หุ่น ภาพ และการ์ตูน นิทานที่นำมาใช้มีหลายประเภท เช่น นิทานปรัมปรา นิทานท้องถิ่น นิทานคติธรรม โดยเนื้อหาของนิทานต้องเหมาะสมกับระดับของผู้เรียนและเกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

2. การเล่นเกม เกมเป็นการเล่นภายใต้กติกาที่กำหนด โดยมีจุดมุ่งหมายของการเล่นโดยทั่วไปแล้วจะมีการแข่งขันเพื่อให้เกิดความสนุกสนานตื่นเต้น เกมที่ควรนำมาใช้ฝึกที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะ เช่น เกมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ ความอดทน การมีน้ำใจนักกีฬา การให้อภัย การทำงานเป็นทีม การเคารพสิทธิผู้อื่น

3. การใช้กรณีตัวอย่าง เป็นการสอนโดยใช้เรื่องที่คัดสรรมาหรือเขียนขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา โดยมีประเด็นคำถามให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์ อภิปราย และแก้ปัญหา เรื่องที่เลือกมาใช้ควรเป็นเรื่องที่คล้ายความเป็นจริง เช่น ชาวในหนังสือพิมพ์ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

4. การใช้บทบาทสมมติ เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทเป็นตัวละครในสถานการณ์จำลองจากสถานการณ์ที่สมมติขึ้น การสวมบทบาทดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทที่แสดงซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ความรู้สึก เจตคติของตนเองมากขึ้น

5. การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กันในสถานการณ์จำลองจากสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความเป็นจริงของสถานการณ์นั้น

สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสาให้เกิดขึ้นกับนักเรียนนั้น สามารถปรับแนวทางการพัฒนาจิตอาสาต่อนักเรียนมาจัดกิจกรรมจิตอาสา โดยครูผู้สอนมีส่วนสำคัญ ในการเป็นตัวแทนทางด้านจิตอาสาอย่างสม่ำเสมอ จัดการเรียนรู้ต้องผ่านกระบวนการการปฏิบัติ สร้างบรรยากาศที่กระตุ้นการเรียนรู้จิตอาสา มุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดและมุมมอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนตนเอง และสร้างเครือข่ายหรือแนวร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้านจิตอาสา ซึ่งในการจัดกิจกรรมยังต้องอาศัยวิธีการสอนให้เกิดการมีส่วนร่วม กระตุ้นความสนใจและเกิดความตระหนักในการพัฒนาตนเองด้านจิตอาสาทั้งการใช้การเล่านิทาน การเล่นเกม การใช้กรณีตัวอย่าง การใช้บทบาทสมมติ และการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งควรเน้นกิจกรรมจิตอาสาที่ส่งเสริมและปลูกฝังการรู้จักหน้าที่ของตนเอง การรู้จักนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการสร้างประสบการณ์ที่ดีในการช่วยเหลือหรือบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น ซึ่งถือว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสา เป็นแนวคิดที่สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมจิตอาสาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

2.5 ประโยชน์ของกิจกรรมจิตอาสา

ณัฐชุตตา สุภาพจน์ (2661, น. 83-84) ได้ศึกษาผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลต่อตนเอง คือ ได้รับความสุขและความภูมิใจ รู้สึกอิ่มเอมใจ สุขใจที่ได้ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นในสังคมเท่าที่กำลังจะทำได้ นอกจากนี้ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ โดยมีการดำเนินการภายใต้หลักการ PDCA และทำให้มีโอกาสฝึกทักษะในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานในทีมงานสำเร็จ ได้เรียนรู้การสร้างสัมพันธ์ภาพในการทำงานร่วมกันและการเข้าสังคม และเรียนรู้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์ต่าง ๆ ส่วนผลต่อผู้อื่น คือ ทำให้ผู้อื่นมีความภูมิใจในตัวเองและผู้อื่นได้รับการช่วยเหลือ

อริสา พิสิฐโสธรานนท์ และคณะ (เว็บไซต์, 2555) ได้กล่าวไว้ว่า จิตอาสา มีความสำคัญและมีประโยชน์ คือ บุคคลที่มีจิตอาสาจะได้รับความสุขจากการให้ด้วยใจ และไม่หวังผลตอบแทน เมื่อมีความสุขฮอร์โมนเอ็นโดรฟิน (Endorphin) จะหลั่งโดยอัตโนมัติ ส่งผลให้ผู้ให้มีความสุขและมีสุขภาพแข็งแรง และการมีจิตอาสายังมีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติในแง่ของการมีชีวิตที่ปลอดภัย เนื่องจากทุกคนร่วมใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยไม่หวังผลตอบแทน ส่งผลให้สังคมเข้มแข็ง ปัญหาสังคมลดลง ชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยยิ่งขึ้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2555, น. 2) กล่าวถึงความสำคัญของจิตอาสา คือ

1. ทำให้บุคคลมีความคิดขั้นสูงช่วยยกระดับจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยเมตตา เพราะจิตอาสา มุ่งเน้นการให้มากกว่าการรับ ทำให้ได้พบความสุขที่เกิดจากการให้ ซึ่งเป็นความสุขที่มีคุณค่ากว่าความสุขที่เกิดจากการได้รับ
2. บุคคลที่มีจิตอาสา ย่อมเป็นที่รักใคร่ของบุคคลรอบข้าง เพราะมองเห็นคุณค่าในความดีที่มีอยู่ในบุคคลนั้น มากกว่ามูลค่าของทรัพย์สินใด ๆ นอกจากนี้ยังเป็นการผูกมิตรแท้ได้อย่างยั่งยืน

3. ทำให้สังคมมีการแบ่งปัน การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ร่วมมือดูแลรักษาสิ่งของสาธารณะเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งสิ่งแวดล้อมรอบตัว

4. ทำให้สังคมน่าอยู่และเป็นสังคมคุณภาพที่ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้ พึ่งพาซึ่งกันละกัน

Iherenerf (เว็บบล็อก, 2558) ได้นำเสนอเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมจิตอาสา ส่งผลที่ดีต่อตนเอง คือ เป็นบุคคลที่มีความคิดในทางที่ดีต่อคนอื่น และมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่าคนอื่น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ง่ายอย่างเป็นที่รักใคร่ของคนรอบข้าง และมักจะได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้างเมื่อตนเองเดือดร้อน ทำตัวเป็นประโยชน์ เป็นที่ต้องการของสังคม ไม่เห็นแก่ตัว ได้รับการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จากคนรอบข้าง มีความเข้าใจผู้อื่นได้ง่าย ไม่ทับถมผู้อื่น ไม่ซ้ำเติมผู้อื่น มีเหตุผล ไม่เอาแต่ใจตนเอง เห็นใจในความทุกข์ของผู้อื่น จะได้รับความรัก ความเมตตา กรุณา จากผู้อื่น และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ทุกสถานการณ์ อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า ประโยชน์จากการทำกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งผลที่เกิดขึ้นกับตนเองทำให้เกิดความภาคภูมิใจ อิ่มเอมใจในการทำความดี มีปิติและมีความสุข มักได้รับการยอมรับนับถือเป็นที่รักของบุคคลรอบข้าง มักได้รับความช่วยเหลือและแบ่งปันกลับคืนมาเสมอ เป็นที่รักใคร่และสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี รู้จักเข้าสังคมและมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และผลที่เกิดขึ้นกับสังคม ทำให้สังคมมีการแบ่งปัน การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ร่วมมือดูแลรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ร่วมแรงร่วมใจในการสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติส่งผลให้สังคมเข้มแข็ง ปัญหาสังคมลดลง ชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยยิ่งขึ้น

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต

3.1 ความหมายของทักษะชีวิต

สกล วรเจริญศรี (2550, น. 23) ทักษะชีวิตเป็นทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคมที่ซับซ้อนในปัจจุบัน รวมไปถึงทักษะที่ลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นให้แก่บุคคล ช่วยให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม ช่วยส่งเสริมการดำเนินชีวิตในมิติต่าง ๆ เช่น มิติส่วนตัว มิติครอบครัว และมิติสังคม

สุริยาพร ชูเลิศ (2550, น. 1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิต คือ ความสามารถในการตัดสินใจกับเรื่องราวที่เกิดขึ้น ความสามารถในการควบคุมตนเองให้มีการแสดงออกที่เหมาะสม รวมถึงจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

วโรชา คล้ายแจ้ง (2552, น. 35) ทักษะชีวิต คือ ทักษะทางด้านจิตวิทยาสังคมและความสำคัญในการปฏิบัติตนของบุคคล ทางด้านการใช้ความคิด การตัดสินใจที่สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ที่ให้เกิดการเรียนรู้ที่ชาญฉลาด การลงมือทำและ

การบังคับตน เพื่อจะเป็นบุคคลที่มีเหตุผล รู้จักทำการเลือกที่เหมาะสม ส่งผลให้สังคมที่มีทักษะชีวิต เป็นสังคมในอุดมคติ

มีเรียม ชื่นสุวรรณ (2554ข, น. 9) ทักษะชีวิต คือ ความสามารถที่ทำให้แต่ละบุคคลนั้น จัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ โดยการแสดงออกอย่างเหมาะสม สามารถบริหารจัดการความขัดแย้ง และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ได้อย่างดีตลอดจนพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

สมเดช มุงเมือง (2555, น. 7) ทักษะชีวิต คือ ความสามารถในการปรับตัวและมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องในการที่จะเผชิญกับสิ่งท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ฮานเบอร์รี่ และมาลตี (Hanbury and Malti, 2011, p. 11) ทักษะชีวิต คือ ความสามารถที่จะช่วยให้บุคคลเพื่อจัดการกับความท้าทายในชีวิตของเขา โดยสอดคล้องกับอายุและประสบการณ์ ได้แก่ การพัฒนาตนเองและสังคม โดยประกอบไปด้วยการจัดการกับตนเอง และการติดต่อสื่อสารกับคนอื่น ในทักษะชีวิตที่สำคัญ

สมิง ไสสม (เว็บไซต์, 2555) ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลอันประกอบด้วย การมีความรู้ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะที่สามารถจะจัดการกับปัญหาด้านใด ด้านหนึ่งของตนเองได้ เพื่อให้สามารถอยู่รอดได้อย่างมีความสุขในสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยปัญหาและความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันและและสามารถปรับตัวและเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต

สรุปได้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัวและสังคม ด้วยความรู้ ความเข้าใจ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในสังคมเลือกแนวทางการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลที่เหมาะสมเพื่อให้บังเกิดผลในด้านสร้างสรรค์ ทำให้การดำรงชีวิตดำเนินต่อไปได้อย่างเป็นสุขและมีประสิทธิภาพ

3.2 องค์ประกอบทักษะชีวิต พฤติกรรมที่คาดหวังและตัวชี้วัดทักษะชีวิต

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554, น. 6-9) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญที่จะสร้างและพัฒนาเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้กับเด็กและเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตไว้ 4 องค์ประกอบ พร้อมทั้งพฤติกรรมที่คาดหวังและตัวชี้วัดทักษะชีวิต ในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้ความถนัดความสามารถ จุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง พร้อมกับเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล การรู้จัก ยอมรับ เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น ทั้งยังรวมถึงการมีเป้าหมายในชีวิตและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ตารางที่ 2.1 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังของการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง
และผู้อื่น

พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด
1. รู้จักความถนัด ความสามารถและบุคลิกภาพของตนเอง	1.1 วิเคราะห์ความถนัดความสามารถของตนเองได้ 1.2 วิเคราะห์ลักษณะส่วนตน อุปนิสัยและค่านิยมของตนเองได้
2. รู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง	2.1 วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของตนเองได้ 2.2 กำหนดเป้าหมายในชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม
3. ยอมรับความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่น	ยอมรับในความแตกต่างทางความคิดความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผล
4. มองตนเองและผู้อื่นในแง่บวก	สะท้อนมุมมองที่ดีของตนเองและผู้อื่นได้
5. รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	5.1 แสดงความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นได้ 5.2 นำเสนอคุณลักษณะที่ดีมีคุณค่าของตนเองและผู้อื่นได้
6. มีความภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น	6.1 แสดงความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถความดีของตนเองและผู้อื่น 6.2 แสดงความสามารถและความดีงามที่ตนเองภาคภูมิใจให้ผู้อื่นรับรู้ได้
7. มีความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น	7.1 กล้าแสดงออกทางความคิดความรู้สึกและการกระทำของตนเองด้วยความมั่นใจ 7.2 ยอมรับในความคิดความรู้สึกและการกระทำที่ดีของผู้อื่น
8. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	8.1 เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย 8.2 ปฏิบัติตามสิทธิของตนเอง
9. มีทักษะในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางสู่ความสำเร็จ	9.1 กำหนดทิศทางและวางแผนการดำเนินชีวิตไปสู่เป้าหมาย หรือความสำเร็จที่ตนเองคาดหวังได้ 9.2 ปฏิบัติตามแผนการดำเนินชีวิตที่กำหนดไว้และปรับปรุงให้มีโอกาสประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้

องค์ประกอบที่ 2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การ
 แยกแยะข้อมูลข่าวสารปัญหาและสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัว
 ด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้อง รับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจในการ
 แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์

ตารางที่ 2.2 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังของการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และ
 แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด
1. เลือกรับข้อมูลข่าวสารอย่างไตร่ตรอง และรู้เท่าทันสังคมที่เปลี่ยนแปลง	วิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของข้อมูลข่าวสาร เลือกใช้ข้อมูล ข่าวสารเพื่อสร้างภูมิความรู้และ การตัดสินใจเมื่อเผชิญสถานการณ์รอบตัว
2. ตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เผชิญ อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ	2.1 ประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เผชิญด้วยข้อมูล และเหตุผลที่ถูกต้อง 2.2 ตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เผชิญด้วย ทางเลือกที่เหมาะสมและไม่เกิดผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น
3. แก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤตได้อย่าง เป็นระบบ	3.1 แก้ปัญหาเมื่อเผชิญสถานการณ์วิกฤตอย่าง ไตร่ตรองตามขั้นตอนหลักการแก้ปัญหา 3.2 วิเคราะห์ผลกระทบและหาทางป้องกันหรือ แก้ปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ 3.3 วางตัวและกำหนดท่าทีที่เหมาะสมกับ สถานการณ์
4. มีจินตนาการและความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	สร้างสรรค์ผลงานและแสดงพฤติกรรมได้เป็นที่ ยอมรับ
5. มองโลกในแง่ดี	5.1 บอกสิ่งที่มองเห็นหรือมุมมองด้านดีใน บรรยากาศหรือสภาพเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาได้ 5.1 มีความยืดหยุ่นทางความคิด
6. มีทักษะในการแสวงหาข้อมูลและใช้ ข้อมูลให้เป็นประโยชน์	แสวงหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่ มีประสิทธิภาพและใช้ประโยชน์กับตนเองและผู้อื่น
7. ประเมินและสร้างข้อสรุปบทเรียนชีวิต ของตนเอง	ประเมินและสรุปผลการกระทำการตัดสินใจและการ แก้ปัญหาในสถานการณ์ซับซ้อนจากประสบการณ์ที่ดี ของตนเองและผู้อื่น เป็นบทเรียนชีวิตของตนเอง

องค์ประกอบที่ 3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย หลีกเลี้ยง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

ตารางที่ 2.3 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังของการจัดการกับอารมณ์และความเครียด

พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด
1. ประเมินและรู้เท่าทันสภาวะอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง	1.1 สำรวจและประเมินอารมณ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตนเองได้ 1.2 เลือกวิธีการจัดการหรือควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เหมาะสม
2. จัดการความขัดแย้งต่าง ๆ ได้ด้วยวิธีที่เหมาะสม	2.1 เลือกวิธีการจัดการความขัดแย้งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม 2.2 ยุติความรุนแรงในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยสันติวิธี
3. คลายเครียดด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์	มีวิธีการคลายความเครียดที่ไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น
4. รู้จักสร้างความสุขให้กับตนเองและผู้อื่น	4.1 มีวิธีการสร้างความสุขให้กับตนเองและผู้อื่นได้เหมาะสมกับเหตุการณ์ 4.2 ปรับความคิด ความรู้สึก อารมณ์ ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความไม่พอใจหรือความเครียด ได้ด้วยวิธีการที่ถูกต้องและสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 4 สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบที่ 4 สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มาวิเคราะห์ความหมายตัวชี้วัดและพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังของการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มาดำเนินการสร้างเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย

ตารางที่ 2.4 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังของการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด
1. รู้จักปฏิเสธเพื่อนในสถานการณ์เสี่ยง และรู้จักเตือนเพื่อนให้หลีกเลี่ยงความเสี่ยง หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้อง	1.1 ปฏิเสธเพื่อนในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามขั้นตอนการปฏิเสธ 1.2 เตือนเพื่อนหรือผู้ใกล้ชิดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามขั้นตอนทักษะการเตือน
2. กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์	กล้าแสดงความคิดเห็นประกอบเหตุผลด้วยวิธีการสื่อสารที่ดี
3. ทำงานร่วมกับผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย	ทำงานร่วมกับผู้อื่นบนพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตยได้ อย่างราบรื่น
4. มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น	อาสาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน
5. สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นด้วยการสื่อสารเชิงบวก	มีวิธีการสื่อสารกับผู้อื่นทั้งด้านภาษาพูด ภาษากาย ด้วยความสุภาพและเป็นมิตร
6. เคารพกฎกติกาของสังคม	ปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคมอย่างเต็มใจทุกสถานการณ์
7. ให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่นได้	ให้คำปรึกษาแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้อื่นและผู้อื่นสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้

3.3 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

เอมอร์ กฤษณะรังสรรค์ (2562.เว็บไซต์) การสร้างและคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นจะเกิดบรรลุผลได้ ต้องอาศัยคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลในการยอมรับ และส่งเสริมซึ่งกันและกัน และนอกจากนี้ ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ได้แก่ การเปิดเผยตนเอง การไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการสื่อสารความเข้าใจ

คุณลักษณะสำคัญของบุคคลในการสร้างสัมพันธภาพ (Relationship or Rapport) ความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน จะเป็นสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ต้องอาศัยคุณลักษณะภายในหรือทัศนคติของบุคคลที่สำคัญบางประการ ได้แก่

1. การยอมรับและให้เกียรติ หมายถึง การยอมรับลักษณะส่วนตัวหรือลักษณะเฉพาะของบุคคลตามที่เขาเป็น ให้เกียรติและเคารพในคุณค่าของบุคคล มีความเป็นมิตรและความอบอุ่นใจแก่ผู้อื่น

2. การเข้าใจสาระและความรู้สึก หมายถึง การเข้าใจในเนื้อหาสาระของสิ่งที่สื่อสารระหว่างกัน และเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่นเสมือนเราเป็นตัวเขา ซึ่งในสัมพันธภาพที่ขาด

ความเข้าใจความรู้สึกซึ่งกันและกัน สัมพันธภาพนั้นไม่สามารถดำเนินไปถึงขั้นที่ลึกซึ้งได้

3. การจริงใจ หมายถึง การไม่เสแสร้งในการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก และทัศนคติของตนเอง

ทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นเป็นสิ่งจำเป็น

สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ บางคู่เกิดขึ้นเป็นแค่เพียงแค่รู้จัก บางคู่เป็นความสนิทสนม กลายเป็นเพื่อนรัก คู่รัก หรือคู่สมรส บางคู่สัมพันธภาพมีอันต้องสิ้นสุดลง ด้วยความเบื่อหน่ายหรือทุกข์ใจ ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จะเริ่มต้นและดำเนินไปอย่างลึกซึ้งหรือมีอันต้องสิ้นสุดลงนั้น ขึ้นกับทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างกัน การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อาจเป็นไปได้ใน 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบที่ง่ายที่สุด คือ การรอคอยให้ผู้อื่นก้าวเข้ามาผูกมิตรด้วย

รูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่ยากขึ้น คือ การขอให้ใครสักคนเป็นเพื่อนด้วย ซึ่งเรามักจะรู้สึกเสี่ยงต่อการถูกปฏิเสธ

รูปแบบที่ 3 เป็นรูปแบบในการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ด้วยการให้มิตรภาพแก่ผู้อื่น ซึ่งความสัมพันธ์ของบุคคลในระยะยาว การสร้างสัมพันธภาพรูปแบบนี้ให้ผลที่แน่นอนที่สุด

ทักษะในการสร้างสัมพันธภาพ ได้แก่ การเปิดเผยตนเองและไว้วางใจซึ่งกัน และการสื่อสารที่เข้าใจตรงกัน ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการทวนเนื้อหา ทักษะการสะท้อนความรู้สึก และทักษะการถาม

1. การเปิดเผยตนเอง (Self Disclosure)

การเปิดเผยตนเอง หมายถึง การเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้ถึงความรู้สึก หรือปฏิกิริยาที่ตนเองมีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การเปิดเผยตนเองไม่ได้หมายถึง การบอกถึงประวัติหรือเรื่องราวในอดีตของตนเอง แต่เรื่องราวในอดีตก็อาจจะช่วยให้บุคคลอื่นเข้าใจสาเหตุหรือที่มาของความรู้สึกที่เรามีต่อเหตุการณ์นั้น ๆ

ประโยชน์ของการเปิดเผยตนเอง

การเปิดเผยตนเองมีผลดีต่อการสร้างและคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหลายประการ คือ ทำให้ผู้อื่นรู้จักเรามากขึ้น เพิ่มโอกาสที่ผู้อื่นจะชอบและเกิดความคุ้นเคย สนับสนุนมากขึ้น ทำให้สามารถทำกิจกรรมที่เป็นเป้าหมายร่วมกัน สนใจร่วมกัน เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของการรับรู้ของตนเองกับผู้อื่น ช่วยในการจัดการกับความเครียดและความทุกข์ การเล่าหรือบอกความไม่สบายใจของตนเองกับผู้อื่น จะช่วยให้เจ้าตัวมองเห็นปัญหาของตนเองชัดเจน และนอกจากนี้ ความห่วงใย ปลอดภัย ช่วยหาทางออกของเพื่อนจะเป็นกำลังใจ ความอบอุ่นใจ ทำให้สัมพันธภาพของบุคคลทั้งสองเพิ่มความสนิทสนม และลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2. ความไว้วางใจ (Trust) และความน่าไว้วางใจ (Trustworthy)

ความไว้วางใจ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้

งอกงาม วิกฤตการณ์สำคัญที่สุดที่เกิดขึ้นในสัมพันธภาพ คือ ความไม่สามารถในการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ระดับความไว้วางใจเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับกรกระทำของบุคคลทั้งสองฝ่าย และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากแต่ทำลายได้ง่าย ในสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ความไว้วางใจซึ่งกันและกันมีระดับที่เหมาะสมตามโอกาสและสถานการณ์ การไม่ไว้วางใจเลย และไว้วางใจในทุกโอกาสเป็นการไว้วางใจที่ไม่เหมาะสม ความไว้วางใจเกิดขึ้น เมื่อบุคคลเต็มใจที่จะเสี่ยงต่อผลที่จะเกิดขึ้นจากการเปิดเผยตนเองเกี่ยวกับ ความคิด ความรู้สึก ทศนคติ และปฏิกิริยาที่เขามีต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ความน่าไว้วางใจ จะเกิดขึ้นต่อเมื่อบุคคลทำให้ผู้อื่นมั่นใจว่าเขาได้รับประโยชน์จากการเสี่ยงเปิดเผยตนเอง บุคคลที่จะได้รับความไว้วางใจ คือ บุคคลที่แสดงออกถึง การยอมรับ การช่วยเหลือ สนับสนุน และให้ความร่วมมือกับผู้อื่น การแสดงออกถึงการยอมรับ จะช่วยผู้อื่นลดความรู้สึกกลัว และความกังวลต่อความอ่อนแอของเขาเอง และทำให้กล้าเปิดเผยตนเองมากขึ้น การสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

3. ทักษะการสื่อสารความเข้าใจ

ทักษะการสื่อสารความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกที่สื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ถูกต้องชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจต่อกัน และสานต่อเรื่องราวที่สื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ได้แก่ ทักษะการฟัง การทวนเนื้อความ การสะท้อนความรู้สึก และการถามคำถาม ในขณะที่เดียวกันผู้รับสารจะรับสารได้ถูกต้องตรงกับที่ผู้ส่งสารเจตนาจะสื่อ ผู้รับสารก็ต้องคำนึงถึงปัจจัยบางประการด้วยเช่นกัน

สิ่งที่ผู้รับสารควรพิจารณาในการรับสาร

- 1) มุมมองของผู้ส่งสาร
- 2) ความหมายของสารในมุมมองหรือเจตนาของผู้ส่งสาร

4. ทักษะการฟัง (Listening skill)

การฟังเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การที่จะโต้ตอบกับคู่สนทนาหรือผู้ส่งสารได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ต้องเริ่มจากการฟังที่มีประสิทธิภาพก่อน

การฟังที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง การฟังที่สามารถเข้าใจถึงสาระสำคัญที่ผู้ส่งสารสื่อออกมาได้สาระสำคัญที่ผู้ส่งสารสื่อออกมา สามารถสื่อได้ 2 ช่องทาง คือ

1) สื่อสารโดยการใช้วาจาหรือถ้อยคำ สารที่สื่อโดยผ่านถ้อยคำส่วนใหญ่จะเป็นสาระที่เป็นเนื้อหา ผู้ฟังจึงควรจับใจความของเนื้อหาให้ได้ 5 ประเด็นหลัก คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร

2) สื่อสารโดยการผ่านทางน้ำเสียง สีหน้าและท่าทาง สารที่สื่อผ่านทางน้ำเสียง สีหน้าและท่าทางมักจะเป็นสารที่บ่งบอกถึงความรู้สึกของผู้ส่งสาร เช่น ความจริงจัง สนุกสนาน ดีใจ เสียใจ เป็นต้น

5. การทวนเนื้อความ (Restatement)

การทวนเนื้อความ เป็นการพูดทบทวนในเนื้อหาที่เราฟังจากคู่สนทนา ซึ่งต้องอาศัยความรอบคอบในการพูดทวนเนื้อความให้ถูกต้อง เพื่อเป็นการแสดงให้คู่สนทนาเห็นว่า เราสนใจและเข้าใจในสิ่งที่คู่สนทนาพูด และยังเป็น การตรวจสอบความเข้าใจในสิ่งที่สนทนากัน ซึ่งหากมีการเข้าใจผิด การพูดทวนเนื้อความยังเป็นโอกาสของการอธิบายเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

6. การสะท้อนความรู้สึก

การสะท้อนความรู้สึก เป็นการจับความรู้สึกของคู่สนทนาจากการสนทนา ซึ่งอาจเข้าใจได้จากเนื้อหาที่สนทนา และการสังเกตสีหน้า กริยาท่าทาง และน้ำเสียงของคู่สนทนา การสะท้อนความรู้สึก เป็นการแสดงให้คู่สนทนาเห็นว่า เราเข้าใจเขาในความรู้สึกของเขา ซึ่งเป็นความเข้าใจในระดับที่ลึกซึ้งกว่า เนื้อความที่เขาสนทนาโดยตรง

7. การถามคำถาม

การถามคำถาม เป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้คู่สนทนาได้บอกถึงเรื่องราว ความคิด และความรู้สึกต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นเป็นสิ่งจำเป็นในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์ พัฒนาการทางสังคมและความคิดความเข้าใจของบุคคล พัฒนาขึ้นจากการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น เอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ความสำเร็จในอาชีพ การค้นพบความหมายของชีวิตและสุขภาพจิต ล้วนได้รับผลกระทบจากสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มนุษย์แต่ละคนถูกล่อลอมจากประสบการณ์ให้มีความคิด ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยม ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จึงต้องอาศัยคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคล ในการยอมรับ และส่งเสริมซึ่งกันและกัน รวมทั้งความเข้าใจถึงปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพที่มีระหว่างกัน ได้แก่ การเปิดเผยตนเองและไว้วางใจซึ่งกัน และการสื่อสารที่เข้าใจตรงกัน ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการทวนเนื้อหา ทักษะการสะท้อนความรู้สึก และทักษะการถาม เพื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายจะได้ประสบความสำเร็จในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3.4 วิธีการพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

กมลวรรณ มหาชัย (2555. เว็บไซต์) การเรียนรู้วิธีการพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น ก่อนอื่นคุณต้องรู้ว่าคนเราทุกคนต้องการค้นหาสิ่งใดบ้างในการมีมิตรภาพกับใครบางคน สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้น ได้แก่

1. ความใส่ใจและเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ความใส่ใจในคนอื่น คือ มีความต้องการที่จะรู้ว่ามียะไรเกิดขึ้นกับเขาบ้าง มีความสนใจในความคิดและความรู้สึกของเขา ต้องการรับรู้ในความล้มเหลวและความสำเร็จในชีวิตของเขา คนทุกคนชอบคนที่ให้ความสนใจในเรื่องราวของตัวเองอย่างจริงจัง แต่ในทางตรงกันข้ามทุกคนจะไม่อยากคบกับคนที่สนใจแต่เรื่องของตัวเอง ไม่สนใจผู้อื่นเลย คุณคงเคยพบพานคนประเภทนี้บ้าง พวกเขาจะพูดถึงแต่เรื่องของตัวเองไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในชีวิตของเขา ประสบการณ์ของเขา ความคิดเห็นของเขา การพูดคุยกับคนแบบนี้ก็ไม่สนุกเลยและทุกคนก็อยากหลีกเลี่ยง

2. ความไว้นื้อเชื่อใจ การอยู่กับผู้อื่นอย่างมีความสุข คุณจำเป็นต้องให้เขาไว้วางใจในตัวคุณด้วย เช่น เรื่องการตรงต่อเวลา การรักษาสัญญาและเรื่องอื่น ๆ เช่นเดียวกับที่คุณนัดใครสักคนแต่เขาไม่ไปตามนัด คุณคิดกับเขาอย่างไร แน่ใจว่าคุณจะเกิดความล้มเหลว และไม่แน่ใจว่าคราวหน้าจะนัดเขาอีกหรือเปล่า

3. การยอมรับนับถือ คนทุกคนต้องรู้จักการนับถือตนเอง แต่ก่อนที่คุณจะรู้จักนับถือตนเอง คุณก็ต้องรู้จักที่จะนับถือผู้อื่นก่อน คุณจะเรียนรู้การนับถือตนเองได้จากการที่มีคนมาชื่นชมคุณ มีคนมายินดีกับความสำเร็จของคุณ พวกเขาต้องการได้สิ่งที่ดีที่สุดจากคุณ และคนรอบข้างก็เป็นตัวกระตุ้นให้คุณได้พัฒนาความสามารถของคุณ เพื่อให้ผู้อื่นยอมรับนับถือในตัวคุณ

4. การมีส่วนร่วมและการแบ่งปัน สัมพันธภาพที่ดีที่สุด คือ การได้มีส่วนร่วมและแบ่งปันในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ ร่วมเป็นเจ้าของในวัตถุสิ่งของ มีส่วนร่วมและแบ่งปันในความคิดความรู้สึก การมีส่วนร่วมและแบ่งปัน หมายถึง การรับฟังผู้อื่นเล่าถึงสิ่งที่หวัง ความไม่พอใจ และความไม่สมหวังของเขา ความเป็นจริงคนส่วนมากมักจะลังเลที่จะมีส่วนร่วมแบ่งปัน เพราะกลัวว่าจะถูกปฏิเสธ หรือถูกมองอย่างผิด ๆ แต่ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคุณกับผู้อื่นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทั้งสองฝ่ายต่างได้มีส่วนร่วมในชีวิตของกันและกัน

การได้แบ่งปันความคิดและความรู้สึกกับผู้อื่น เป็นการช่วยให้คุณได้รู้จักตนเองมากยิ่งขึ้นในสิ่งที่ไม่รู้ คนทุกคนมักจะมีความรู้สึกก้าวกึ่งหรือสองฝักสองฝ่าย อาจสงสัยว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่ดี อาจจะอธิบายได้ยาก การมีส่วนร่วมแบ่งปันจะทำให้คุณเป็นคนที่ไว้วางใจกับความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น เพิ่มความระมัดระวังตนเองและเป็นการช่วยให้คุณมีทักษะในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ดีด้วย

5. การมีความยืดหยุ่น สัมพันธภาพที่ดีระหว่างคนสองคนควรมีความยืดหยุ่นไว้สำหรับความบกพร่อง ความผิดพลาด และความแตกต่างไว้ด้วย

ความยืดหยุ่น หมายถึง การที่คน ๆ นั้นสามารถยอมรับและปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ คนที่มีความยืดหยุ่นจะเป็นคนที่สามารถมีความสุข แม้จะอยู่กับคนที่มีความคิดเห็นต่างกัน หรือวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน โดยปราศจากความรู้สึกกดดัน

6. ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น คือ ความสามารถในการใส่ความรู้สึกของคุณในขอบเขตความรู้สึกของคนอื่น การจะเข้าใจความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของผู้อื่นได้นั้น ต้องมาจากการได้พิจารณาและสังเกตอย่างใกล้ชิด คุณสามารถที่จะแสดงความเห็นอกเห็นใจกับทุกคนได้ แม้ว่าการแสดงความเห็นใจคนที่คุณชอบจะเป็นการง่ายกว่า แต่ก็ก็เป็นความจำเป็นที่คุณจะต้องแสดงความเห็นอกเห็นใจได้กับคนที่มีความแตกต่างจากคุณ

สรุปได้ว่า วิธีการพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น ซึ่งบุคคลควรต้องเรียนรู้และเข้าใจทั้งตนเองและผู้อื่น เพื่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นและประสบความสำเร็จ คือ ความใส่ใจและเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ความไว้นื้อเชื่อใจ การยอมรับนับถือ การมีส่วนร่วมและการแบ่งปัน การมีความยืดหยุ่น และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

เอี่ยมพร เทพแจ่มใจ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ครอบครัวกับทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น : กรณีศึกษาศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทารามจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในรายด้าน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ครอบครัวกับทักษะชีวิต ในด้านความตระหนักรู้ในตนและการสร้างสัมพันธ์ภาพและการสื่อสารมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ครอบครัวกับทักษะชีวิตในด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วรฉัตร ไตรทิพย์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านถนน(ประสมทรัพย์ประชานุกูล1) จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มิเรียม ชื่นสุวรรณ. (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า (1) กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมมีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน มีทักษะชีวิตด้านสังคมไม่แตกต่างกัน

พรสวรรค์ ภัทรบรรพต (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในเด็กกลุ่มด้อยโอกาสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23 จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต มีทักษะชีวิตหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต มีทักษะชีวิตสูงกว่าของกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัฒนา วงศ์ชาบุตร (2558 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะของนักศึกษาหอพักชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากทดลอง นักศึกษาหอพักชั้น

ปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักศึกษากลุ่มทดลองระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

อภิวัฒน์ บัวลอย (2558 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะเทคโนโลยีการประมง และทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า (1) ภายหลังจากทดลอง นักศึกษากลุ่มทดลองมีทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ภายหลังจากทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจสูงกว่าของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก

บุษราภรณ์ ตีเยาว์ (2562 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ขบวนการจิตอาสา: การขัดเกลาทางสังคมกับการพัฒนาตนของเยาวชน ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่า 1) รูปแบบของขบวนการจิตอาสาของเยาวชน คือ การก่อรูปจากความคิดและอุดมการณ์ ได้แรงบันดาลใจจากครอบครัวและต้องการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสังคม ลักษณะงานจิตอาสาเป็นงานกิจกรรมเชิงประเด็นสังคมและกลุ่มเป้าหมาย มีโครงสร้างและระบบงานแบ่งตามหน้าที่ งานบริหารจัดการ งานธุรการเอกสาร งานนันทนาการ และแรงงาน มีการปลูกฝังวิถีคิด การปฏิบัติงาน ถ่ายทอดขั้นตอนเทคนิคและเป้าหมายงาน 2) กระบวนการขัดเกลาทางสังคมผ่านขบวนการจิตอาสาของเยาวชน คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ในสังคมสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และจากการเป็นผู้ให้ ผู้ช่วยเหลือผู้อื่น 3) ความเชื่อมโยงของขบวนการจิตอาสาที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองของเยาวชน 3 ด้าน คือ ด้านกาย เยาวชนใช้เวลาว่างทำงานจิตอาสา มีบุคลิกภาพกล้าแสดงออกเชื่อมั่นเห็นคุณค่าตนเอง ด้านจิตใจ เยาวชนเข้าใจภาวะอารมณ์ตนเองและผู้อื่น มีความอดทน ด้านความคิดสติปัญญา เยาวชนพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเอง มีระเบียบ รู้จักให้ มีกระบวนการคิด ในความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ปรับตัวเข้ากับคนอื่น และในความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ตระหนักว่าสังคมไม่ใช่เรื่องของคนใดคนหนึ่งแต่เป็นเรื่องของทุกคน การทำเพื่อสังคมสามารถเริ่มต้นจากตนเอง

พรรษา เอกพรประสิทธิ์ (2559 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษา เรื่อง ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) รูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล องค์ประกอบของการเรียนรู้จิตอาสา คือ หลักการเรียนรู้ผ่านฐานต่าง ๆ ประกอบไปด้วย ความคิด จิตใจ การลงมือ กระทำการช่วยเหลือ และความสุขใจ 2) ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีของกลุ่มทดลองมีระดับคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมจิตอาสา ก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน และ 3)

ปัจจัยและเงื่อนไขการนำรูปแบบกิจกรรมไปใช้ ได้แก่ มหาวิทยาลัย คณาจารย์ และบุคลากร มีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนา ความรู้ เจตคติ และความสามารถด้านจิตอาสา การรณรงค์ให้ความรู้และข่าวสาร มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษา และการสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านโครงการ กิจกรรมจิตอาสาอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนเงื่อนไข ได้แก่ ระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดโครงการจิตอาสา รวมถึงการประเมินและติดตามผล

ดวงทิพย์ อ้นประสิทธิ์ (2555 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการขัดเกลาทางสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตอาสาในชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบางน้ำหวาน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า 1. ชาวชุมชนได้ให้ความหมายจิตอาสา คือ การกระทำด้วยใจจริง ช่วยเหลือด้วยความบริสุทธิ์ใจ ทำประโยชน์ให้ผู้อื่นได้เท่าที่ตนทำได้อย่างไม่ยั้งเหนียว เพื่อที่จะนำชุมชนไปสู่ความเข้มแข็งสู่การที่เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ และในด้านองค์ประกอบ/คุณลักษณะของผู้มีจิตอาสา คือ เป็นผู้ที่พร้อมจะเสียสละเพื่อส่วนรวมทั้งร่างกายแรงใจ รวมทั้งด้านเวลาและเป็นผู้ที่มีความเมตตา มีความซื่อสัตย์ โดยประพฤติตนเป็นบุคคลตัวอย่างให้กับผู้อื่นด้วยการยึดคุณธรรม จริยธรรม พร้อมกันมีความความขยัน อดทน และเป็นผู้มีอัธยาศัยดีเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย เป็นที่ปรึกษาให้ผู้อื่นได้ถ่ายทอดความรู้ ความสามารถของตนให้กับผู้อื่น และมีภาวะความเป็นผู้นำและมีความกระตือรือร้น 2. การขัดเกลาทางสังคมผ่านสถาบันต่าง ๆ คือ 1) ครอบครัว ได้แก่ การอบรม/สั่งสอนด้วยวาจา การทำตนให้เห็นเป็นแบบอย่าง การลงโทษ การสร้างแรงจูงใจด้วยการให้รางวัล สร้างกฎเกณฑ์/ข้อตกลงร่วมกัน การให้เรียนรู้ด้วยตนเอง 2) ศาสนา ได้แก่ การอบรม/สั่งสอนด้วยวาจา สร้างกฎเกณฑ์/ข้อตกลงร่วมกัน การให้เรียนรู้ด้วยตนเองและ 3) โรงเรียน ได้แก่ การอบรม/สั่งสอน ด้วยวาจาการลงโทษ การให้รางวัล การทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง 3. การเปรียบเทียบการขัดเกลาทางสังคมแต่ละสถาบัน วิธีการที่ทุกสถาบันใช้คือการขัดเกลาทางสังคม ทั้งครอบครัวศาสนาและโรงเรียน ได้ใช้มากที่สุด คือ การอบรม/สั่งสอนด้วยวาจา และวิธีการทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง รวมถึงวิธีการลงโทษ ทั้งวาจาและตีด้วยไม้เรียว ในการเปรียบเทียบรูปแบบการเลี้ยงดูหลัก ๆ ที่ทุกสถาบันให้ความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ วิธีการอบรมที่เหมือนกันทั้งสามสถาบัน คือ การอบรมสั่งสอนด้วยวาจาและวิธีการทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง เมื่อพิจารณาเฉพาะในวิธีการลงโทษและวิธีการจูงใจให้รางวัล พบว่า สถาบันที่นำมาใช้ คือ ครอบครัวและโรงเรียน ในขณะที่สถาบันทางศาสนาไม่เน้นใช้วิธีการนี้ ส่วนวิธีการให้เรียนรู้ด้วยตัวเอง สถาบันที่ใช้มากที่สุดคือ ครอบครัวและศาสนา สำหรับวิธีการสร้างกฎเกณฑ์ร่วมกันกับสถาบันครอบครัวได้นำมาใช้

พระกรวิวัฒน์ สิริบุญ (สืบสวน) (2561 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการศึกษาพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ การ

จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามระดับการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ข้อเสนอแนะแนวทาง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ คนรอบข้างอย่างสม่ำเสมอ มีจิตอาสาที่จะทำงานให้ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนอย่างเต็มกำลังที่ตนเองสามารถช่วยได้ และช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนอยู่เสมอ ให้ความเคารพปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด ให้ความร่วมมือร่วมแรง ร่วมใจกันปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสามัคคี และครูผู้สอนควรมีแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนในการทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างชัดเจนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า จากเอกสารงานวิจัยที่ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับชุดกิจกรรมแนะแนวจิตอาสาและทักษะชีวิต พบว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นเครื่องมือที่มีความจำเป็นและสำคัญในการพัฒนาบุคคลตามขอบข่ายทั้งการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม มีการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันโดยอาศัยเทคนิค วิธีการแนวคิด ทฤษฎีที่เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขทักษะชีวิตในด้านสังคม พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ซึ่งผลวิจัยมีการส่งเสริม พัฒนาและแก้ไขในทางที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และในด้านการพัฒนาความมีจิตอาสาจะเห็นได้ว่า ลักษณะของกิจกรรมจิตอาสาหลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสมซึ่งเน้นในด้านความคิด จิตใจ การลงมือ กระทำการช่วยเหลือ และความสุข ซึ่งกิจกรรมจิตอาสาถือเป็นขบวนการขัดเกลาทางสังคมให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ในสังคม สิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ จากการใช้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และจากการเป็นผู้ให้ช่วยเหลือผู้อื่น ส่งผลต่อการปรับตัวเข้ากับคนอื่น และรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม เกิดความร่วมมือและอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เบนเดอร์ (Bender, ONLINE: 2012) ได้สร้างโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านส่วนตัว และด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสำหรับผู้เรียน เกรด 7 อายุ 12-16 ปี โดยใช้รูปแบบของโปรแกรมการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวที่มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งโปรแกรมทักษะชีวิตมีจำนวนครั้งในการทดลองทั้งหมด 12 ครั้ง และใช้เวลา 1.30 ชั่วโมง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมการอบรม

พูจา ยาเดฟ และเนเวด อิคบาล (Pooja Yadav and Naved Iqbal, ONLINE: 2014)

ได้ศึกษาการฝึกทักษะชีวิตในด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง การปรับตัว และการใส่ใจในวัยรุ่น โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำนวน 60 คน จากโรงเรียนฮาร์สัน รัฐ โมเดล กลุ่มตัวอย่างจะได้รับการทดสอบก่อนหลังการฝึกอบรม และมีการติดตามผลหลังการฝึกอบรมไปแล้ว 5 เดือน ผลการศึกษา พบว่า มีการเห็นคุณค่าในตนเอง การปรับตัวด้านอารมณ์ การศึกษา และความใส่ใจเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนการปรับตัวด้านสังคมยังไม่มี ความแตกต่าง และพบว่าการฝึกอบรมทักษะชีวิตจะมีผลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมของวัยรุ่น หากได้รับการสนับสนุนจากรอบด้าน

คอร์ทนี ซิน และซีเลียสกี (Courtney, Zinn, and Zielewski, 2008) ผลของการใช้โปรแกรมฝึกอบรมทักษะชีวิตในเมืองลอสแอนเจลิส แคลิฟอร์เนีย ใช้ชุดกิจกรรมที่มีระยะเวลาการฝึกอบรม 5 สัปดาห์ ฝึกอบรม 10 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง ใน 19 ชุมชน ในเมืองลอสแอนเจลิส จำนวน 482 คน มีกลุ่มทดลองจำนวน 234 คน และ กลุ่มควบคุม 248 คน มีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ครั้งแรก ร้อยละ 97 คน ได้รับการสัมภาษณ์ และรอบสอง ร้อยละ 88 ได้รับการสัมภาษณ์ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีจำนวน ร้อยละ 70.1 ที่เข้าร่วมกิจกรรมและมี ร้อยละ 65 ที่สำเร็จหลักสูตร กลุ่มควบคุมได้รับการฝึกอบรมอื่น ได้เรียนจำนวน ร้อยละ 25 และ สำเร็จหลักสูตรจำนวนร้อยละ 22.6 ผลการทดลองพบว่าไม่พบนัยสำคัญทางสถิติในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

ลินช์ (Lynch 2007) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมฝึกอบรมทักษะชีวิตต่อวัยรุ่น ที่อยู่ในการดูแลของสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าในรัฐเท็กซัส เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชน 16 คน ที่ได้รับการใช้โปรแกรมฝึกอบรมทักษะชีวิต และผู้ใหญ่ 9 คน ที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกป้องครอบครัวในรัฐเท็กซัส การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีที่หลากหลาย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสถิติพรรณนา และมีการเปรียบเทียบระดับของสุขภาพจิต (resilience) การสนับสนุนทางสังคม และทักษะชีวิต ระหว่างก่อนทดลองและหลังทดลอง พบว่ามีนัยสำคัญของการวัดการสนับสนุนทางสังคมหลังการรับโปรแกรมการฝึกอบรมที่มีนัยสำคัญที่ .05 แต่ระดับของสุขภาพจิตและทักษะชีวิตไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ แต่อยู่ในระดับสูง

สรุปได้ว่า การอบรมพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้โปรแกรมการอบรมทักษะชีวิต เพื่อพัฒนาในด้านการปรับพฤติกรรม ด้านสัมพันธภาพ ด้านอารมณ์ และ ด้านอื่น ๆ พบว่า มีส่วนช่วยในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น มีแรงบันดาลใจที่จะปฏิบัติตนด้วยความเต็มใจ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร รวมทั้งการมีพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ในทางที่ดีขึ้น

5. บริบทของโรงเรียนแคนดงพิทยาคม อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์

5.1 ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนแคนดงพิทยาคมก่อตั้งเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2528 ตั้งอยู่เลขที่ 275 หมู่ที่ 11 ตำบลแคนดง อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31150 เบอร์โทรศัพท์ 0-4419-3064 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง มีพื้นที่ 40 ไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเขตพื้นที่บริการ 30 หมู่บ้าน ครอบคลุม 2 ตำบล คือ ตำบลแคนดง ตำบลสระบัว มีสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 8 คน คนปัจจุบัน คือ นายวิรัตน์ แสงกุล โดยยึดหลักบริหาร : รักโรงเรียนเหมือนบ้าน รักผู้ร่วมงานเหมือนญาติ รักลูกศิษย์เหมือนลูก

คติธรรม : ปัญญาเว ธเนน เสยโย ปัญญาประเสริฐกว่าทรัพย์

ปรัชญา : ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ พัฒนา

สีประจำโรงเรียน : เขียว เหลือง

5.2 ข้อมูลครู/บุคลากร/นักเรียน

จำนวนครูทั้งหมด 47 คน แยกเป็นครูชาย 22 คน ครูหญิง 25 คน เจ้าหน้าที่ธุรการ 1 คน ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว 4 คน รวมทั้งสิ้น 52 คน

จำนวนนักเรียน 706 คน แยกเป็น นักเรียนชาย 280 คน และนักเรียนหญิง 426 คน

5.3 ทิศทางการจัดการศึกษา

โครงสร้างการบริหาร แบ่งเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารทั่วไป และฝ่ายบริหารบุคคล

5.3.1 วิสัยทัศน์ (Vision)

“ภายในปี 2565 นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารและครูเป็นผู้นำวิชาการ มีการกระจายอำนาจการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

5.3.2 พันธกิจ (Missions)

1) พัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน เต็มตามศักยภาพด้วยวิธีที่หลากหลาย ให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ

2) พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ในการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

3) พัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีความสะอาด ร่มรื่นสวยงามและปลอดภัย

4) พัฒนาระบบบริหารการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในและชุมชน

5.3.3 เป้าประสงค์ (Corporate Goals)

1) นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความสามัคคีกลมเกลียวในหมู่คณะ กล้าคิด กล้าทำ ความเป็นประชาธิปไตย มีจิตสาธารณะ และอยู่อย่างพอเพียง

2) นักเรียนมีความรู้ มีทักษะต่างๆ ตามหลักสูตร รักการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ การมีเหตุผลสามารถพัฒนาตนเองได้

3) นักเรียนมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง ทั้งสุขภาพกายและจิตใจ มีภูมิคุ้มกัน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4) ครูและบุคลากรมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

5) โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

5.3.4 ประเด็นกลยุทธ์/กลยุทธ์ (Strategy)

1) พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2) เพิ่มศักยภาพครูและบุคลากร

3) พัฒนาระบบบริหารจัดการ

5.3.5 อัตลักษณ์ของโรงเรียน (Identity)

“แต่งกายดี มีจิตสาธารณะ”

5.3.6 เอกลักษณ์ของโรงเรียน (Uniqueness)

“โรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ”

สรุปได้ว่า โรงเรียนแคนดงพิทยาคม อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดทำการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 52 คน และมีนักเรียน จำนวน 706 คน แบ่งโครงสร้างการบริหารเป็น 4 ฝ่าย ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารทั่วไป และฝ่ายบริหารบุคคล ซึ่งมีวิสัยทัศน์ โดยกำหนดภายในปี 2565 นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารและครูเป็นผู้นำวิชาการ มีการกระจายอำนาจการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพิ่มศักยภาพครูและบุคลากร และพัฒนาระบบบริหารจัดการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีการนำเสนอวิธีการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ที่ใช้แบบแผนวัดก่อนและหลังการทดลอง มีกลุ่มเปรียบเทียบ (Pretest-Posttest Design with Nonequivalent Group) ใช้การสุ่มแบบกลุ่มในการเลือกกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระหว่างก่อนทดลองและหลังทดลองของกลุ่มทดลองจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา และเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีรูปแบบ ดังนี้

		ก่อนทดลอง	ทดลอง	หลังการทดลอง
กลุ่มทดลอง	R	O ₁	X	O ₂
กลุ่มควบคุม	R	O ₃		O ₄

O₁ คะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของกลุ่มทดลองที่ทำการวัดก่อนการทดลอง

O₃ คะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของกลุ่มควบคุมที่ทำการวัดก่อนการทดลอง

O₂ คะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของกลุ่มทดลองที่ทำการวัดหลังการทดลอง

O₄ คะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของกลุ่มควบคุมที่ทำการวัดหลังการทดลอง

R แทน การสุ่มแบบกลุ่ม

X แทน ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 96 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 56 คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 2 ห้องเรียน โดยการจับสลาก แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 28 คน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวน 28 คน

2.2.2 ให้กลุ่มทดลองได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับกิจกรรมแนะแนวปกติภายในระยะเวลาเดียวกัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบไปด้วย

1. ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา
2. ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติ
3. แบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

3.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา

การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 12 กิจกรรม จำนวนเวลาที่ใช้แต่ละกิจกรรมขึ้นอยู่กับแต่ละกิจกรรมตามความเหมาะสม แต่ละกิจกรรมไม่ต่ำกว่า 50 นาที จำนวน 6 ครั้ง โดยมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

3.1.1 ศึกษาการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว ตามแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต บูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักการจิตอาสา โดยแบ่งลักษณะหรือรูปแบบของกิจกรรมจิตอาสาได้เป็น 2 ประเภท คือ กิจกรรมจิตอาสาเพื่อพัฒนาจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับตนเอง และกิจกรรมจิตอาสาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมมาสร้างเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา และจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิง

ประสบการณ์ นั่นคือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) สะท้อนกลับการเรียนรู้ (Reflecting) สรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) คิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) โดยกิจกรรมเน้นการส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3.1.2 กำหนดโครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้

ตารางที่ 3.1 โครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

นิยามปฏิบัติการทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	ครั้งที่	ชื่อกิจกรรมจิตอาสา	วัตถุประสงค์	เทคนิค วิธีสอนจิตอาสา
	1	ปฐมนิเทศ “เรายังมีกันและกัน”	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยและนักเรียนนักเรียนและนักเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพที่ดี 3. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายและข้อตกลงร่วมกันในการเข้าร่วมกิจกรรม	-กระตุนการเรียนรู้ด้วยเกม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปรายร่วมกัน -จิตอาสาพัฒนา จิตสำนึกในตนเอง ได้แก่ การตระหนัก ในการสร้าง สัมพันธภาพที่ดี และมีจิตอาสา
การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ความรู้สึกผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจถึงบุคคลแต่ละคนย่อมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่แตกต่างกัน และเข้าใจถึงการแสดงออกทางจิตใจ ความรู้สึกทางใจที่เปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งกระตุ้นทั้งจากภายในหรือภายนอกหรือจากสถานการณ์ต่างๆ ที่กำลังเผชิญของแต่ละบุคคล	2	เหรียญมีสองด้าน	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 2. เพื่อให้เข้าใจถึงการแสดงออกทางจิตใจของผู้อื่นเมื่อเผชิญสถานการณ์ต่างๆ	-บทบาทสมมุติ อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ -จิตอาสาพัฒนา จิตสำนึกในตนเอง ได้แก่ ตัวแบบ จิตอาสา
	3	ชีวิตทุกคนนั้นมี ความหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนฝึกรับฟังมุมมอง อารมณ์ และความรู้สึกคนอื่น	-ประสบการณ์ตรง -จิตอาสาพัฒนา จิตสำนึกในตนเอง ได้แก่ สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

นิยามปฏิบัติการทักษะชีวิต ด้านสัมพันธภาพที่ดีกับ ผู้อื่น	ครั้งที่	ชื่อ กิจกรรม จิตอาสา	วัตถุประสงค์	เทคนิค วิธีสอน จิตอาสา
	3	ชีวิตทุกคน นั้นมี ความหมาย	2. เพื่อให้นักเรียนเคารพ ความคิดและการตัดสินใจ ของผู้อื่น	บุคคลที่น่ายกย่อง เข้าใจมุมมอง
<u>ใช้ภาษาพูดและภาษากาย เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิด ของตน หมายถึง การใช้ คำพูดและท่าทางที่ แสดงออกในการสื่อสาร ที่ บอกความรู้สึก ความคิดของ ตนเองได้อย่างเหมาะสม และถูกกาลเทศะ</u>	4	บอกเล่า เรื่องราว	1. เพื่อให้นักเรียน สามารถนำเสนอความ คิดเห็นเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงาน จิตอาสาในโรงเรียนด้วย คำพูดและท่าทางที่ เหมาะสม	-กรณีตัวอย่าง แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ -จิตอาสาพัฒนา จิตสำนึกในตนเอง ได้แก่ สำรวจตนเอง ในการทำจิตอาสา
	5	ฝากถึงเธอ	1. เพื่อให้นักเรียน สามารถนำเสนอความ คิดเห็นของตนเองต่อการ พัฒนาโรงเรียนได้อย่าง เหมาะสม	-สำรวจปัญหาแล้ว ระดมความคิดเห็น นำเสนอ -จิตอาสาพัฒนา จิตสำนึกในตนเอง ได้แก่ นำเสนอ แนวทางพัฒนา โรงเรียน
<u>รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและ ความต้องการของผู้อื่น หมายถึง การรู้ถึงความรู้สึก ความคิด ความต้องการ ความสามารถของผู้อื่นต่อสิ่ง ใดสิ่งหนึ่งแล้วปฏิบัติต่อ บุคคลอื่นอย่างเหมาะสม</u>	6	เพื่อนซี้ รู้ ดีที่สุด	1. เพื่อให้นักเรียนทราบ ถึงความรู้สึก ความ ต้องการ และสิ่งไม่ ต้องการให้เกิดขึ้นในการ อยู่ร่วมกันในห้องเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้ ปฏิบัติตนได้เหมาะสมใน การเป็นสมาชิกที่ดีของ ห้องเรียน	-การคิดวิเคราะห์ วางแผนการทำงาน สู่การปฏิบัติ -จิตอาสาเพื่อ ประโยชน์ต่อ ส่วนรวม ได้แก่ กิจกรรมพัฒนา ห้องเรียนของเรา
	7	เติมฝัน ปัน หัวใจให้ น้อง	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ ความรู้สึก ความต้องการ ของผู้อื่นที่ด้อยโอกาส	-ลงมือปฏิบัติเรียนรู้ ประสบการณ์จริง -จิตอาสาเพื่อ ประโยชน์ต่อ

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

นิยามปฏิบัติการทักษะชีวิต ด้านสัมพันธภาพที่ดีกับ ผู้อื่น	ครั้งที่	ชื่อ กิจกรรม จิตอาสา	วัตถุประสงค์	เทคนิค วิธีสอน จิตอาสา
	7	เติมฝัน ปัน หัวใจให้ น้อง	2. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก ปฏิบัติตนและช่วยเหลือ ผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม	ส่วนรวม ได้แก่ พี่ สอนน้องและดูแล น้อง LD
<u>วางตัวให้ถูกต้องเหมาะสม ในสถานการณ์ต่างๆ</u> หมายถึง การรู้จักแสดงออก ทางพฤติกรรม การปฏิบัติตน ที่ถูกต้องเหมาะสมกับ กาลเทศะ วัฒนธรรม โอกาส และสถานการณ์ต่างๆ ใน สังคม	8	แสงส่อง ธรรมนำ ชีวิต	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก แสดงออกทางพฤติกรรม ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ 2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติ ตนได้เหมาะสมตาม วัฒนธรรม ประเพณีและ โอกาสสำคัญต่างๆ	-กรณีตัวอย่างเพื่อ แลกเปลี่ยนและ การปฏิบัติตนตาม หลักพุทธศาสนา -จิตอาสาเพื่อ ประโยชน์ต่อ ส่วนรวม ได้แก่ ผู้นำดีคนดีทุกวัน พระและสวดมนต์ วันศุกร์
<u>การติดต่อประสานงาน</u> หมายถึง การติดต่อ ประสานงาน การ ติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน โดยใช้คำพูดที่เหมาะสมและ พึงพอใจระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	9	อาสาพา เพลิน	1. เพื่อให้นักเรียน ตระหนักในการติดต่อ ประสานงานที่สร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 2. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะ การสื่อสารที่สร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	-ปฏิบัติกิจกรรม นันทนาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ -จิตอาสาเพื่อ ประโยชน์ต่อ ส่วนรวม ได้แก่ อาสาพาน้อง LD เล่นเกม
<u>ความร่วมมือและทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข</u> หมายถึง การ ทำงานร่วมกันของบุคคลที่จะ ทำให้เกิดความร่วมมือ ร่วม แรงร่วมใจ แบ่งปัน ช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ตั้งใจทำหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายเต็ม ความสามารถ ไม่เอาเปรียบ หรือเห็นแก่ตัว ช่วยเหลืองาน	10	หัวใจอาสา	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก เสียสละและช่วยเหลือ ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถ วางแผนการทำงานที่เป็น ประโยชน์ต่อส่วนรวม	-วางแผนการ ทำงานสู่การปฏิบัติ -จิตอาสาเพื่อ ประโยชน์ต่อ ส่วนรวม ได้แก่ พัฒนาโรงเรียน
	11	ก่อการดี	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข	-สรุปและอภิปราย ผลการปฏิบัติ กิจกรรมจิตอาสา

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

นิยามปฏิบัติการทักษะชีวิต ด้านสัมพันธภาพที่ดีกับ ผู้อื่น	ครั้งที่	ชื่อ กิจกรรม จิตอาสา	วัตถุประสงค์	เทคนิค วิธีสอน จิตอาสา
ด้วยความเต็มใจ เสียสละ อาสานงาน และมีความสุขใน การทำงาน	11	ก่อนการดี	2. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก บทบาทหน้าที่ของตนเองที่ ได้รับมอบหมายและ ดำเนินการจนสำเร็จ	-จิตอาสาพัฒนา จิตสำนึกในตนเอง ได้แก่ สำรวจเพื่อ สะท้อนตนเอง
	12	ปัจฉิม นิเทศ “ทำดี ด้วยหัวใจ”	1. เพื่อให้นักเรียน วิเคราะห์ผลที่ได้จากการ ดำเนินกิจกรรมที่เกิดขึ้นที่ เป็นประโยชน์กับตนเอง และส่วนร่วม 2. เพื่อให้เพื่อนำสิ่งที่ ได้เรียนรู้ และ ประสบการณ์ที่ได้รับไป ประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน	-วิเคราะห์ผลการ ดำเนินกิจกรรมที่ เกิดขึ้นกับตนเอง และส่วนร่วม -จิตอาสาพัฒนา จิตสำนึกในตนเอง ได้แก่ การเรียนรู้ เพื่อเปลี่ยนแปลง ตนเอง

3.1.3 สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา จำนวน 12 กิจกรรม
ดำเนินการจัดกิจกรรม 6 ครั้ง แต่ละกิจกรรมใช้ระยะเวลาแตกต่างกันตามความเหมาะสม
ประกอบด้วย

- 1) ชื่อกิจกรรม
- 2) แนวคิด
- 3) วัตถุประสงค์
- 4) ชั้นกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย
 - (1) ชั้นนำ
 - (2) ชั้นดำเนินกิจกรรม
 - (3) ชั้นสรุป
- 5) สื่อประกอบกิจกรรม
- 6) การประเมินผล
- 7) ภาคผนวก

3.1.4 นำชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา จำนวน 12 กิจกรรมให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อความ การใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.1.5 ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาประเด็นสำคัญในชุดกิจกรรม โดยทั้ง 12 กิจกรรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนน 2.66 เต็ม 3.00 (ภาคผนวก ฉ)

3.1.6 ปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน

3.1.7 นำชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลอง (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดงพลองพิทยาคม อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีคุณลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง จะได้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อนำไปใช้งานต่อไป

3.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติ

ผู้วิจัยสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบรรยายให้ครูแนะแนวช่วยสอนและการร่วมกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนตามปกติโดยใช้คาบแนะแนว เป็นการสอนแนะแนวปกติกับกลุ่มควบคุม จำนวน 6 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง

3.3 แบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3.3.1 ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น แล้ววิเคราะห์เนื้อหา วัตถุประสงค์ แนวคิด วิธีสร้างแบบวัด ทั้งทฤษฎี บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาขยายความให้ครอบคลุมเนื้อหาความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น แล้วนำมาสังเคราะห์เขียนคำนิยามปฏิบัติการเพื่อสร้างแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3.3.2 เขียนข้อคำถามเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้านคือ ด้านการเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่น ด้านการใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน ด้านการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น ด้านการวางตัวให้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้านการติดต่อประสานงาน และด้านความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต บูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เขียนข้อคำถาม จำนวน 6 ด้าน รวมจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 58 ข้อ

3.3.4 นำแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อความ การใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.3.5 นำแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ข้อคำถาม และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งผลปรากฏว่าข้อคำถามจำนวน 58 ข้อ มีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 จำนวน 48 ข้อ (ภาคผนวก ง) ปรับปรุงแก้ไขภาษาให้เหมาะสม 2 ข้อ ทำให้ข้อคำถามที่ใช้ได้และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด จำนวน 50 ข้อ และปรับปรุงแก้ไขแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.3.6 แบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

- 5 คะแนน คือ จริงที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนมากที่สุด
- 4 คะแนน คือ จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนมาก
- 3 คะแนน คือ จริงบ้าง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนค่อนข้างมาก
- 2 คะแนน คือ จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนบางส่วน
- 1 คะแนน คือ จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียน

เกณฑ์การแปลผล มีดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

ด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระดับ

น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

ด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระดับ

น้อยที่สุด

3.3.7 นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดงพลองพิทยาคม อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.3.8 นำคะแนนแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นที่ได้ มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) และวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดในด้านความเที่ยงด้วยวิธีแอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha) เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งผลปรากฏว่าแบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกที่ดี จำนวน 48 ข้อ ข้อ 10 ได้ค่าอำนาจจำแนก .09 และข้อ 19 ได้ค่าอำนาจจำแนก .19 จึงได้ปรับข้อคำถามด้านภาษาให้ชัดเจนขึ้น และมีความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .96 (ภาคผนวก จ)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขั้นเตรียมการทดลอง

4.1.1 ติดต่อขอความอนุเคราะห์เข้าทดลองเครื่องมือโดยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนดงพลองพิทยาคม และขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนแคนดงพิทยาคมเข้าเก็บข้อมูลและขอใช้สถานที่เพื่อทำการวิจัย

4.1.2 จัดเตรียมชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา สื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม และสถานที่ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้ห้องปฏิบัติการคณิตศาสตร์ ห้องแนะแนว และห้องสมุด โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์

4.1.3 แบ่งกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสุ่มแบบกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม จาก 2 ห้อง คือกลุ่มทดลอง 1 ห้อง จำนวน 28 คน และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง จำนวน 28 คน รวมเป็นจำนวน 56 คน แล้วให้ทำแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (Pretest) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4.2 ขั้นดำเนินการทดลอง

4.2.1 ดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น จำนวน 12 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 50 นาที ตามความเหมาะสมกับกิจกรรม ดำเนินการกับกลุ่มทดลอง

4.2.2 ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติกับกลุ่มควบคุมในช่วงระยะเวลาเดียวกับกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

4.3 ชั้นหลังการทดลอง

4.3.1 หลังเสร็จสิ้นทุกกิจกรรมแล้วให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (Posttest)

4.3.2 นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน

5.1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนทำแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังทดลอง

5.1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนทำแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังทดลอง

5.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

5.2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นในระยะก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) (ภาคผนวก ค)

5.2.2 เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นรายด้านในระยะก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) (ภาคผนวก ค)

5.2.3 เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระยะก่อนการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่แบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test independent) (ภาคผนวก ค)

5.2.4 เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองหลังการทดลอง โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่แบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test independent) (ภาคผนวก ค)

5.3 การวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

5.3.1 การวิเคราะห์หาค่าความตรงของแบบวัดด้วยการใช้สถิติการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of concordance) ของผู้ทรงคุณวุฒิทางการแนะแนว จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ง)

5.3.2 การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบวัดด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ภาคผนวก จ)

5.4 การวิเคราะห์หาคุณภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา

5.4.1 การวิเคราะห์หาคุณภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาโดยใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ของผู้ทรงคุณวุฒิทางการแนะแนว จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ฉ)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระหว่างก่อนทดลองและหลังทดลองของกลุ่มทดลองจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	การทดสอบโดยใช้ค่าที (t-Distribution)
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
p	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นในระยะก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง จากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา (n = 28 คน)

กลุ่มทดลอง	ค่าสถิติ			
	mean	S.D.	t	Sig
ระยะก่อนการทดลอง	3.72	.47	4.35*	.00
ระยะหลังการทดลอง	4.19	.37		

* p < .05

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ในระยะก่อนทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 (S.D. = .47) ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาแก่นักเรียนกลุ่มทดลอง ทำให้มีคะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 (S.D. = .37) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นแสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มทดลองหลังทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาทำให้มีคะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นสูงกว่าระยะก่อนทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นเป็นรายด้านระยะก่อนและหลังการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นเป็นรายด้านของนักเรียนกลุ่มทดลอง ระยะก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา (n = 28 คน)

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	Sig
	mean	S.D.	mean	S.D.		
ด้าน 1 การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ความรู้สึกผู้อื่น	3.67	.53	4.17	.43	3.89*	.00
ด้าน 2 การใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน	3.52	.59	4.18	.42	4.95*	.00

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้าน สัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	Sig
	mean	S.D.	mean	S.D.		
ด้าน 3 การรับรู้ความรู้สึกนึกคิดและ ความต้องการของผู้อื่น	4.30	.54	4.57	.39	2.07*	.02
ด้าน 4 การวางตัวให้ถูกต้องเหมาะสม ในสถานการณ์ต่างๆ	3.62	.60	4.06	.53	3.17*	.00
ด้าน 5 การติดต่อประสานงาน	3.71	.66	4.13	.48	2.90*	.00
ด้าน 6 ความร่วมมือและทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	3.60	.51	4.10	.48	3.94*	.00

* p < .05

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาของนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 (S.D. = .43) การใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 (S.D. = .42) การรับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 (S.D. = .39) การวางตัวให้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 (S.D. = .53) การติดต่อประสานงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 (S.D. = .48) และความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 (S.D. = .48) และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นทั้ง 6 ด้าน ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น แสดงให้เห็นว่าหลังทดลอง นักเรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นทั้ง 6 ด้าน สูงกว่าระยะก่อนทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมระยะก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test independent) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมระยะก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา (n = 28 คน)

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าสถิติ			
	mean	S.D.	t	Sig
กลุ่มควบคุม	3.78	.35	0.59	.28
กลุ่มทดลอง	3.72	.47		

* p < .05

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ในระยะก่อนทดลองนักเรียนกลุ่มควบคุมมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 (S.D. = .35) และกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 (S.D. = .47) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมระยะก่อนทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาและชุดกิจกรรมแนะแนวปกติตามลำดับ มีคะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมระยะหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test independent) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมระยะหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา (n = 28 คน)

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าสถิติ			
	mean	S.D.	t	Sig
กลุ่มทดลอง (ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา)	4.19	.37	3.69*	.00
กลุ่มควบคุม (ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติ)	3.80	.37		

* p < .05

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ในระยะหลังทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาที่มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 (S.D. = .37) ซึ่งมีคะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติ ซึ่งมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 (S.D. = .37) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มทดลองหลังทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาทำให้มีคะแนนความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมในระยะหลังทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระหว่างก่อนทดลองและหลังทดลองของกลุ่มทดลองจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นหลังทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาสูงกว่าระยะก่อนทดลอง

1.2.2 นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมในระยะหลังทดลอง

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 **แบบการวิจัย** เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัดก่อนและหลังการทดลอง

1.3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 96 คน

2) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 56 คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 2 ห้องเรียน แล้วจับสลาก แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 28 คน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวน 28 คน

(2) ในกลุ่มทดลองได้รับชุดกิจกรรมแนะนำโดยกิจกรรมจิตอาสา ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับกิจกรรมแนะนำปกติภายในระยะเวลาเดียวกัน

1.4 เครื่องมือการวิจัย

1.4.1 ชุดกิจกรรมแนะนำโดยกิจกรรมจิตอาสา

1.4.2 ชุดกิจกรรมแนะนำปกติ

1.4.3 แบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1.5.1 ขั้นเตรียมการทดลอง

1) จัดทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อติดต่อขอความอนุเคราะห์เข้าทดลองเครื่องมือและขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลและขอใช้สถานที่เพื่อทำการวิจัย

2) จัดเตรียมชุดกิจกรรมแนะนำโดยกิจกรรมจิตอาสา สื่อการสอนและวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม และสถานที่ให้พร้อมก่อนดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

3) แบ่งกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 2 ห้องเรียน แล้วจับสลาก แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 28 คน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวน 28 คน แล้วให้ทำแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ก่อนทดลอง (Pretest) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

1.5.2 ขั้นตอนการทดลอง

1) ดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะนำโดยกิจกรรมจิตอาสา จำนวน 12 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 50 นาที ตามความเหมาะสมกับกิจกรรม ดำเนินการกับกลุ่มทดลอง

2) ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะนำปกติกับกลุ่มควบคุมในช่วงระยะเวลาเดียวกับกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะนำโดยกิจกรรมจิตอาสา

1.5.3 ขั้นหลังการทดลอง

1) หลังเสร็จสิ้นทุกกิจกรรมแล้วให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หลังทดลอง (Posttest)

2) นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

1.6 สถิติที่ใช้/การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.6.2 สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) และ การทดสอบค่าที่แบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test independent)

1.6.3 สถิติวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ความตรงของแบบวัดด้วยการใช้สถิติการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of concordance) ความเที่ยงของแบบวัดด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

1.7 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1.7.1 เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระหว่างก่อนทดลองและหลังทดลองของกลุ่มทดลองจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาของนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวให้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ติดต่อประสานงาน และร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สูงกว่าระยะก่อนทดลองทั้ง 6 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.7.2 เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง พบว่า ในระยะหลังทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นหลังทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาสูงกว่าระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวได้เน้นการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่พัฒนาจิตสำนึกของตนเองในการเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่นโดยอาศัยแบบอย่างจากบุคคลที่ได้รับการยกย่องและยอมรับในสังคมและในชุมชน แล้วจัดกิจกรรมวิเคราะห์อภิปราย

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมในชั้นเรียนให้เกิดความตระหนักในการเข้าใจและยอมรับผู้อื่น และกิจกรรมจิตอาสาที่พัฒนาให้รู้จักเสียสละและสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับส่วนรวม โดยให้ถอดบทเรียนและสะท้อนตนเองเกี่ยวกับงานจิตอาสาที่นักเรียนได้ปฏิบัติต่อโรงเรียน ต่อผู้อื่น แล้วร่วมกันกำหนดกิจกรรมและลงมือปฏิบัติงานจิตอาสาที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและผู้อื่น แล้วนำเสนอผลงานจิตอาสาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งการยอมรับและปรับเปลี่ยนตนเองให้ดีขึ้นจึงส่งผลต่อการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อเพื่อน ครู และบุคคลรอบข้างสูงขึ้น สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2555ก, น. 1) ที่ว่าจิตอาสาเป็นความสำคัญของบุคคลที่มีต่อส่วนรวม เป็นจิตที่เป็นผู้ให้ คิดดี คิดทางบวก มีความหวังดีต่อผู้อื่น เป็นความสมัครใจ เต็มใจ ตั้งใจทำ อยากรวยเหลือ โดยไม่หวังผลตอบแทน และส่งผลให้เกิดความสุขทางจิตใจ ผู้ที่มีจิตสาธารณะจะแสดงพฤติกรรมที่อาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม การงดเว้นการกระทำที่จะส่งผลให้เกิดความชำรุดเสียหาย การมีส่วนร่วมดูแลรักษา และเคารพสิทธิของบุคคลอื่นในการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม และสอดคล้องกับณัฐชุตตา สุภาพจน์ (2661, น. 83-84) ได้ศึกษาผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลต่อตนเอง คือ ได้รับความสุขและความภูมิใจ รู้สึกอึดอ้อมใจ สุขใจที่ได้ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นในสังคมเท่าที่กำลังจะทำได้ ได้ฝึกทักษะในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานให้สำเร็จ ได้เรียนรู้การสร้างสัมพันธภาพในการทำงานร่วมกันและการเข้าสังคม และเรียนรู้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์ต่าง ๆ ส่วนผลต่อผู้อื่น คือ ทำให้ผู้อื่นมีความภูมิใจในตัวเราและผู้อื่นได้รับการช่วยเหลือ

ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับ พระกรวัฒน์ สิริบุญ (สืบสวน) (2561 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 และให้ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ที่ว่า ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่คนรอบข้างอย่างสม่ำเสมอ มีจิตอาสาที่จะทำงานให้ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนอย่างเต็มกำลังที่ตนเองสามารถช่วยได้ และช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนอยู่เสมอ ให้ความเคารพปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด ให้ความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกันปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสามัคคี และครูผู้สอนควรมีแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนในการทำกิจกรรม สอดคล้องกับ บุชราภรณ์ ทิยาวี (2562 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ขบวนการจิตอาสา : การขัดเกลาทางสังคมกับการพัฒนาดนของเยาวชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคมผ่านขบวนการจิตอาสาของเยาวชน คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ในสังคมสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และจากการเป็นผู้ให้ ผู้ช่วยเหลือผู้อื่น และความเชื่อมโยงของขบวนการจิตอาสาที่มีผลต่อการพัฒนาดนของเยาวชน 3 ด้าน คือ ด้านกาย เยาวชนใช้เวลาว่างทำงานจิตอาสา มีบุคลิกภาพกล้าแสดงออก

เชื่อมั่น เห็นคุณค่าตนเอง ด้านจิตใจ เยาวชนเข้าใจภาวะอารมณ์ตนเองและผู้อื่น มีความอดทน ด้านความคิดและสติปัญญา เยาวชนพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเอง มีระเบียบ รู้จักให้ มีกระบวนการคิด มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ปรับตัวเข้ากับคนอื่น และมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ตระหนักว่าสังคมไม่ใช่เรื่องของคนใดคนหนึ่งแต่เป็นเรื่องของทุกคน การทำเพื่อสังคมสามารถเริ่มต้นจากตนเอง ประกอบกับผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีสื่อประสมประกอบการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความเหมาะสมของเนื้อหา มีเป้าหมายเฉพาะเจาะจง โดยมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของผู้รับบริการแนะแนวโดยตรง สอดคล้องกับพรสวรรค์ ภัทรบรรพต (2558, น. 26) ที่ว่า เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์และกิจกรรม ซึ่งจัดทำในลักษณะของสื่อประสม ประกอบไปด้วย คู่มือครู และโปรแกรมกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ตลอดจนการใช้สื่อและอุปกรณ์ที่สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาหรือกิจกรรม ย่อมมีผลต่อการพัฒนาทักษะในด้านนั้น ๆ ได้ดี สอดคล้องกับพยัคฆ์ภู่ (2562, เว็บไซต์) ที่ว่า สื่อที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งมีการแบ่งเนื้อหากิจกรรมออกเป็นชุด ๆ โดยมีสื่อประกอบการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความเหมาะสมของเนื้อหาที่ประกอบไปด้วยกิจกรรม เกม สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะหรือความรู้ความเข้าใจตามจุดประสงค์ของสื่อที่สร้างขึ้น และผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวที่คำนึงถึงหลักการ และขอขยายเนื้อหาสาระด้านการศึกษาทักษะชีวิตโดยใช้กิจกรรมแนวทางของจิตอาสา โดยจะต้องมีการศึกษารายละเอียดและกำหนดจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด แล้ววางแผนดำเนินการให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ซึ่งในชุดกิจกรรมแนะแนวผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ แนวคิด วัตถุประสงค์ ขั้นตอนกิจกรรม (ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ ขั้นสรุป) สื่อประกอบกิจกรรม และการประเมินผลนำไปทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่อง และมีการปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้มีคุณภาพก่อนที่จะนำไปใช้ สอดคล้องกับ ธีระ ชัยยุทธธรรม (2553, น. 65) กล่าวว่า การสร้างชุดการแนะแนวให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ต้องนำชุดการแนะแนวไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อให้สอดคล้องระหว่าง วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ เนื้อหา อุปกรณ์ และการประเมินผล นำชุดการแนะแนวไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องของชุดการสอนแนะแนว และปรับปรุงแก้ไขชุดแนะแนวเพื่อนำไปใช้วิจัย จะทำให้ได้ชุดการแนะแนวที่เหมาะสมตามหลักการวิจัย

และเมื่อพิจารณาความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเป็นรายด้านในระยะหลังการทดลองพบว่า ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาของนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษา กายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวให้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ติดต่อบุคคลต่าง ๆ และร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สูงกว่าระยะก่อนทดลองทั้ง 6 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็น

ผลจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาที่เน้นเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ ใช้กิจกรรมจิตอาสาที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดประสบการณ์และการลงมือปฏิบัติโดยเน้นการวิเคราะห์ อภิปราย การนำเสนอแนวคิดและทุกคนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมโดยอาศัยกิจกรรมจิตอาสาให้เกิดความตระหนักในการเสียสละและสร้างประโยชน์ต่อผู้อื่น รวมทั้งส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่นทั้ง 8 กิจกรรม โดยครั้งที่ 2 - 3 เป็นกิจกรรมเหรียญมีสองด้าน และชีวิตทุกคนนั้นมีความหมาย ใช้เทคนิคบทบาทสมมุติ การใช้ประสบการณ์การจริงจากตัวแบบ และบุคคลตัวอย่างที่มีจิตอาสาและได้รับยกย่องเพื่อส่งเสริมด้านเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่น ครั้งที่ 4 - 5 กิจกรรมบอกเล่าเรื่องราวและฝากถึงเธอ ใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง การเล่าเรื่องราวสำรวจปัญหา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสำรวจจิตอาสาในตนเองและวางแผนปฏิบัติงานจิตอาสา เพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาพูดและภาษากายสื่อสารความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตนได้อย่างเหมาะสม ครั้งที่ 6 - 7 กิจกรรมเพื่อนซี้ รู้ดีที่สุดและเต็มใจป็นหัวใจให้น้อง ใช้เทคนิคการคิดวิเคราะห์ การวางแผน และการลงมือปฏิบัติงานจิตอาสาพัฒนาส่วนรวมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น ครั้งที่ 8 แสงส่องธรรมนำชีวิต ใช้เทคนิคกรณีตัวอย่างและฝึกปฏิบัติทั้งต่อตนเอง และต่อส่วนรวมเพื่อส่งเสริมการวางตัวให้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ครั้งที่ 9 อาสาพาเพลิน ใช้เทคนิคเกม นันทนาการ การแลกเปลี่ยน และการปฏิบัติจิตอาสาต่อผู้อื่นเพื่อส่งเสริมด้านการติดต่อประสานงาน ครั้งที่ 10 - 11 กิจกรรมหัวใจอาสาและก่อการดี ใช้เทคนิคการระดมความคิดเห็น การวางแผนทำงานเป็นทีม และการลงมือปฏิบัติงานจิตอาสาต่อส่วนรวมเพื่อส่งเสริมความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังมีอีก 2 กิจกรรม ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ “เรามีกันและกัน” และครั้งที่ 12 ปัจฉิมนิเทศ “ทำดีด้วยหัวใจ” ที่มีลักษณะกิจกรรมที่สนุกสนาน สร้างความคุ้นเคย เกิดความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี เกิดความตระหนักต่อการทำกิจกรรมจิตอาสาและการนำไปใช้ในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นในการปฏิบัติตนในสังคมต่อไป และจะเห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แชมณี (2546, น. 30-32) ได้เสนอวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมคุณธรรมและค่านิยม ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตอาสาไว้คือ การเล่านิทานซึ่งใช้นิทานเป็นสื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระที่ต้องการ การเล่นเกมเป็นการแข่งขันเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ตื่นเต้น ซึ่งควรนำมาใช้ฝึกการมีจิตสาธารณะ เช่น เกมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ ความอดทน การมีน้ำใจนักกีฬา การให้อภัย การทำงานเป็นทีม การเคารพสิทธิผู้อื่น การใช้กรณีตัวอย่างใช้ฝึกคิดวิเคราะห์ อภิปราย และแก้ปัญหา การใช้บทบาทสมมุติช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ความรู้สึก เจตคติของตน และการใช้สถานการณ์จำลองทำให้มีปฏิสัมพันธ์กันและเรียนรู้ความเป็นจริงของสถานการณ์นั้น จึงทำให้นักเรียนมีทักษะชีวิตในด้านสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นสูงขึ้น

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่สนับสนุนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถพัฒนาทักษะชีวิตในด้านต่าง ๆ ได้ นั่นคือ วรฉัตร ไตรทิพย์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน

บ้านถนน (ประสมทรัพย์ประชาชนกุล 1) จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมมีพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงกว่าก่อน ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม และกลุ่มทดลองที่ใช้ชุด กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ พรสวรรค์ ภัทรบรรพต (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในเด็กกลุ่มด้อยโอกาสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23 จังหวัด พบว่า นักเรียนที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อ พัฒนาทักษะชีวิต มีทักษะชีวิตหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง และ นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุด กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต มีทักษะชีวิตสูงกว่าของกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนว ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ในระยะหลังทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาทำให้มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้าน สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวปกติอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุดกิจกรรม แนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเป็นกิจกรรมที่อาศัยการมีจิตอาสาส่งเสริมทักษะชีวิตในการส่งเสริม สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น เพราะจิตอาสาเป็นแนวทางทำให้บุคคลมีความใส่ใจในคนอื่น ทั้งความคิด และความรู้สึก เชื่อใจ รู้จักอยู่กับผู้อื่นอย่างมีความสุข ยอมรับนับถือ มีส่วนร่วมและรู้จักแบ่งปัน มี ความยืดหยุ่น ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สอดคล้องกับ ญัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (เว็บไซต์, 2550) ได้ ให้ความหมายของจิตอาสา คือ ความสำนึกของบุคคลที่มีต่อสังคมส่วนรวม โดยการเอาใจใส่และ การช่วยเหลือ ผู้ที่มีจิตอาสาจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่อาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น การ เสียสละเงิน สิ่งของ เวลา แรงกาย และสติปัญญาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวัง ผลตอบแทน สอดคล้องกับ ธาณิชฎ์ กองแก้ว (เว็บไซต์, 2550) กล่าวว่า จิตอาสา หมายถึง คนที่มีจิตใจอาสา ช่วยเหลือ อยากรให้ผู้อื่นมีความสุข คนที่มาร่วมกิจกรรมจิตอาสา ก็คือ “อาสาสมัคร” คือ บุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจ เสียสละ เพื่อช่วยเหลือ ผู้อื่น ป้องกันแก้ไขพัฒนาสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และสอดคล้องกับ Iherenerf (เว็บไซต์, 2558) ได้นำเสนอเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมจิตอาสา ส่งผลที่ดีต่อตนเอง คือ เป็นบุคคล ที่มีความคิดในทางที่ดีต่อคนอื่น และมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่าคนอื่น สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้ง่ายอย่างเป็นที่รักใคร่ของคนรอบข้าง และมักจะได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้างเมื่อ ตนเองเดือดร้อน ทำตัวเป็นประโยชน์ เป็นที่ต้องการของสังคม ไม่เห็นแก่ตัว ได้รับเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากคนรอบข้าง มีความเข้าใจผู้อื่นได้ง่าย ไม่ทับถมผู้อื่น ไม่ซ้ำเติมผู้อื่น มีเหตุผล ไม่เอาแต่ใจ ตนเอง เห็นใจในความทุกข์ของผู้อื่น จะได้รับความรัก ความเมตตา กรุณา จากผู้อื่น และมี มนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ทุกสถานการณ์อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ เอมอร ฤกษ์ระวีสรณ์ (2562, เว็บไซต์) ที่ว่า การสร้างและคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นจะเกิด

บรรลุผลได้ ต้องอาศัยคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลในการยอมรับ และส่งเสริมซึ่งกันและกัน และมีทักษะการเปิดเผยตนเอง การไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการสื่อสารที่เข้าใจตรงกัน ซึ่งทำให้บุคคลรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ซึ่งผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นตามแนวทางดังกล่าวและอาศัยเทคนิคและวิธีการสอนรวมทั้งแนวทางการพัฒนาจิตอาสาบูรณาการร่วมกันทำให้กิจกรรมเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนยิ่งขึ้น นั่นคือ นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กรณีตัวอย่าง การลงมือปฏิบัติจริง การสัมภาษณ์บุคคล การแสดงความคิดเห็นแล้วนำผลที่ได้มาร่วมกันอภิปรายเกิดการเรียนรู้ สอดแทรกเกมในการสร้างบรรยากาศและสร้างความตระหนักต่อการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ผ่านกิจกรรมทั้ง 12 กิจกรรม ทำให้มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นสูงขึ้นหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา สอดคล้องกับ อัจฉิมา จินวาลา (2535, น.8) ที่ว่าเทคนิคกรณีตัวอย่างเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยการนำกรณีเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง หรือมีส่วนใกล้เคียงกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันมาปรับในส่วนของตัวเองบุคคล เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการพัฒนา แล้วเสนอเป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษาตั้งประเด็นปัญหาให้นักเรียนได้อภิปราย แสดงความคิดเห็นร่วมกัน เป็นการเสริมสร้างให้นักเรียนมีพัฒนาการและทักษะการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจ การให้เหตุผล สอดคล้องกับ ญัฐธา ระกำพล (2535, น.8) ว่าเทคนิคสถานการณ์จำลองเป็นการจัดสภาพแวดล้อมให้ใกล้เคียง หรือเลียนแบบสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียนให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ด้วยตนเอง โดยการปฏิบัติ แสดงและออกความคิดเห็น ซึ่งวิธีนี้ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจ มีความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ได้ดี และสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ พุชชาติ เพชรสถิต (2535, น.7) ที่ว่าเทคนิคการอภิปรายกลุ่มเป็นกระบวนการที่ทำให้สมาชิกในกลุ่ม สนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นในสถานการณ์ที่กำหนดให้ เพื่อพิจารณาข้อตกลงที่จะแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ๆ ด้วยหลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง สอดคล้องกับ ปันตดา ยิ้มสกุล (2538, น.8) ที่ว่าเทคนิคเกมเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ให้นักเรียนลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาอย่างที่กำหนดไว้ โดยนักเรียนจะต้องตัดสินใจ ทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้ชนะ เป็นการช่วยให้นักเรียน วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน สอดคล้องกับ พรรษา เอกพรประสิทธิ์ (2559, บทคัดย่อ) ทำการศึกษา เรื่อง ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พบว่า รูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล องค์ประกอบของการเรียนรู้จิตอาสา คือ หลักการเรียนรู้ผ่านฐานต่าง ๆ ประกอบไปด้วย ความคิด จิตใจ การลงมือ กระทำการช่วยเหลือและความสุขใจ และสอดคล้องกับ ลินซ์ (Lynch, 2007) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมฝึกอบรมทักษะชีวิตต่อวัยรุ่นนที่อยู่ในการดูแลของสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าในรัฐเท็กซัส เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

และปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชน 16 คน ที่ได้รับการใช้โปรแกรมฝึกอบรมทักษะชีวิต และผู้ใหญ่ 9 คน ที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกป้องครอบครัวในรัฐเท็กซัส การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีที่หลากหลาย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสถิติพรรณนา และมีการเปรียบเทียบระดับของสุขภาพจิต (resilience) การสนับสนุนทางสังคม และทักษะชีวิต ระหว่างก่อนทดลองและหลังทดลอง พบว่ามีนัยสำคัญของการวัดการสนับสนุนทางสังคม หลังการรับโปรแกรมการฝึกอบรมที่มีนัยสำคัญที่ .05

ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมเป็นการใช้ชุดกิจกรรมแนะนำตามปกติที่มีการจัดกิจกรรมแบบบรรยาย ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และมีการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของทางโรงเรียนตามกิจกรรมที่โรงเรียนได้ดำเนินการตามปกติ ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักและมีความเข้าใจต่อสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นน้อยกว่า สอดคล้องกับ พูจา ยาเดฟ และเนเวด อิบาล (Pooja Yadav and Naved Iqbal, 2014, ONLINE) ได้ศึกษาการฝึกทักษะชีวิตในด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง การปรับตัว และการใส่ใจในวัยรุ่น โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำนวน 60 คน จากโรงเรียนฮาร์สัน รัฐ โมเดล กลุ่มตัวอย่างจะได้รับการทดสอบก่อนหลังการฝึกอบรม และมีการติดตามผลหลังการฝึกอบรมไปแล้ว 5 เดือน พบว่า การฝึกอบรมทักษะชีวิตจะมีผลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมของวัยรุ่น หากได้รับการสนับสนุนจากรอบด้าน และสอดคล้องกับ บุชราภรณ์ ตีเยาว์ (2562, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ขบวนการจิตอาสา : การขัดเกลาทางสังคมกับการพัฒนาตนของเยาวชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคมผ่านขบวนการจิตอาสาของเยาวชน คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ ในสังคมสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและจากการเป็นผู้ให้และผู้ช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งหากมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมครอบคลุมย่อมส่งผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะนำโดยกิจกรรมจิตอาสา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นสูงขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากบรรยากาศในห้องเรียน การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และความสัมพันธที่ดีกับครู ซึ่งแนวทางการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับครู อาจารย์ หรือผู้เกี่ยวข้อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม โดยผู้สนใจสามารถปรับชุดกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี

3.1.2 ในการนำผลงานวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในกลุ่มระดับมัธยมศึกษา กิจกรรมแนะนำที่ดำเนินการควรเน้นเกม สื่อการสอนที่น่าสนใจ และการมีส่วนร่วมให้นักเรียนได้คิด แสดงออกให้

มากที่สุด ทำให้กิจกรรมนั้นดึงดูดความสนใจ เกิดความร่วมมือ และเกิดประโยชน์ต่อผู้ร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ในการวิจัยในครั้งนี้ไม่ได้ดำเนินการในระยะติดตาม ซึ่งหากจะดำเนินการวิจัยนี้ในครั้งต่อไปควรจะเพิ่มระยะติดตามผลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระยะหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาผ่านไป 1-2 สัปดาห์ในระยะติดตามผลว่ามีความคงอยู่ของความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของกลุ่มทดลองหรือไม่อย่างไร ส่งผลให้ผลการวิจัยในครั้งนี้ครอบคลุมและเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น

3.2.2 ในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัย พบว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา เป็นกิจกรรมที่ส่วนใหญ่จะปฏิบัตินอกเวลาเรียนและใช้สถานที่นอกห้องเรียน ซึ่งในการจัดกิจกรรมจะไม่ส่งผลกระทบต่อภาระงานของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมากนัก แต่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องมีความรับผิดชอบต่อภาระงานที่มากขึ้นและมีความสามารถในการจัดสรรเวลาเข้าร่วมกิจกรรมได้ดี ซึ่งในการทำการวิจัยในครั้งต่อไปเพื่อให้ได้ประโยชน์เต็มที่และเกิดความเหมาะสมรวมทั้งเป็นช่วงเวลาที่โรงเรียนมีกิจกรรมต่าง ๆ ค่อนข้างน้อย จึงควรดำเนินการวิจัยในช่วงภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษานั้น ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีเวลาในการทำกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น จะช่วยให้นักเรียนผ่อนคลายสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ มหาชัย. (2555, พฤศจิกายน 13). การสร้างสัมพันธภาพที่ดี. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/508669>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ (ร.ส.พ.).
- _____. (2554). การเสริมสร้าง “ทักษะชีวิต” ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2551). ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ช่อลัดดา ขวัญเมือง. (2541). กิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน. กรุงเทพมหานคร: วิทยพัฒน์.
- ณัฐชуда สุภาพจน์. (2561). จิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 13(1), 83-84.
- ณัฐภา ระกำพล. (2535). ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อวินัยในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี จังหวัดนนทบุรี. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒฯ, กรุงเทพฯ.
- ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550). จิตอาสา. สืบค้นจาก <http://www.volunteerspirit.org>
- ดวงทิพย์ อันประสิทธิ์. (2555). รูปแบบการขัดเกลาทางสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตอาสาในชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบางน้ำหวาน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. สืบค้นจาก <http://www.libdcms.nida.ac.th/thesis6/2555/b175789.pdf>
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). นวัตกรรมทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชาร์อักษร
- ดิทรพร ตั้งจิตติพร. (2561). จิตแพทย์แนะ ให้ลูกลงมือทำงานจิตอาสา ช่วยสร้างทักษะชีวิต. สืบค้นจาก <https://happyschoolbreak.com/volunteer-enhance-skill/>
- ทิตนา แคมมณี. (2546). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: เสริมสิน ปริเพรส ซิสเต็ม.
- ธานีษฐ์ กองแก้ว. (2550). จิตอาสา. สืบค้นจาก <http://www.volunteerspirit.org>
- ธีระ ชัยยุทธยรรยง. (2553). กิจกรรมกลุ่มกับการจัดกิจกรรมแนะแนว. วารสารการศึกษา, 24(5), 19-26.
- นรรค์ ผันเชียร. (2562, มีนาคม 11). จิตอาสาพัฒนาเด็กไทย. สืบค้นจาก <https://www.truelookpanya.com/blog/content/72058/-teaartedu-teaart->

- บุญตา ยิ้มน้อย. (2536). *ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความนิยมไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนค่ายธนะรัชต์ อำเภอบางพลี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. (ปริญญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒฯ, กรุงเทพฯ.
- บุษกรณ สุวรรณรัตน์. (2554). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมขยันหมั่นเพียร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจะนะชนูปถัมภ์ จังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุษราภรณ์ ดีเยาว์. 2562. *ชบวนการจิตอาสา: การขัดเกลาทางสังคมกับการพัฒนาตนเองของเยาวชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. (ดุขฎิณิพนธ์ พุทธศาสตร์ดุขฎิณิพนธ์ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ปนัดดา ยิ้มสกุล. (2538). *ผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ณ โรงเรียนบ้านท่ากLOY กิ่งอำเภอดะเคียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา*. (ปริญญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒฯ, กรุงเทพฯ.
- ประวิตร พิสุทธิโสภณ. (2551, ธันวาคม 27). *ความจริงวันนี้ วันจิตอาสา*. สืบค้นจาก <http://www.oknation.net/blog/thanomwong>
- ปิยาภรณ์ กันเกตุ, (2554). *ความสุข การเห็นคุณค่าในตนเอง และทักษะทางสังคมของเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีระดับจิตอาสาแตกต่างกัน*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการปรึกษา ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พนม เกตุมาน. (2550, พฤษภาคม 21). *พัฒนาการวัยรุ่น (Adolescent Development)*. สืบค้นจาก http://www.psyclin.co.th/new_page_56.htm
- พยัคฆ์กูรู. (2556ก, กันยายน 25). *ความหมายชุดกิจกรรมแนะแนว*. สืบค้นจาก <https://สื่อการเรียน.blogspot.com/2013/09/blog-post.html>
- _____. (2556ข, กันยายน 25). *ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว*. สืบค้นจาก <http://newnaew.net/index.php/media-activities2/62-the-guidance-activities-benefits>
- ไพบูลย์ พรหมดำ, และ รณิดา อินนุพัฒน์. (2555). *รายงานการสังเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมความมีจิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12*. สืบค้นจาก <http://www.sea12.go.th/education/images/stories/pdf/oct55/plublicmind2.pdf>

- พรรษา เอกพรประสิทธิ์. (2559, มิถุนายน 25). ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วารสารวิทยาการวิจัยและ
วิทยาการปัญญา, 14(1). สืบค้นจาก [https://so05.tci-
thaijo.org/index.php/RMCS/
article/view/59645/49000](https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RMCS/article/view/59645/49000)
- พรสวรรค์ ภัทรบรรพต. (2558). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในเด็กกลุ่ม
ด้อยโอกาสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23
จังหวัดพิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- พระกรวัฒน์ สิริฎาโย (สืบสวน). (2561). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา กลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ขอนแก่น.
- พุทธชาติ เพชรสถิต. (2535). การเปรียบเทียบผลการใช้สถานการณ์จำลองและการอภิปรายกลุ่ม
ที่มีต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนวัดธรรมมงคลกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒฯ, กรุงเทพฯ.
- ภาวดี คุ่มโชคไพศาล. (2560, ตุลาคม 11). รวม 8 รูปแบบกิจกรรมจิตอาสาดีๆ ที่ได้มัธยมก็ทำได้.
สืบค้นจาก <https://www.dek-d.com/activity/47335/>
- มิชิตา จำปาเทศรอดเจริญ. (2551, ธันวาคม 27). ความจริงวันนี้ วันจิตอาสา. สืบค้นจาก
<https://www.oknation.net/blog/thanomwong>.
- มีเรียม ชุ่มสุวรรณ. (2554). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษางามนครราชสีมาบางกรวย. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (2556). กรุงเทพมหานคร:
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วโรชา คล้ายแจ้. (2552). ผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และ
การแก้ปัญหาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพศศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่
1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพฯ.
- วรรณตร์ ไตรทิพย์. (2552). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อ
ส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านถนน(ประสมทรัพย์ประชานุกูล1)

- จังหวัดบุรีรัมย์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วัฒนา วงศ์ษาบุตร. (2558). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ
ของนักศึกษาหอพักชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2555). จิตอาสา. สารานุกรมวิชาชีพรู เอลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธี มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม
2554. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
_____. (2562). จิตอาสา. สืบค้นจาก [http://www.curriculumandlearning.com/
upload/บทความ%20%20จิตอาสา_1415863480.pdf](http://www.curriculumandlearning.com/upload/บทความ%20%20จิตอาสา_1415863480.pdf)
- ศูนย์คุณธรรม. (2550). จิตอาสา. สืบค้นจาก <http://www.volunteerspirit.org>
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2561). พลังจิตอาสาโรงเรียนคุณธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สกล วรเจริญศรี. (2550). การศึกษาทักษะชีวิต และการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะ
ชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น. (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒฯ, กรุงเทพฯ.
- สมเดช มุงเมือง. (2555). ทักษะชีวิต Gen 1032. เชียงราย: สุตรไพศาลบิวเดอร์.
- สมพงษ์ สิงหะพล. (2542). ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่. *สีมาจารย์*, 13(27), 15–16.
- สมิง ไสสม. (2555, ธันวาคม 11). ทักษะชีวิต. สืบค้นจาก [https://www.gotoknow.org/
posts/204259](https://www.gotoknow.org/posts/204259)
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวง
ศึกษาธิการ. (2554). 6 คำถามสร้างทักษะชีวิต : ประสบการณ์สำหรับครูทุกกลุ่มสาระ
การเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
_____. (2554). แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระ
การเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
_____. (2556). แผนยุทธศาสตร์การแนะแนวระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วง
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559).
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุเมธ พงษ์เกตุรา. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียน
สาธิตสนั่นเอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต

- ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒฯ, กรุงเทพมหานคร.
- สุพักตร์ พิบูลย์. (2552). *กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักสูตรฯ 2551*. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/237567>
- สุภัตรา เขียวหวาน. (2556). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุรียาพร ชูเลิศ. (2550). *การพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรมของ วิทยาลัยเทคนิค สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- เอมอร กฤษณะรังสรรค์. (2562). *การมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นเป็นสิ่งจำเป็นในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์*. สืบค้นจาก <https://www.novabizz.com/NovaAce/Relationship/Skill.htm>
- อภิวัฒน์ บัวลอย. 2558. *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะเทคโนโลยีการประมง และทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- อริสา พิสิฐโสธรานนท์ และคณะ. (2555). *คู่มือจิตอาสา Give & Volunteer Guide โครงการจิตอาสาเพื่อในหลวง*. สืบค้นจาก <http://info.thaihealth.or.th/library/11675>
- อัจฉิมา จินวาลา. (2535). *การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสื่อน้อย กรุงเทพมหานคร*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒฯ, กรุงเทพฯ.
- อัมพร แสงวิเชียร. (2546). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุศบาทราชภู่บำรุง จังหวัดสกลนคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เอี่ยมพร เทพแจ่มใจ. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ครอบครัวกับทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น : กรณีศึกษาศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัย

ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, กรุงเทพมหานคร.

- Bender, Cornelia Johana Getruida. (2002). “A Life Skills Programme for Learners in the Senior Phase: A Social Work Perspective” Retrieved August 31, 2012, from <http://www.upetd.up.ac.za/thesis/available/etd-11222002-110633/>.
- Courtney, Mark, Andrew Zinn, and Erica Zielewski. (2008). Evaluation of the Life Skills Training Program, Los Angeles County, California: Final Report. Washington, D.C., USA: U.S. Department of Health and Human Services, Administration for Children and Families.
- Hanbury, Clare, and Tina Malti. (2011). Monitoring and Evaluating Life Skills for Youth Development: Volume 1 the Guideline. Zurich, Switzerland: Jacob Foundation.
- Iherenerf (2558, พฤษภาคม 27). *จิตอาสาดีอย่างไร*. สืบค้นจาก <https://my.dek-d.com/iherenerf/blog/>
- Johnson, David W. (1986). Reaching Out : Interpersonal Effectiveness and self-Actualization. 3rd ed. New York : Prentice – Hall.
- Lynch, Courtney Jane. (2007). Exploring the Implementation of a Life Skills Training Program for Adolescents in the Texas Foster Care System. (Dissertation of Doctor of Philosophy) the Graduate School of the University of Texas at Austin.
- Pooja Yadav and Naved Iqbal. (2009). “Impact of Life Skill Training on Self-esteem, Adjustment and Empathy among Adolescents” Retrieved March 1, 2014, from <http://medind.nic.in/jak/t09/s1/jakt09s1p61.pdf>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

แบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

1. แบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์
2. ผู้ตอบแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์
3. แบบวัดนี้ประกอบด้วย แบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์
4. โปรดตอบแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นนี้ ให้ครบทุกข้อคำถาม
5. คำตอบทุกข้อถือเป็นความลับและใช้เฉพาะในการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนีเท่านั้น ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากนักเรียนเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณนักเรียนมา ณ ที่นี้

นาง มณัญญา อนุไพร

นักศึกษาปริญญาโท แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

แบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

คำชี้แจง ให้อ่านข้อความที่กำหนดให้ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติที่แท้จริงเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนเป็นอย่างไร

โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงบนช่องที่ตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนค่อนข้างมาก
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนบางส่วน
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติจริงของนักเรียน				
		จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่น						
1	ในการดำเนินการสิ่งใดก็ตาม ข้าพเจ้ายอมรับและให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันของแต่ละคน					
2	ข้าพเจ้ายินดีปฏิบัติตามความคิดเห็นของบุคคลโดยส่วนใหญ่ หากมีแนวทางร่วมกันว่ากิจกรรมนั้นมีประโยชน์ต่อส่วนรวม					
3	ในการดำเนินการสิ่งใดก็ตามร่วมกัน ข้าพเจ้ากล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับผิดชอบต่อความคิดเห็นนั้น					
4	หากการดำเนินการสิ่งใดที่ประสบปัญหา ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวโทษความคิดเห็นคนอื่น แต่จะร่วมกันแก้ไขให้ดีขึ้น					
5	เมื่อข้าพเจ้าอยู่กับผู้อื่นที่กำลังเผชิญสถานการณ์ที่ส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึก ข้าพเจ้าสามารถควบคุมตนเองในการแสดงออกได้อย่างเหมาะสม					
6	ในการดำเนินการสิ่งใดก็ตามร่วมกัน ข้าพเจ้ารับรู้และเข้าใจอารมณ์ และความรู้สึกจากการสังเกตการแสดงออกและท่าทางของบุคคลนั้น					
7	ข้าพเจ้ารู้สึกเห็นอกเห็นใจ เมื่อผู้อื่นประสบกับสถานการณ์ปัญหาต่างๆ					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติจริงของนักเรียน				
		จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
8	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการปะทะอารมณ์กับคนที่ไม่ยอมรับหรือไม่เคารพความรู้สึกผู้อื่น					
9	ข้าพเจ้าไม่ชอบวิพากษ์ วิจารณ์ ตัดสิน ออกคำสั่ง ทำการควบคุมหรือแนะนำสั่งสอนผู้อื่น					
ใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน						
10	ข้าพเจ้าสามารถอธิบายเหตุผลให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เมื่อความคิดเห็นไม่ตรงกัน					
11	ในการแสดงความคิดเห็น ข้าพเจ้าจะสื่อสารด้วยน้ำเสียงและท่าทางที่เหมาะสม ตามกาลเทศะ โดยอาศัยหลักเหตุและผล					
12	ข้าพเจ้ามักใช้ภาษาพูด ภาษากาย ที่ทำให้ผู้อื่นที่อยู่ด้วยผ่อนคลายและสบายใจ					
13	ในการพูดแสดงความรู้สึกนึกคิดในการดำเนินการสิ่งใดก็ตาม ข้าพเจ้าจะเตรียมข้อมูลและวางแผนการพูด การแสดงท่าทางให้พร้อมก่อนเสมอ					
14	หากการแสดงออกทางคำพูด ท่าทางการแสดงความรู้สึกนึกคิดของข้าพเจ้า ไม่เหมาะสมหรือหรือกระทบต่อผู้อื่น ข้าพเจ้าจะรับผิดชอบและกล่าวขอโทษ					
15	ข้าพเจ้าคำนึงเสมอในการใช้คำพูดหรือท่าทางที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกผู้อื่น					
16	ข้าพเจ้ามักสื่อสารกับผู้อื่นทั้งภาษาพูด ภาษากาย ด้วยความสุภาพและเป็นมิตร					
17	ข้าพเจ้าคำนึงเสมอว่าเมื่อเป็นผู้พูดที่ดีแล้ว ควรเป็นผู้ฟังที่ดีและใส่ใจความรู้สึกผู้ฟัง					
รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น						
18	ข้าพเจ้าให้เกียรติผู้อื่น ยอมรับในความสามารถและความต้องการของผู้อื่น					
19	ข้าพเจ้ายอมรับความสามารถของผู้อื่นที่แตกต่างกัน และเห็นว่าทุกคนมีส่วนร่วม ทำให้งานประสบความสำเร็จ					
20	ข้าพเจ้ายอมรับและส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถตามความถนัดและสนใจ					
21	ข้าพเจ้ามักให้กำลังใจเพื่อนหรือคนอื่นเสมอ เมื่อเขาตั้งใจทำสิ่งที่ชอบและสนใจ แม้จะสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ตาม					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติจริงของนักเรียน				
		จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
22	ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่น					
23	ข้าพเจ้าไม่เอาความรู้สึกและความต้องการที่เป็น ความลับของคนอื่นไปเล่าต่อหรือนำไปล้อเลียนให้เกิด ความอับอาย					
24	ข้าพเจ้ารับรู้ เห็นอกเห็นใจและยอมรับในความรู้สึกและ ความต้องการของคนอื่น					
วางตัวให้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ						
25	ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ					
26	ข้าพเจ้าปฏิบัติตนด้วยความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน และแสดงกริยามารยาทตามกาลเทศะในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม					
27	ข้าพเจ้ามักได้รับคำชื่นชมว่าปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับ วัยและรู้จักกาลเทศะ					
28	ข้าพเจ้ารับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทั้งด้าน การเรียน การช่วยเหลืองานส่วนรวมและเป็นสมาชิก ที่ดีของครอบครัวและสังคม					
29	ข้าพเจ้าเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนที่เป็น ประโยชน์ต่อส่วนรวม					
30	เมื่อมีโอกาสไปพบผู้ใหญ่ จะไหว้ ทักทาย ยิ้มแย้มและ รู้จักไปลา มาไหว้					
31	ข้าพเจ้าพึงระลึกเสมอว่าสิ่งใดควรและไม่ควรปฏิบัติ เมื่ออยู่ร่วมกับบุคคลอื่นที่แตกต่างตามช่วงวัย					
32	ข้าพเจ้าเข้าร่วมและปฏิบัติตนเพื่อรักษาวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นเป็นประจำ					
33	ข้าพเจ้าเต็มใจในการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลืองานโรงเรียน และชุมชน					
การติดต่อประสานงาน						
34	เวลาที่คุยกับคนอื่น ข้าพเจ้าจะตั้งใจฟัง และ แสดงออกให้ทราบว่าข้าพเจ้ากำลังฟังอยู่ ด้วยการ สบตา พยักหน้า และฟังจนจบ					
35	เมื่อสนทนากับผู้อื่น ข้าพเจ้าจะแสดงสีหน้า ท่าทางเห็น อกเห็นใจ ปลอดภัย และตั้งใจรับฟังเมื่อเขาประสบ ปัญหา					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติจริงของนักเรียน				
		จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
36	ข้าพเจ้ายินดีที่จะให้ความช่วยเหลือและรับฟังปัญหาเมื่อคู่สนทนาต้องการระบาย					
37	ในการติดต่อประสานงาน ข้าพเจ้ามักใช้คำพูดที่มีน้ำเสียงอ่อนโยน ไม่อวดตน และแสดงความจริงใจ					
38	การสนทนาในกลุ่มเพื่อน ข้าพเจ้าจะเป็นผู้ฟังมากกว่าการพูดสนทนา					
39	ข้าพเจ้าจะหลีกเลี่ยงการสื่อสารที่ส่งผลให้ผู้ฟังรู้สึกไม่สบายใจ หมดกำลังใจ หรือสิ้นหวัง					
40	ข้าพเจ้ามักใช้คำพูดที่ประนีประนอม มีความยืดหยุ่น และพร้อมที่จะรับผิดขอต่อคำพูดของตน					
41	เมื่อข้าพเจ้าติดต่อประสานงานหรือขอความช่วยเหลือในการดำเนินการต่างๆ จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี					
42	ข้าพเจ้ายอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น					
ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข						
43	ข้าพเจ้าปฏิบัติงานกับส่วนรวมได้อย่างมีความสุข					
44	ข้าพเจ้าจะแสดงความชื่นชม และยินดีกับเพื่อนๆ เมื่อเพื่อนทำดีหรือได้รับรางวัลต่างๆ					
45	ข้าพเจ้ารับผิดขอต่องาน ตรงต่อเวลา มีความยืดหยุ่น ยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น					
46	ข้าพเจ้ายอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและทำงานร่วมกับคนอื่นได้เป็นอย่างดี					
47	ข้าพเจ้าได้แบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน และช่วยงานจนสำเร็จ					
48	ข้าพเจ้ายินดีเข้าร่วมทำงานที่เสียสละต่อส่วนรวมทันทีโดยไม่มีข้อโต้แย้ง					
49	ในการทำงานใดก็ตาม เพื่อนๆ ต้องการให้ข้าพเจ้าเข้าร่วมกลุ่มในการทำงานนั้นเสมอ					
50	ในการทำงาน ข้าพเจ้ามักได้รับคำชมเชยจากเพื่อนร่วมงาน					

เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผลของแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้าน สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

5 คะแนน	คือ	จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนมากที่สุด
4 คะแนน	คือ	จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนมาก
3 คะแนน	คือ	จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนค่อนข้างมาก
2 คะแนน	คือ	จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนบางส่วน
1 คะแนน	คือ	จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับการปฏิบัติจริงของนักเรียน

เกณฑ์การแปลผล มีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระดับน้อยที่สุด

ภาคผนวก ค
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1) ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
 n แทน จำนวนผู้ตอบแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น

2) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1) แบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น

หาค่าความเที่ยงของแบบวัดด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

โดย α แทน ค่าความเชื่อมั่น
 k แทน จำนวนข้อ
 s_i^2 แทน ผลรวมความแปรปรวนแต่ละข้อ
 s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

และการใช้สถิติการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of concordance) ของการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

n แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

2) ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา

วิเคราะห์หาคุณภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาโดยใช้สถิติพื้นฐานค่าเฉลี่ย (Mean) ในการหาคุณภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา ของผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านการแนะแนว จำนวน 3 ท่าน ตามเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

เกณฑ์ในการพิจารณา

ระดับ 3 หมายถึง ประเด็นสำคัญในชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม มาก

ระดับ 2 หมายถึง ประเด็นสำคัญในชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม ปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง ประเด็นสำคัญในชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม น้อย

การแปลความหมาย แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34 – 3.00 หมายถึง ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.68 – 2.33 หมายถึง ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.67 หมายถึง ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม น้อย

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

1) เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นรายรวม และรายด้านในระยะก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

$$\text{สูตร } t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

$$df = n - 1$$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่

n แทน จำนวนคู่

2) เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระยะก่อนทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่แบบเป็นอิสระต่อกัน และเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองหลังการทดลอง โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่แบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test independent)

$$\text{สูตร } t = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{\sqrt{S_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

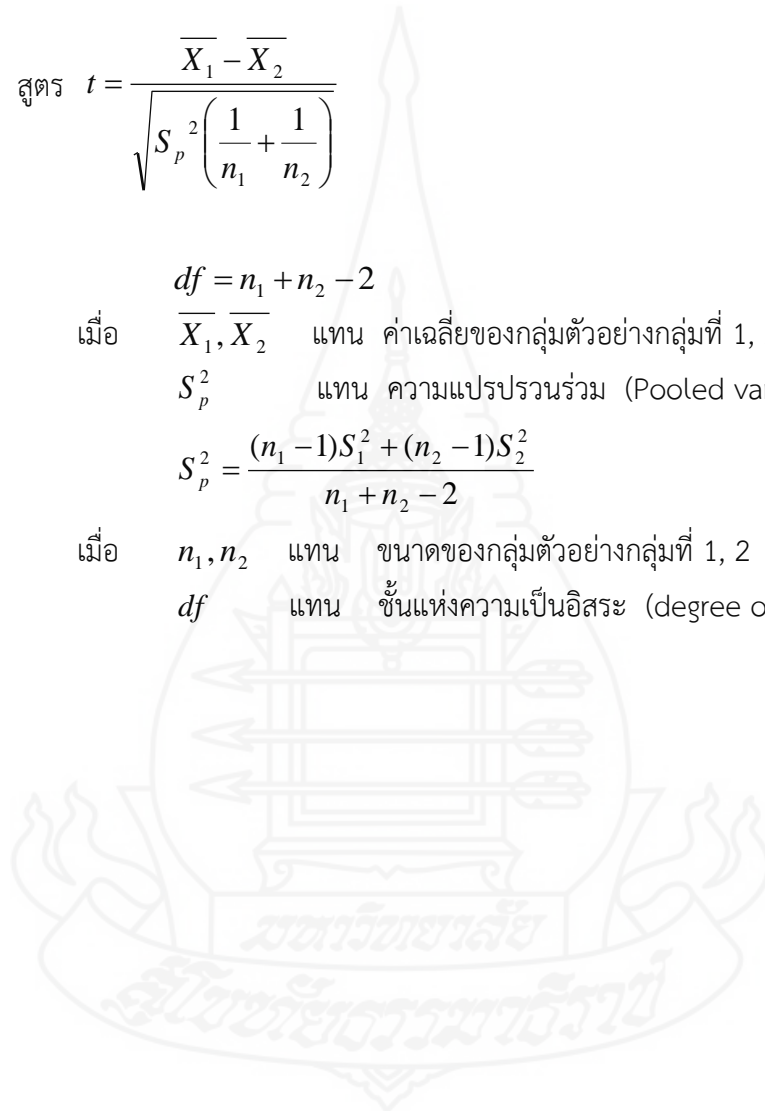
เมื่อ $\overline{X}_1, \overline{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1, 2

S_p^2 แทน ความแปรปรวนร่วม (Pooled variance)

$$S_p^2 = \frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

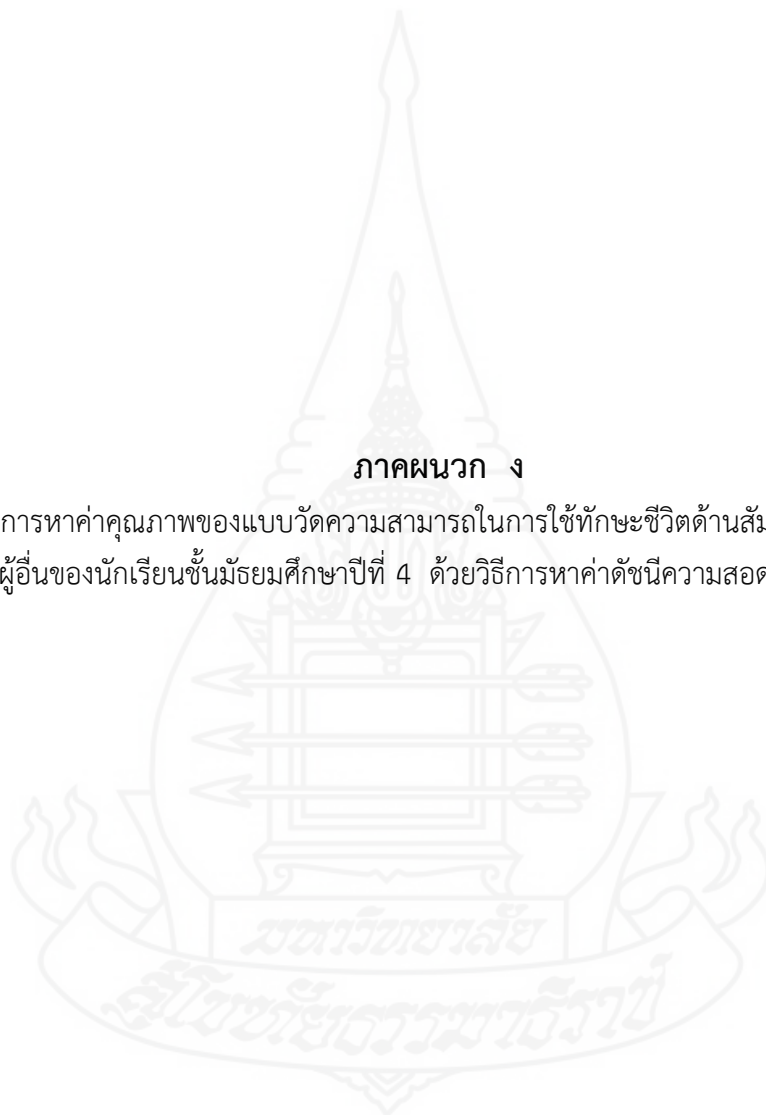
เมื่อ n_1, n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1, 2

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)

ภาคผนวก ง

ผลการหาค่าคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดี
กับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา rays ข้อของแบบวัดความสามารถในการใช้
ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ด้วยวิธีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง
ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยามของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ผลรวมคะแนนทั้ง 3 คน ($\sum R$)	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
8	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
9	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
16	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
17	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
18	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
19	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
20	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
21	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
22	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
23	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
24	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
25	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
26	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
27	+1	0	+1	1	0.33	ปรับปรุง
28	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ผลรวมคะแนนทั้ง 3 คน ($\sum R$)	ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
29	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
33	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
34	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
36	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
39	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
41	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
42	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
43	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
44	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
45	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
46	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
47	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
48	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
49	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
50	+1	+1	-1	1	0.33	ปรับปรุง

หมายเหตุ ข้อ 27 และ ข้อ 50 ปรับแก้ข้อความให้ถูกต้อง เหมาะสมตามคำแนะนำของ
ผู้ทรงคุณวุฒิ

ภาคผนวก จ

ผลการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเที่ยงทั้งฉบับของแบบวัดความสามารถ
ในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
ด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

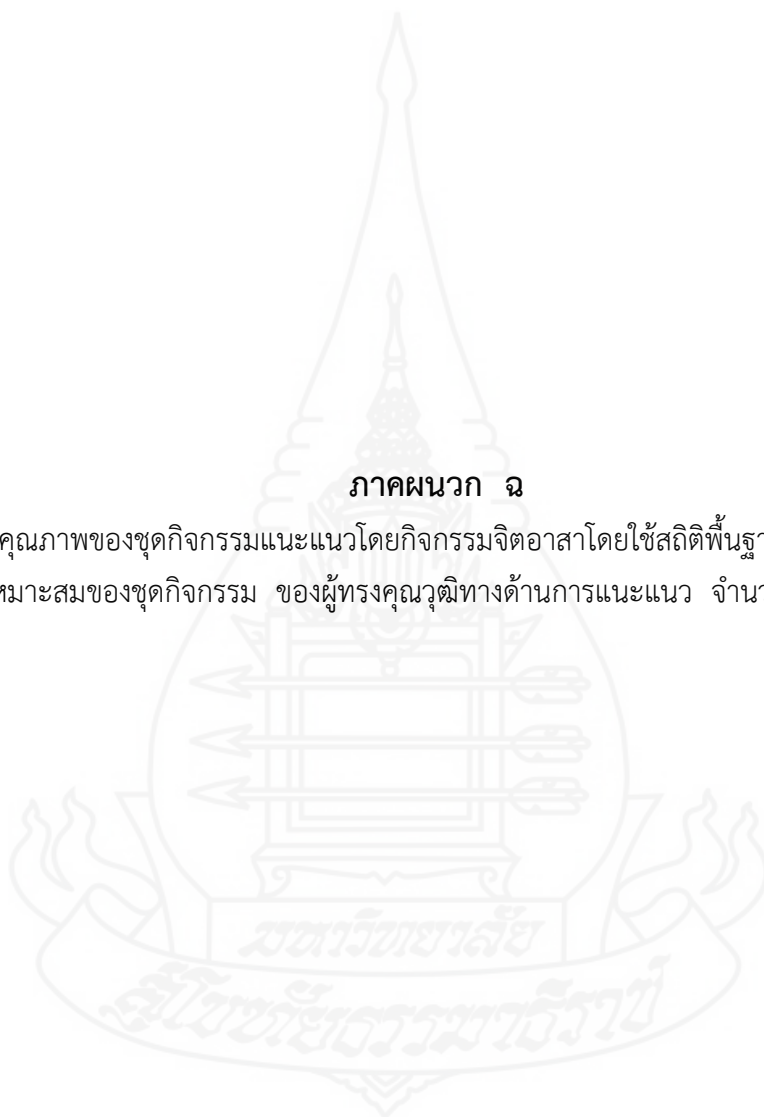
ข้อที่	ค่า r	แปลผล
1	.56	ใช้ได้
2	.57	ใช้ได้
3	.51	ใช้ได้
4	.65	ใช้ได้
5	.75	ใช้ได้
6	.52	ใช้ได้
7	.58	ใช้ได้
8	.46	ใช้ได้
9	.41	ใช้ได้
10	.09	ใช้ยังไม่ได้ ปรับปรุง
11	.41	ใช้ได้
12	.54	ใช้ได้
13	.48	ใช้ได้
14	.41	ใช้ได้
15	.65	ใช้ได้
16	.74	ใช้ได้
17	.43	ใช้ได้
18	.65	ใช้ได้
19	.19	ใช้ยังไม่ได้ ปรับปรุง
20	.41	ใช้ได้
21	.54	ใช้ได้
22	.72	ใช้ได้
23	.70	ใช้ได้
24	.83	ใช้ได้
25	.70	ใช้ได้
26	.74	ใช้ได้
27	.45	ใช้ได้
28	.64	ใช้ได้
29	.68	ใช้ได้
30	.59	ใช้ได้
31	.48	ใช้ได้

ข้อที่	ค่า r	แปลผล
32	.61	ใช้ได้
33	.65	ใช้ได้
34	.55	ใช้ได้
35	.46	ใช้ได้
36	.59	ใช้ได้
37	.57	ใช้ได้
38	.59	ใช้ได้
39	.62	ใช้ได้
40	.59	ใช้ได้
41	.73	ใช้ได้
42	.68	ใช้ได้
43	.72	ใช้ได้
44	.49	ใช้ได้
45	.63	ใช้ได้
46	.74	ใช้ได้
47	.63	ใช้ได้
48	.62	ใช้ได้
49	.44	ใช้ได้
50	.67	ใช้ได้

หาค่าความเที่ยงของแบบวัดด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบราค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับ เท่ากับ .96

ภาคผนวก ฉ

ผลการหาคุณภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาโดยใช้สถิติพื้นฐานในการหาค่าความ
เหมาะสมของชุดกิจกรรม ของผู้ทรงคุณวุฒิทางการแนะแนว จำนวน 3 ท่าน

**ผลการประเมินตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อ
ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**

ครั้งที่	กิจกรรม	ความเหมาะสม		ข้อเสนอแนะ
		ค่าเฉลี่ย	ระดับ	
1	ปฐมนิเทศ	2.60	มาก	-ส่วนบนหัวกิจกรรมเพิ่มครั้งที่จัดกิจกรรม -ปรับวรรคตอน/แก้ไขคำผิด/กิจกรรม เยอะ ปรับเวลาและเวลาสอนจริงให้ปรับ ตามความเหมาะสม/ย้ายข้อตกลงอีกครั้ง
ด้านที่ 1 การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่น				
2	เหรียญมีสองด้าน	2.47	มาก	แจ้งวัตถุประสงค์/ให้เริ่มต้นด้วยประธาน ไม่ใช่เริ่มต้นด้วยกริยา
3	ชีวิตทุกคนนั้นมีความหมาย	2.73	มาก	ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินทั้ง ตนเองและผู้อื่น
ด้านที่ 2 ใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน				
4	บอกเล่าเรื่องราว	2.73	มาก	เพิ่มผลการประเมินการนำเสนอ
5	ฝากถึงเธอ	2.53	มาก	การเขียนขึ้นนำให้แจ้งจุดประสงค์ให้ นักเรียนทราบก่อน
ด้านที่ 3 รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น				
6	เพื่อนซี้ รู้ดีที่สุด	2.73	มาก	เพิ่มเติมการติดตามนักเรียนโดยการ สัมภาษณ์ อื่นๆ
7	เติมฝัน ปันหัวใจให้น้อง	2.73	มาก	-วัตถุประสงค์ให้วัดได้และให้สอดคล้องกับ แนวคิด กิจกรรม -ดูจากสะท้อนความรู้สึกของน้อง ประกอบการวัดและประเมินผลด้วย
ด้านที่ 4 วางตัวให้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ				
8	แสงส่องธรรมนำชีวิต	2.67	มาก	การวัดพฤติกรรมแสดงออกควรมีการ ติดตามหลังเสร็จกิจกรรมอาจสอบถามคน ใกล้ชิดหรือสัมภาษณ์ประกอบกัน
ด้านที่ 5 ติดต่อประสานงาน				
9	อาสาพาเพลิน	2.47	มาก	-กิจกรรมยังเน้นการประสานงานน้อยอยู่ -ปรับใช้ตามความเหมาะสมกับเวลา -ใช้กับนักเรียนกลุ่มใหญ่ขึ้น

ครั้งที่	กิจกรรม	ความเหมาะสม		ข้อเสนอแนะ
		ค่าเฉลี่ย	ระดับ	
ด้านที่ 6 ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
10	หัวใจอาสา	2.80	มาก	-แก้ไขคำผิดให้ถูกต้อง -สังเกตความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ประเมินจากการนำเสนอและสังเกต บรรยากาศการทำงานร่วมกัน
11	ก่อการดี	2.73	มาก	-แก้ไขข้อความให้ได้ใจความยิ่งขึ้น ตัดคำว่า “มี” -ดูผลจากใบงานที่เป็นกิจกรรมย่อยเพื่อ ประเมินการทำงานร่วมกับผู้อื่น
12	ปัจฉิมนิเทศ	2.73	มาก	เพิ่มการสัมภาษณ์
ค่าเฉลี่ย		2.66	มาก	

เกณฑ์ในการพิจารณา

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสม มาก

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสม ปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสม น้อย

การแปลความหมาย แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

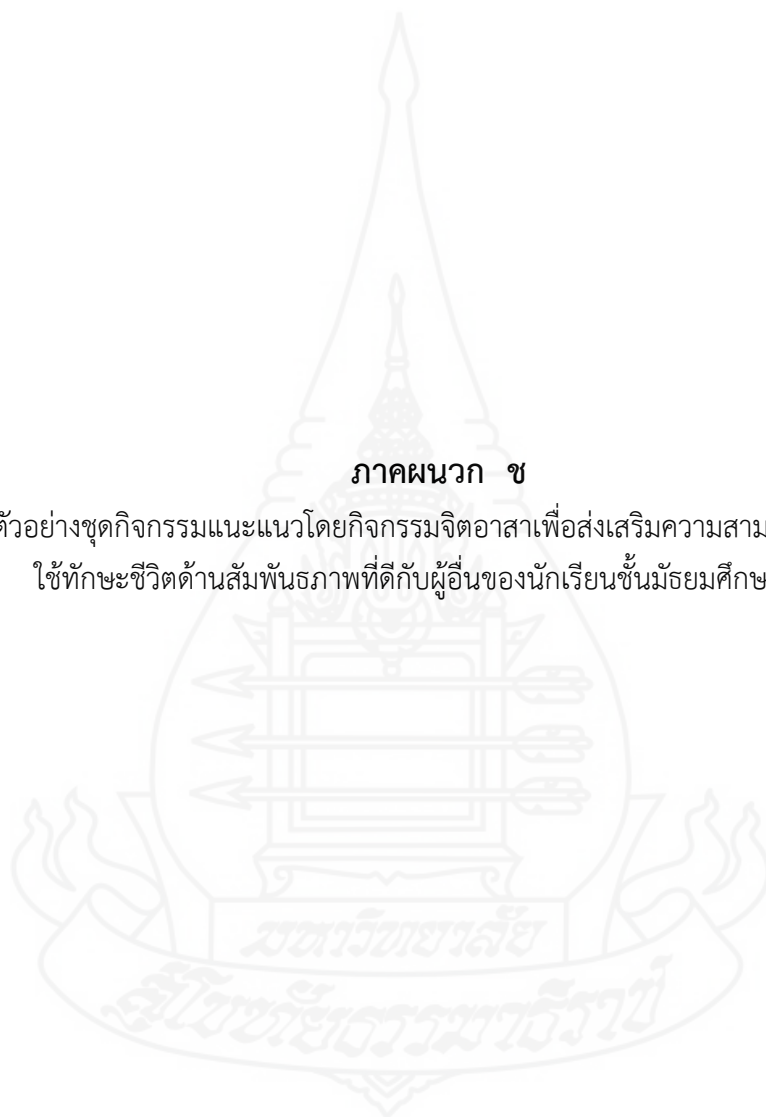
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34 – 3.00 หมายถึง มีความเหมาะสม มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.68 – 2.33 หมายถึง มีความเหมาะสม ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.67 หมายถึง มีความเหมาะสม น้อย

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ
ใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้
ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์

จัดทำโดย นางมัญญา อนุไพร

โรงเรียนแคนดงพิทยาคม อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์

1. การเตรียมการของครูและนักเรียน

1.1 ครู

1) การเตรียมความพร้อมก่อนใช้ชุดกิจกรรม

(1) ครูจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลในการส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น การหาข้อมูลที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่สร้างความสนุกสนาน สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ รวมทั้งแนวคิด ทักษะคิด การยอมรับฟังความคิดเห็น และการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและเน้นการลงมือปฏิบัติ ซึ่งบทบาทครูและการเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม โดยครูต้องมีการเตรียมความพร้อมและเตรียมตัวในการจัดกิจกรรม ซึ่งจะสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำกิจกรรมที่สำเร็จด้วยดีและนักเรียนให้ความร่วมมือ

(2) ครูควรจัดเตรียมสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอนให้พร้อม โดยเฉพาะสื่อทางเทคโนโลยีต้องทดลองใช้ก่อนใช้สอนจริง และจัดเตรียมห้องให้สะอาดและเหมาะสมกับกิจกรรม สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทและสภาพของผู้เรียน

(3) ประเมินผู้เรียนจากการสังเกต การพูดคุยที่เป็นกันเอง ไม่เครียดหรือเอาจริงเอาจังมากเกินไป และเน้นให้ได้แสดงออกถึงความต้องการและความคิดของนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ได้ด้วยตัวนักเรียนเอง

2) ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม

(1) ครูดำเนินกิจกรรมตามชุดกิจกรรมแนะแนวที่กำหนด จำนวน 6 ครั้ง 12 กิจกรรม โดยใช้ระยะเวลากิจกรรมละไม่ต่ำกว่า 50 นาที

(2) ครูควรดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสัปดาห์ละ 2 – 3 ครั้ง โดยคำนึงถึงลักษณะกิจกรรมและความพร้อมของนักเรียน

(3) สถานที่จัดกิจกรรมควรเป็นห้องเรียน ห้องประชุม ห้องอื่นๆ ที่เหมาะสมกับลักษณะกิจกรรม และอาจบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมของโรงเรียน

1.2 นักเรียน

1) การเตรียมความพร้อมก่อนใช้ชุดกิจกรรม

(1) เตรียมร่างกาย จิตใจ และเปิดกว้างทางความรู้และแนวคิด รวมทั้งเตรียมความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ

(2) แต่งกายสุภาพเหมาะสมกับกาลเทศะตามช่วงวัยในการเข้าร่วมกิจกรรม

(3) เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม

2) ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม

(1) นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมโดยร่วมแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอ อภิปรายและลงมือปฏิบัติในใบงานหรือกิจกรรมในแต่ละครั้งให้ครบตามกำหนดเวลา

(2) เสนอแนะหรือให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรมเพื่อปรับปรุงพัฒนา กิจกรรมนั้นให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

(3) ให้ความร่วมมือในการทำแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมโดยเลือกระดับข้อคำถามตามความเป็นจริง

2. รูปแบบของชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา

ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา มีทั้งหมด 12 กิจกรรม ใช้สอนในคาบโฮมรูม คาบแนะแนว คาบจริยธรรม ในวันอังคาร วันพุธและศุกร์ต่อสัปดาห์ หรืออาจเป็นในช่วงวันหยุดหรือตามนัดหมาย ใช้เวลากิจกรรมละไม่ต่ำกว่า 50 นาที ตามความเหมาะสมของลักษณะกิจกรรม จำนวน 6 ครั้ง โดยให้ดำเนินการให้ครบ 12 กิจกรรม ดังตาราง

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่	กิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา	จำนวน ชั่วโมง
1	17 ธันวาคม 2562	1	ปฐมนิเทศ“เรายังมีกันและกัน”	1.30
2	18 ธันวาคม 2562	2	เหรียญมีสองด้าน	1.30
3	20 ธันวาคม 2562	3	ชีวิตทุกคนนั้นมีความหมาย	1
4	21 ธันวาคม 2562	4	บอกเล่าเรื่องราว	1.30
4	21 ธันวาคม 2562	5	ฝากถึงเธอ	1
4	21 ธันวาคม 2562	6	เพื่อนซี้ ฐิติที่สุด	1
4	21 ธันวาคม 2562	7	เติมฝัน ปันหัวใจให้น้อง	1
4	21 ธันวาคม 2562	8	แสงส่องธรรมนำชีวิต	1
5	24 ธันวาคม 2562	9	อาสาพาเพลิน	1
5	24 ธันวาคม 2562	10	หัวใจอาสา	1
6	25 ธันวาคม 2562	11	ก่อการดี	1
6	25 ธันวาคม 2562	12	ปัจฉิมนิเทศ“ทำดี ด้วยหัวใจ”	1

หมายเหตุ การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาแต่ละกิจกรรม ส่วนมากเป็นกิจกรรมที่นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมนอกห้องเรียนได้ ซึ่งเป็นการมอบหมายงานให้ไปศึกษาค้นคว้าหรือไปสัมภาษณ์ สอบถามข้อมูลและการลงมือปฏิบัติจริง

กิจกรรมที่ 1

ปฐมนิเทศ

ชื่อกิจกรรม “เรายังมีกันและกัน”
ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เวลา 1.30 ชั่วโมง
ครั้งที่ 1

แนวคิด

การปฐมนิเทศเป็นกิจกรรมเริ่มต้นเพื่อสร้างความคุ้นเคยและทำความรู้จักกันให้มากขึ้น พร้อมทั้งเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันและแจ้งวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมให้เกิดความตระหนักต่อการสร้างความพันธ์อันดีกับผู้อื่น และส่งเสริมให้เห็นประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาจากการใช้เวลาว่างสร้างสรรค์กิจกรรมที่ดีมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น โดยนักเรียนที่ได้ทำกิจกรรมเกิดความภาคภูมิใจ และเต็มใจที่จะทำกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน นักเรียนและนักเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักและเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพที่ดี
3. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายและข้อตกลงร่วมกันในการเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชำนาญ

1.1 ครูกล่าวทักทายนักเรียนและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น พร้อมทั้งแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ การนัดหมาย กำหนดข้อตกลงร่วมกันในการทำกิจกรรม มอบหมายให้หัวหน้าห้องจัดทำข้อตกลงของห้องไว้ที่บอร์ดหน้าห้องเรียน

1.2 ให้นักเรียนทำแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (pretest)

2. ขั้นตอนกิจกรรม

2.1 ให้นักเรียนเล่นเกม “บอลวิเศษ” โดยนั่งล้อมกันเป็นวงกลม ครูนั่งตรงกลาง พร้อมลูกบอล 1 ลูก โดยครูโยนลูกบอลไปที่นักเรียนคนใด นักเรียนคนนั้นต้องตอบคำถาม 1 คำถาม ให้ได้ว่า “นักเรียนไม่ชอบให้คนอื่นกระทำสิ่งใดต่อนักเรียน” เมื่อนักเรียนคนใดตอบคำถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็โยนให้นักเรียนคนต่อไป และตอบคำถามไปเรื่อยๆ ตามความเหมาะสม จนเสร็จกิจกรรม แล้วรวบรวมคำตอบจากนักเรียนทุกคน โดยสรุปได้ว่า หากนักเรียนไม่ต้องการให้คนอื่นทำสิ่งนั้นกับนักเรียน นักเรียนก็ต้องไม่ทำสิ่งนั้นกับผู้อื่นด้วย

2.2 ครูนำเสนอข้อมูล “การสร้างสัมพันธภาพที่ดี” ทั้งเนื้อหาและคู่มือ จากสื่อ powerpoint และตอบคำถาม

2.3 ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 1.1 “สัมพันธภาพที่ดี” นำเสนอผลการวิเคราะห์ตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนปัญหาซึ่งกันและกัน

2.4 ครูแจกใบงานที่ 1.2 “จิตอาสา” ค้นหาความหมาย ประเภท ประโยชน์ของ กิจกรรมจิตอาสา และสำรวจกิจกรรมจิตอาสาที่นักเรียนได้ดำเนินกิจกรรมในแต่ละวันในห้องเรียน

2.5 นักเรียนนำเสนอข้อมูลโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการทำกิจกรรมจิตอาสา ส่งผลต่อการสร้างสัมพันธภาพที่ดีของสมาชิกในห้องเรียนได้อย่างไร

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปกิจกรรมปฐมนิเทศ “เรายังมีกันและกัน” ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความตระหนักในการทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ภายในห้องเรียน

3.2 ครูสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำกิจกรรมและย้ำข้อตกลงร่วมกันอีกครั้ง

3.3 ครูนัดหมาย วัน เวลา สถานที่และข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรมและให้นักเรียน แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 7 คน ไปทำใบงานที่ 2.1 เป็นการบ้านแล้วมานำเสนอในครั้งต่อไป

สื่อประกอบกิจกรรม

1. แบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (pretest)
2. สื่อ powerpoint กิจกรรม “การสร้างสัมพันธภาพที่ดี”
3. ใบงานที่ 1.1 “สัมพันธภาพที่ดี”
4. ใบงานที่ 1.2 “จิตอาสา”

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุปร่วมกัน

สื่อการสอนประกอบการจัดกิจกรรมที่ 1

ปฐมนิเทศ “เรามีกันและกัน”

....

เกมบอลวิเศษ

วัสดุ อุปกรณ์ ลูกบอล 1 ลูก

วิธีเล่น ให้สมาชิกล้อมกันเป็นวงกลมแล้วนั่งลง ผู้นำกิจกรรมอยู่ตรงกลาง พร้อมลูกบอล 1 ลูก ผู้นำการเล่นให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งตอบคำถาม เมื่อตอบคำถามเสร็จก็โยนลูกบอลไปยังสมาชิกคนอื่น แล้วให้ตอบคำถามจากผู้นำกลุ่มถามเพื่อนก่อนหน้านี้ ทำลักษณะเช่นเดียวกันไปเรื่อย ๆ ตามความเหมาะสม

จุดเด่น เปิดโอกาสให้ทุกคนได้พูด รู้จักเพื่อนมากขึ้น คุ่นเคย บรรยากาศผ่อนคลาย

สื่อ powerpoint “สัมพันธ์ภาพ”

The screenshot shows a PowerPoint presentation in Thai. The title slide features the text "สัมพันธ์ภาพ (relationship)" in large, bold letters. Below the title, it says "โดย นางมณีญา อนุไพโร ครู ชำนาญการพิเศษ" and "โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์". The slide also includes an illustration of a diverse group of children holding hands. The presentation is displayed in a window titled "สัมพันธ์ภาพ (relationship) - PowerPoint" with a standard Windows taskbar at the bottom showing the date as 11/29/2019 and the time as 11:59 AM.

ใบงานที่ 1.1 “สัมพันธภาพที่ดี”

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจตนเองแล้วเติมลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

มองเห็นอะไรในตัวเรา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เพื่อนพูดถึงเราอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มีผลต่อเราอย่างไรบ้างนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ควรจะทำอะไรต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

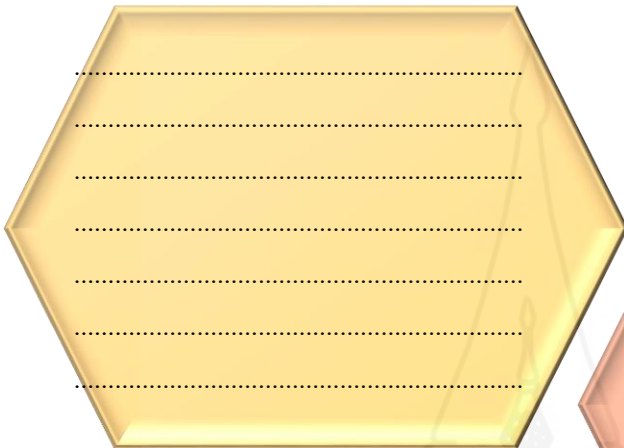
.....

ใบงานที่ 1.2 “จิตอาสา”

.....

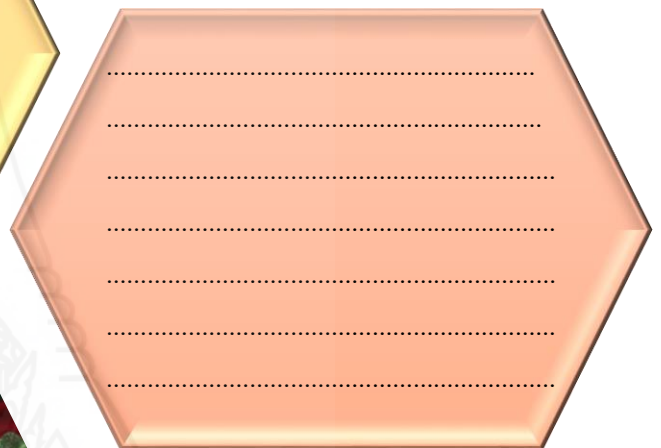
คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำลงในช่องว่างตามความคิดเห็นและความเข้าใจของนักเรียน

จิตอาสา คือ

ยกตัวอย่างกิจกรรม

จิตอาสาที่รับผิดชอบต่อสังคม

ยกตัวอย่างกิจกรรม

จิตอาสาที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

**กิจกรรมจิตอาสาที่นักเรียนได้ดำเนินการ
ภายในห้องเรียนของเรา**

กิจกรรมที่ 2

ชื่อกิจกรรม เหริยภูมิสองด้าน
ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เวลา 1.30 ชั่วโมง
ครั้งที่ 2

แนวคิด

กิจกรรมเหริยภูมิสองด้าน เป็นกิจกรรมที่ฝึกการทำงานร่วมกันจำเป็นต้องเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่นรวมทั้งการอยู่ร่วมกับผู้อื่นก็เช่นเดียวกันซึ่งย่อมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการทำงาน ดังนั้นจำเป็นต้องเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่น ซึ่งเป็นการเข้าใจถึงบุคคลแต่ละคนย่อมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน และเข้าใจถึงการแสดงออกทางจิตใจ ความรู้สึกทางใจที่เปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งกระตุ้นทั้งจากภายในหรือภายนอก หรือจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญของแต่ละบุคคล เกิดการยอมรับและปรับตัวก็จะทำให้มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
2. เพื่อให้เข้าใจถึงการแสดงออกทางจิตใจของผู้อื่นเมื่อเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชำนาญ

1.1 ครูแจ้งวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมและเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มทำกิจกรรม
1.2 ครูเล่าเรื่องให้นักเรียนฟัง “มีนักเรียนคนหนึ่งมาปรึกษาครู โดยเล่าว่า ครูคะ เพื่อนไม่ให้ทำงานกลุ่มด้วย เพราะหนูไม่ได้ออกเงินช่วย เนื่องจากหนูไม่มีเงินในช่วงนี้ แต่หนูจะจ่ายอยู่นะคะ แต่เขาไม่ฟัง ทำไมเขาไม่เห็นใจหนูบ้าง เพื่อนไม่ยอมฟังหนูเลย ร้องไห้หนักขึ้น หนูจึงไม่มีคะแนนกลุ่มและทำให้หนูสอบตก” จากเรื่องเล่าข้างต้นนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อเรื่องนี้

- 1) วิเคราะห์การกระทำของเพื่อนและนักเรียนคนหนึ่ง
- 2) ถ้าเป็นครูที่นักเรียนคนหนึ่งมาปรึกษา นักเรียนคิดว่าจะทำอย่างไร
- 3) นักเรียนคนหนึ่งและเพื่อนต้องเรียนด้วยกันต่อไป พวกเขาควรทำอย่างไร
- 4) เรื่องนี้บอกอะไรเรา

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

2.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอใบงานที่ 2.1 จากการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตหรือข้อมูลใกล้ตัวเกี่ยวกับปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยที่มีผลจากความไม่เข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกหรือการไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น กลุ่มละ 1 เรื่อง และตอบคำถาม ดังนี้

- 1) สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหานี้คืออะไร เพราะเหตุใด

- 2) ความมีจิตอาสาสามารถลดปัญหาเหล่านั้นได้หรือไม่อย่างไร
- 3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2.2 ให้นักเรียนคูคลิปีวิดีโอ “ฮีโร่ของคนไทย บิณฑ์ บันลือฤทธิ์” ร่วมกันทำใบงานที่ 2.2 โดยช่วยกันวิเคราะห์หามุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของบุคคลที่ทำงานจิตอาสา และชีวิตของบุคคลคนหนึ่งที่มีหลายบทบาทหน้าที่ แต่ก็สามารถสร้างประโยชน์ให้กับบุคคลอื่นได้ ให้วิเคราะห์ดังนี้

- 1) บทบาทหน้าที่ที่แตกต่างทั้งผู้กำกับ นักแสดง บุตร และบทบาททางสังคม คุณบิณฑ์ บันลือฤทธิ์ เขาทำหน้าที่แต่ละบทบาทอย่างไร
 - 2) การทำหน้าที่จิตอาสาของคุณบิณฑ์ บันลือฤทธิ์ ที่ไปช่วยเหลือบุคคลอื่นนั้น นักเรียนคิดว่าคุณบิณฑ์ต้องเจอและประสบกับอะไรบ้าง แล้วเขาผ่านอุปสรรคเหล่านั้นได้อย่างไร
 - 3) ในการทำงานจิตอาสาของคุณบิณฑ์มีทั้งคนชมและคนตำหนิด้วยเหตุผลใดบ้าง แต่คุณบิณฑ์ทำงานอาสาจนสำเร็จและได้รับการยกย่องชื่นชมทั้งประเทศ นักเรียนคิดว่าคุณบิณฑ์มีหลักการในการทำงานอย่างไร
 - 4) นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการทำงานจิตอาสาของคุณบิณฑ์ บันลือฤทธิ์
- 2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์จากใบงานที่ 2.2 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำข้อคิดที่ได้ มาเรียนรู้ร่วมกัน

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและนักเรียนสรุปและอภิปรายข้อคิดและความรู้ที่ได้จากกิจกรรมที่ 2 “เหรียญมีสองด้าน” นั่นคือ หากเราจะทำงานสิ่งใดให้สำเร็จเราต้องมองทั้งด้านดีและด้านที่จะส่งผลกระทบต่อ ซึ่งต้องอาศัยความมั่นคงทางจิตใจและการเข้าใจมุมมองอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นก็จะสามารถทำงานนั้นได้สำเร็จ

3.2 ครูนัดหมาย วัน เวลา สถานที่และข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรมและให้ทำใบงานที่ 3.1 เป็นการบ้านและนำมาเรียนในครั้งต่อไป

สื่อประกอบกิจกรรม

1. ใบงานที่ 2.1 “เรียนรู้ที่จะอยู่อย่างเข้าใจ”
2. ใบงานที่ 2.2 “ฮีโร่ของคนไทย บิณฑ์ บันลือฤทธิ์”

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการโต้ตอบ การตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปร่วมกัน

ใบงานที่ 2.1 กิจกรรมที่ 2 “เหรียญมีสองด้าน”
กิจกรรมย่อย เรียนรู้ที่จะอยู่อย่างเข้าใจ

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนค้นหาข่าวสาร ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตหรือข้อมูลใกล้ตัวที่เกี่ยวกับปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยที่มีผลจากความไม่เข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกหรือการไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น กลุ่มละ 1 เรื่อง พร้อมตอบคำถามตามความคิดเห็นของนักเรียน

หัวข้อข่าว.....

.....

รายละเอียดข่าว

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาพถ่าย

แหล่งข้อมูล

อ้างอิง.....
.....
.....

ตอบคำถามตามความคิดเห็นของนักเรียน ดังนี้

1) สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหานี้คืออะไร เพราะเหตุใด
.....
.....
.....

2) ความมีจิตอาสาสามารถลดปัญหาเหล่านั้นได้หรือไม่ อย่างไร
.....
.....
.....

3) ข้อคิดที่ได้จากการวิเคราะห์ข่าวในครั้งนี้
.....
.....
.....

กิจกรรมที่ 3

ชื่อกิจกรรม ชีวิตทุกคนนั้นมีความหมาย
ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เวลา 1 ชั่วโมง
ครั้งที่ 3

แนวคิด

กิจกรรมชีวิตทุกคนนั้นมีความหมาย เป็นการฝึกให้นักเรียนเข้าใจผู้อื่น โดยการรับฟัง มุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่น เห็นอกเห็นใจและเคารพการตัดสินใจของผู้อื่น เกิดการยอมรับและปรับตัว ซึ่งกิจกรรมนี้เน้นความเห็นอกเห็นใจบุคคลที่ด้อยโอกาสกว่า เข้าใจ ให้กำลังใจและให้โอกาสช่วยเหลือเท่าที่ทำได้ จะทำให้มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนฝึกรับฟังมุมมอง อารมณ์ และความรู้สึกคนอื่น
2. เพื่อให้นักเรียนเคารพความคิดและการตัดสินใจของผู้อื่น

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชำนาญ

1.1 ครูแจ้งวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมและเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มทำกิจกรรม
1.2 ครูเล่าเรื่องเด็กด้อยโอกาสคนหนึ่ง ในอำเภอแคนดงให้นักเรียนฟัง “เด็กชายคนหนึ่งมีพี่น้อง 2 คน แม่ของเขาสติไม่สมประกอบเนื่องจากได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจจากสาเหตุที่สามีเสียชีวิตกะทันหัน ไม่มีญาติพี่น้อง เลี้ยงดูลูกจากการเก็บขยะขาย และเก็บอาหารที่ทิ้งในถังขยะประทังชีวิตบ้าง แม่ของเธอไม่ต้องการการช่วยเหลือจากใคร กลัวคนรอบข้าง แต่เธอก็เลี้ยงดูลูกจนอายุสามารถเข้าเรียนระดับประถมศึกษา แต่แม่ของเธอไม่ให้ลูกเข้าเรียน แม้ครูจะขอร้องก็ไม่ยอม เด็กชาย 2 คนนี้ไม่ยอมพูด เขาพูดได้แต่ฟังไม่รู้เรื่อง ทุกเช้าเขาจะเดินตามแม่ไปเก็บขยะไปขาย เด็กชายจะยอมพูดบ้าง เช่น คำว่าขอ สำหรับคนที่จะให้เงินหรือขนมกับเขา ทั้งสองกลัวแม่มาก ถ้าเขาโตขึ้นเป็นหนุ่มแล้วเขาจะเป็นอย่างไร” เมื่อนักเรียนได้ฟังเรื่องนี้แล้ว นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

- 1) ความรู้สึก อารมณ์ ของนักเรียนต่อเรื่องนี้
- 2) นักเรียนคิดว่าเหตุผลใดแม่ของเธอจึงไม่ยอมรับความช่วยเหลือ และไม่ให้เขาทั้งสองเข้าเรียน
- 3) นักเรียนคิดว่าเหตุใดเขาทั้งสองจึงพูดไม่ชัดเจน และทำไมเขาจะพูดเฉพาะกับคนที่ให้สิ่งของแก่เขาเท่านั้น
- 4) หากนักเรียนมีโอกาสได้ช่วยเหลือเขา นักเรียนจะอย่างไร

5) นักเรียนได้อะไรจากเรื่องจริงเรื่องนี้ที่อยู่ใกล้ตัวเรา

2. ขั้นตอนกิจกรรม

2.1 นักเรียนนำเสนอจากการทำใบงานที่ 3.1 ที่ให้นักเรียนไปสัมภาษณ์บุคคลที่ขาดโอกาสในด้านต่างๆ เช่น ยากจน หย่าร้าง พิการ ฯลฯ แต่มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีความสุขในการใช้ชีวิตและเป็นที่น่ายกย่องในการทำหน้าที่ช่วยเหลือและเสียสละต่อผู้อื่น นั่นคือมีจิตอาสา โดยไม่จำกัดอายุ ตามหัวข้อ ดังนี้

- 1) ข้อมูลส่วนตัว ชื่อ-สกุล อายุ ที่อยู่ อาชีพ
- 2) มุมมองในการใช้ชีวิต
- 3) การทำหน้าที่จิตอาสา
- 4) ความรู้และข้อคิดที่ได้จากการสัมภาษณ์
- 5) แรงบันดาลใจที่ได้ในครั้งนี้

แล้วส่งตัวแทนนำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจมีคลิปวิดีโอประกอบการบรรยายก็ได้ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้หน้าชั้นเรียน

2.2 ครูตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบ “ชีวิตของผู้คนบนโลกใบนี้มีความหลากหลายเหลือเกิน อะไรที่ทำให้เราอยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ตอบให้ได้ในใจของนักเรียนเองโดยไม่ต้องพูดออกมา แล้วนำสิ่งนั้นไปใช้ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นต่อไป

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและนักเรียนสรุปและอภิปรายข้อคิดแลความรู้ที่ได้จากกิจกรรมที่ 3 “ชีวิตทุกคนนั้นมีความหมาย” เป็นข้อคิดให้ได้ว่า ทุกคนที่เกิดมาบนโลกใบนี้ย่อมมีคุณค่า ขึ้นอยู่กับว่าเราจะมองและเข้าใจเขาได้มากเพียงใด

3.2 ครูนัดหมาย วัน เวลา สถานที่และข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

สื่อประกอบกิจกรรม

1. วัสดุ อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา
2. ใบงานที่ 3.1 “ค่าของคน”

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากโต้ตอบ การตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปร่วมกัน

ใบงานที่ 3.1 “ค่าของคน”

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มไปสัมภาษณ์บุคคลที่ขาดโอกาสในด้านต่าง ๆ เช่น ยากจน หย่าร้าง พิการ แต่มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีความสุขในการใช้ชีวิตและเป็นที่น่ายกย่องในการทำหน้าที่ช่วยเหลือ และเสียสละต่อผู้อื่น นั่นคือมีจิตอาสา โดยไม่จำกัดอายุ ตามหัวข้อ ดังนี้

- 1) ข้อมูลส่วนตัว ชื่อ-สกุล อายุ ที่อยู่ อาชีพ
- 2) มุมมองในการใช้ชีวิต
- 3) การทำหน้าที่จิตอาสา
- 4) ความรู้และข้อคิดที่ได้จากการสัมภาษณ์
- 5) แรงบันดาลใจที่ได้ในครั้งนี้

และอัดคลิปการสัมภาษณ์และการทำงาน แล้วส่งตัวแทนนำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้หน้าชั้นเรียน

แนวทางจัดทำเอกสาร

<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> <p>ภาพถ่าย บุคคลที่ สัมภาษณ์</p> </div>	
<p>ภาพถ่ายการสัมภาษณ์ และการทำงานจิตอาสา</p>		
		

กิจกรรมที่ 4

ชื่อกิจกรรม บอกเล่าเรื่องราว
ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เวลา 1.30 ชั่วโมง
ครั้งที่ 4

แนวคิด

กิจกรรมบอกเล่าเรื่องราว เป็นกิจกรรมที่ฝึกการใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเองที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ร่วมงาน นั่นคือ ควรใช้คำพูดและท่าทางที่แสดงออกในการสื่อสารที่บอกความรู้สึก ความคิดของตนเองได้อย่างเหมาะสม ถูกกาลเทศะ และเป็นความคิดที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมผ่านกิจกรรมจิตอาสาที่เป็นการนำเสนอแนวคิดในการพัฒนาโรงเรียน โดยนำเสนออย่างไรให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจิตอาสาในโรงเรียนด้วยคำพูดและท่าทางที่เหมาะสม

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชำนาญ

1.1 ครูแจ้งวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมและเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มทำกิจกรรม

1.2 นักเรียนเล่นเกมบิงโกโดยแจกกระดาษตาราง 3x3 และกำหนดบุคลิกภาพและคุณสมบัติของการพูดที่ดี แล้วให้นักเรียนเลือกลักษณะการแสดงออกภาษาพูดและภาษากายที่เหมาะสมต่อผู้อื่นที่นักเรียนเห็นด้วยลงในตาราง แล้วให้แต่ละคนหยิบคำเหล่านั้นในกล่องขึ้นมาคนละ 1 แผ่น นักเรียนคนใดได้ครบในแนวทแยงหรือแนวตรง คนนั้นชนะและรับรางวัล แล้วสรุปลักษณะการแสดงออกภาษาพูดและภาษากายที่เหมาะสมต่อผู้อื่นร่วมกัน

1.3 นักเรียนชมสื่อคลิปวิดีโอจาก Youtube “ทักษะการสื่อสาร” โดยให้เปรียบเทียบการใช้คำพูดหรือท่าทางที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของตัวละครในคลิปวิดีโอและมีผลกระทบต่อบุคคลเหล่านั้นอย่างไร นำเสนอและอภิปรายร่วมกัน

2. ชำนาญกิจกรรม

2.1 นักเรียนได้บันทึกการปฏิบัติงานจิตอาสาที่นักเรียนเคยปฏิบัติ โดยครูได้กำหนดหัวข้อกิจกรรมจิตอาสาเพื่อเป็นตัวอย่างให้นักเรียนดังนี้ คือ จรจรโรงเรียน กิจกรรมพัฒนาโรงเรียน กิจกรรมคุณธรรม ความดี กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรมรณรงค์ป้องกันภัย กิจกรรมบริการชุมชน การบริจาคสิ่งของ แรงงาน หรือบริจาคโลหิต ช่วยงานบุญหรืองานกุศลในชุมชน ปลูกต้นไม้ ทำความสะอาด ดูแลทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน ค่ายอาสาต่าง ๆ และอื่น ๆ แล้วให้นักเรียน

เล่าความรู้สึกจากที่นักเรียนได้ปฏิบัติงานจิตอาสาเหล่านั้นตามความคิดเห็นของนักเรียน รวมทั้งสภาพการดำเนินงานที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้ภาษาพูดและภาษากายในการสื่อสารทำงานจิตอาสาที่เหมาะสม แล้วบันทึกในใบงานที่ 4.1 โดยให้ทุกคนได้นำเสนอโดยการพูด คนละ 1 ความคิดเห็น ถ้าคล้ายกันเป็นการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมหรือขยายความคิดเห็นนั้น ใช้เวลาคนละ 30 วินาที เมื่อครบทุกคน ครูได้แนะนำเพิ่มเติมโดยเน้นสภาพปัญหาด้านการสื่อสารแสดงออกในการพูดและท่าทางที่มีผลต่อการสร้างมิตรภาพ ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในการทำงาน

2.2 นักเรียนศึกษาใบงานที่ 4.2 ที่รวบรวมความรู้เกี่ยวกับทักษะการสื่อสารทั้งภาษาพูดและภาษากาย พร้อมให้ดูตัวอย่างจากคลิปวิดีโอของจูเลียน เทเรเซอร์ (Julian Treasure) ที่บรรยายเกี่ยวกับหัวข้อ “จะพูดอย่างไรให้คนฟังคน” แล้วให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้ที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาตนเองในการสื่อสารกับผู้อื่นที่ใช้ในงานจิตอาสา โดยบันทึกแนวทางนั้นลงในใบงานที่ 4.2

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนรวมกลุ่มที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมที่ลักษณะคล้ายกัน เป็น 4 กลุ่ม คือ กิจกรรมจิตอาสาด้านงานบริการชุมชนและโรงเรียน กิจกรรมจิตอาสาด้านรักษาสิ่งแวดล้อม กิจกรรมจิตอาสาด้านการบริจาค ช่วยเหลือและกิจกรรมงานบุญประเพณี คุณธรรมความดี แล้วแจกกระดาษบลูฟแผ่นใหญ่และปากกาเมจิกกลุ่มละ 2 ด้าม ให้เขียนแผนผังมโนทัศน์บอกเล่าความรู้สึกที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจิตอาสาดังกล่าวที่เป็นแนวคิดโดยรวมของกลุ่ม และข้อคิดที่ได้ในการทำงานด้านจิตอาสาที่ควรปฏิบัติในด้านการสื่อสารที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน จิตอาสา ตกแต่งให้สวยงาม แล้วนำมาติดไว้ที่บอร์ดสองด้านหน้าห้องเรียน สรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมที่ 4 “บอกเล่าเรื่องราว”

3.2 ครูนัดหมาย วัน เวลา สถานที่และข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

สื่อประกอบกิจกรรม

1. เกมบิงโก
2. สื่อวีดิทัศน์ “ทักษะการสื่อสาร”
3. ใบงานที่ 4.1 “สำรวจทักษะการสื่อสารจากงานจิตอาสา”
4. ใบงานที่ 4.2 “เรียนรู้ทักษะการสื่อสารเพื่อพัฒนางานจิตอาสา”
5. ปากกาเมจิกและกระดาษบลูฟแผ่นใหญ่

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการนำเสนอ การพูด ท่าทาง การอภิปราย และการสรุปร่วมกัน

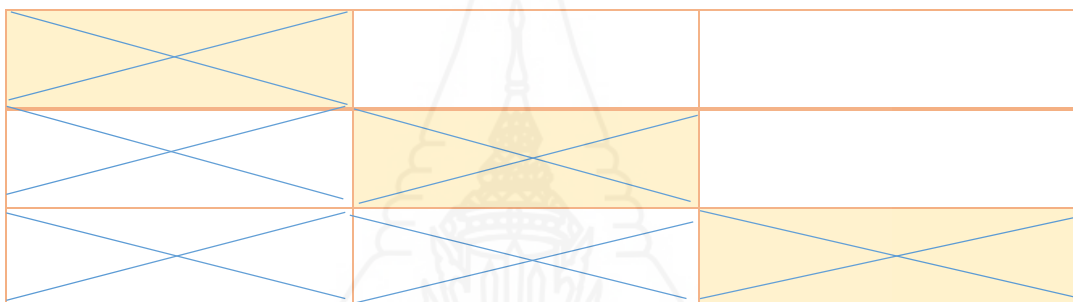
สื่อการสอน กิจกรรมที่ 4 บอกเล่าเรื่องราว

.....

1. เกมบิงโก

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกบุคลิกภาพและคุณสมบัติการแสดงออกภาษาพูดและภาษากายที่เหมาะสมต่อผู้อื่น ที่นักเรียนคิดว่ามีความสำคัญและเป็นลักษณะของบุคคลที่มีทักษะการสื่อสารที่ดี ดังนี้ ลงในตาราง 3 x 3

บุคลิกและคุณสมบัติ : กิริยาท่าทาง การแสดงสีหน้า การสบสายตา การใช้น้ำเสียง การใช้ถ้อยคำ ภาษา การใช้มือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ตั้งใจกระตือรือร้น รอบรู้ คิดสร้างสรรค์ ความจำดี มีความจริงใจ มีปฏิภาณไหวพริบ มีความรับผิดชอบ มีอารมณ์ขัน มีสติ

วิธีเล่น : ให้นักเรียนเลือกตามหัวข้อข้างต้นเติมในตาราง แล้วสุ่มให้นักเรียนหยิบกล่องบัตรคำบุคลิกภาพและคุณสมบัติที่พบไว้ในกล่อง นักเรียนที่มีคำตรงกับบัตรให้กากบาททับคำนั้น นักเรียนคนใดกากบาทครบ 3 ช่องในแนวนอน แนวตั้ง และแนวทแยงก่อนคนอื่นนั้นชนะ

2. สื่อคลิปวิดีโอจาก Youtube “ทักษะการสื่อสาร” ของผู้นำในประเทศไทยทั้งอดีตและปัจจุบัน
คำชี้แจง ให้นักเรียนดูคลิปจนจบ (5 นาที) แล้ววิเคราะห์ทักษะการสื่อสารของผู้นำในประเทศไทยแต่ละท่านพร้อมทั้งผลกระทบต่อลักษณะการสื่อสารดังกล่าว อภิปรายร่วมกัน

ที่มา :

<https://www.youtube.com/watch?v=EdlDrb18OuY>
ค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2562

ใบงานที่ 4.1 กิจกรรมที่ 4 “บอกเล่าเรื่องราว” กิจกรรมย่อย สํารวจทักษะการสื่อสารจากงานจิตอาสา

.....

คำชี้แจง บันทึกการปฏิบัติงานจิตอาสาที่นักเรียนเคยปฏิบัติทั้งภายในโรงเรียนหรือในชุมชน โดยบันทึกตามหัวข้อที่กำหนดให้ต่อไปนี้

ร.๑๐
ทรงสืบสาน
พระราชปณิธาน
“พ่อภูมิพล”
ก่อทำเนียบพล
จิตอาสา
“เราทำดี ด้วยหัวใจ”

...สังคมดำรงอยู่ได้ด้วยการกระทำประโยชน์
เกื้อกูลกัน และทุกคนที่อยู่ร่วมกันย่อมเป็นทั้งผู้รับ
และผู้ให้ประโยชน์ บัณฑิตในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของ
สังคม และเป็นบุคคลที่สังคมยอมรับในความรู้ความ
สามารถ จึงควรประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์
แก่สังคมทุกเมื่อ...

สืบสานพระราชปณิธาน รัชกาลที่ 10 “เราทำดีด้วยหัวใจ” ก่อเกิดแรงบันดาลใจสู่ผู้มีจิตอาสา
กิจกรรมจิตอาสาที่นักเรียนเคยปฏิบัติ.....

.....
.....
.....
.....
.....

บอกเล่าความรู้สึกต่อการปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสา.....

.....
.....
.....

วิเคราะห์การปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาในด้านการสื่อสารการแสดงออกในการใช้ภาษาพูดและภาษา
กายที่เหมาะสม เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีและมีความสุขในการทำงาน

.....
.....
.....
.....

ใบงานที่ 4.2 กิจกรรมที่ 4 “บอกเล่าเรื่องราว”

กิจกรรมย่อย เรียนรู้ทักษะการสื่อสารเพื่อพัฒนางานจิตอาสา

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาความรู้เกี่ยวกับทักษะการสื่อสารทั้งภาษาพูดและภาษากาย พร้อมให้ดูตัวอย่างจากคลิปวิดีโอของจูเลียน เทเรเซอร์ (Julian Treasure) ที่บรรยายเกี่ยวกับหัวข้อ “จะพูดอย่างไรให้คนฟังคน” แล้วให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้ที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาตนเองในการสื่อสารกับผู้อื่นจากการปฏิบัติงานจิตอาสาที่นักเรียนเคยปฏิบัติทั้งภายในโรงเรียนหรือในชุมชน โดยบันทึกตามหัวข้อที่กำหนดให้ต่อไปนี้

4.2.1 ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้เพิ่มเติมในอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับการสื่อสารทั้งภาษาพูดและภาษากาย ภาษาแบ่งออกเป็น 2 อย่าง

1. **ภาษาคำพูด** ซึ่งมีเสียงออกมาแล้วก็แปลความทำให้เรารู้ได้ว่าเขาคิดอะไรหรืออยากจะสื่อสารอะไร ภาษาพูดปรุงแต่งได้
- 2.. **ภาษากาย** เป็นภาษาที่ไม่ใช่คำพูดคือภาษาที่ออกมาจากจิตใต้สำนึก เป็นส่วนที่จะหลุดออกมาโดยตรง จากความรู้สึกของสมองส่วนลึก ซึ่งไม่ได้ผ่านการปรุงแต่งแต่อาจจะออกมาเลย เพราะฉะนั้นภาษาตรงนี้เรียกว่าร่างกายไม่เคยโกหกหรือเป็นภาษาที่บอกให้ทุกคนรู้ โดยที่เราเรียนรู้ภาษากาย เราอาจจะรู้ว่าเขากำลังคิดยังไงกับเราอยู่ เราจะรู้ล่วงหน้า

พลิกกลับมาเป็นต่อด้วยวิธีอ่านคนฉบับลึกซึ้งยอด
จากเจ้าหน้าที่หน่วยสืบราชการลับมือหนึ่งของเอฟบีไอ

การปิดตาเป็นเวลานานหลังจากได้อินเทอร์เน็ต แสดงถึงความรู้สึกในแง่ลบหรือความไม่พอใจ

เมื่อจมูกของเขานานออก เขาอาจเตรียมลงมือทำอะไรบางอย่างที่น่าตื่นเต้น พบได้บ่อยในพวกคนร้าย

การยักไหล่ครั้ง ๆ กลาง ๆ บ่งบอกถึงความไม่มั่นใจหรือการไม่ผูกมัด

เมื่อเขาไม่มั่นใจหรือกังวล เขาจะกอดเข่าเข้าคอเพื่อให้ง่ายอยู่ข้างหลัง

ผู้ชายมักจะขยับหรือขยับคอเพื่อผ่อนคลายความเครียดหรือความกังวล

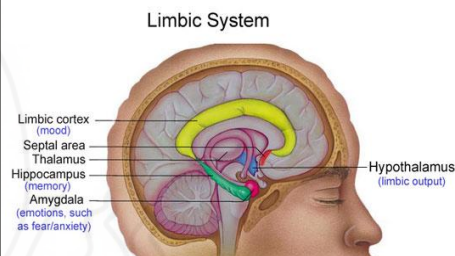
คนโกหกมักจะรู้สึกทวนและมวนท้อง เพราะหัวใจสูบฉีดเลือดมาเลี้ยงเขาเพื่อเตรียมต่อสู้หรือวิ่งหนี

คนโกหกมักจะจำกัดการเคลื่อนไหวร่างกายให้น้อยที่สุด

การทำตะแคงในท่าที่นิ้วโป้งอยู่ด้านหลัง บ่งบอกถึงอาการหงุดหงิดและไม่พอใจ

หากเขารู้สึกไม่พอใจในการสนทนา เขาก็จะหันไปข้างออกที่ใกล้ที่สุด

การนำวัตถุต่าง ๆ มาสร้างเกราะกำบังไว้ด้วยตัวเองบ่งบอกถึงความวิตกกังวล ไม่มั่นใจ และเครียด

สมองส่วนที่เรียกว่า Limbic (ลิมบิก) เป็นสองส่วนที่เชื่อมโยงการแสดงออกของอารมณ์ที่อยู่ข้างในลึกๆ แล้วเชื่อมโยงออกมาทางกาย โดยที่เจ้าตัวไม่รู้ตัวเพราะฉะนั้นสมองส่วนลิมบิก หลอกใครไม่ได้ แสดงออกมาแล้วก็จะจะเป็นไปตามที่ใจนั้นคิด

บันทึกความรู้เพิ่มเติมจากการศึกษาค้นคว้า

4.2.2 ดูคลิปวิดีโอของจูเลียน เทรเซอร์ (Julian Treasure) ที่บรรยายเกี่ยวกับหัวข้อ “จะพูดอย่างไรให้คนฟังคน” แล้วให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้ที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาตนเองในการสื่อสารกับผู้อื่น โดยเฉพาะนำมาใช้กับงานจิตอาสา

The screenshot shows a YouTube video player for a TED talk by Julian Treasure. The video title is 'จะพูดอย่างไรให้คนฟังคุณ' (How to speak so that people want to listen). The video is in Thai with a subtitle 'เสียงของมนุษย์: JULIAN TREASURE'. The interface includes a video player, a 'What inspires you?' section with various topic tags, and a 'In this playlist' section with two other videos.

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=elho2S0Zahl> ค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2562
 ความรู้ที่ได้จากการฟังบรรยายข้างต้น นักเรียนจะปรับปรุงและพัฒนาตนเองในด้านการสื่อสารที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในงานจิตอาสาอย่างไร

กิจกรรมที่ 5

ชื่อกิจกรรม ฝากถึงเธอ
ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เวลา 1 ชั่วโมง
ครั้งที่ 4

แนวคิด

กิจกรรมฝากถึงเธอ เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้แสดงออกทางความคิด ความรู้สึก ความตั้งใจและความปรารถนาดีในการช่วยเหลืองานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนหรือกิจกรรมจิตอาสา โดยการฝึกใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิด หรือนำเสนอความคิดของตนผ่านการพูด สีหน้า ท่าทางบุคลิกภาพของตนที่เหมาะสม นำเชื่อถือและบ่งบอกถึงความจริงใจเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ร่วมงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้กล้านำเสนอความคิดเห็นของตนเองต่อการพัฒนาโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชำนาญ

1.1 ครูแจ้งวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมและเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มทำกิจกรรม

1.2 ครูแบ่งกระดานเป็น 2 ส่วน แยกเป็นความภาคภูมิใจและปัญหาที่ยากแก้ไข โดยให้นักเรียนช่วยกันสำรวจสภาพปัจจุบันของโรงเรียนแคนดงพิทยาคมแยกเป็นสองด้านดังกล่าว โดยให้นักเรียนเขียนลงในกระดาษ คนละข้อที่นักเรียนเห็นว่าสำคัญสุด แล้วหย่อนลงในกล่องหน้าห้องเรียน ครูเลือกนักเรียนมารวบรวมและเขียนประเด็นดังกล่าวบนกระดานตามหัวข้อที่แยกไว้ นักเรียนพิจารณาร่วมกันบนกระดาน

2. ชำนาญกิจกรรม

2.1 นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 7 คน และแจกกระดาษบลูฟแผ่นใหญ่และปากกาเมจิกกลุ่มละ 1 ชุด แล้วเลือกประเด็นความภาคภูมิใจและปัญหาที่ต้องการแก้ไข อย่างละหัวข้อ และช่วยกันวางแผนพัฒนาส่งเสริมด้านที่ภาคภูมิใจให้ดียิ่งขึ้นอย่างไร ในส่วนที่มีปัญหาจะป้องกันแก้ไขและช่วยเหลือโรงเรียนอย่างไร โดยอาศัยความมีจิตอาสาของนักเรียน เขียนแนวทาง วิธีการลงในกระดาษที่แจกให้ และเตรียมออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน กลุ่มละไม่เกิน 5 นาที

2.2 นักเรียนออกมานำเสนอจนครบ 4 กลุ่ม และมีการสรุป อภิปราย แสดงความคิดเห็นร่วมกัน รวมทั้งวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการวางแผนส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไข ในการใช้จิตอาสาช่วยเหลือโรงเรียน

2.3 นักเรียนช่วยกันเสนอแนะการนำเสนอและประเมินการพูดและท่าทางของผู้นำเสนอในแต่ละกลุ่มมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ครูแนะนำเพิ่มเติม

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงแนวทางการนำเสนอของแต่ละกลุ่มในการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลือโรงเรียนหากจะส่งข้อมูลเหล่านี้ถึงครู ผู้บริหารโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นักเรียนจะใช้ทักษะการพูดและท่าทาง นั่นคือภาษาพูด ภาษากายอย่างไร ให้บุคคลเหล่านั้นเห็นด้วยและสนับสนุนในแนวคิดของนักเรียน ร่วมกันสรุปและอภิปรายทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมจากการทำกิจกรรม

3.2 ครูนัดหมาย วัน เวลา สถานที่และข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

สื่อประกอบกิจกรรม

1. กระดาษบลูฟแผ่นใหญ่
2. ปากกาเมจิกคละสี
3. ปากกาไวน์บอร์ด

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการโต้ตอบ ตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปร่วมกัน
3. ผลการประเมินการพูดนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน

แบบประเมินการพูดนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน
“ความภาคภูมิใจและสิ่งที่ยากแก้ไขในโรงเรียนของเรา”

กลุ่มที่ ชื่อ สกุล ชั้น เลขที่ เวลา

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในเกณฑ์พิจารณาที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้ประเมิน

เกณฑ์ในการพิจารณา	ดีมาก (5)	ดี (4)	พอใช้ (3)	ต้อง ปรับปรุง (2)	ต้อง ปรับปรุง อีกมาก (1)
1. ลีลาท่าทางในการพูด					
2. การเรียบเรียงเนื้อหาสาระของการรายงาน					
3. ความถูกต้องของเนื้อหา					
4. คุณค่าของเรื่องที่รายงาน					
5. ลำดับขั้นตอน (ชักทาย/นำเรื่อง/เนื้อเรื่อง/สรุป)					
6. การแสดงความคิดเห็น					
7. การตอบคำถาม					
8. การใช้ภาษา / ถ้อยคำ					
9. ความตั้งใจ และความสนใจของผู้รายงาน					
10. ความตั้งใจ และความสนใจของผู้ฟังรายงาน					

ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ.....
 (.....)

ผู้ประเมิน

..... / /

กิจกรรมที่ 6

ชื่อกิจกรรม เพื่อนซี้ รู้ดีที่สุด
ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เวลา 1 ชั่วโมง
ครั้งที่ 4

แนวคิด

กิจกรรมเพื่อนซี้ รู้ดีที่สุด เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้รู้ถึงความรู้สึก ความคิด ความต้องการ ความสามารถของผู้อื่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างเหมาะสม โดยให้สมาชิกในห้องเลือกกลุ่มเพื่อนสนิทในห้องเรียน แล้วสลับเปลี่ยนกันบอกความในใจถึงความรู้สึก ความต้องการ ความชอบ ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อยที่ต้องการให้เพื่อนแก้ไข รวมทั้งให้แต่ละคนบอกถึงความรู้สึก ความคิด ความต้องการให้เกิดขึ้นกับห้องเรียน และการร่วมกันดูแลห้องเรียน เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในห้องเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความรู้สึก ความต้องการ และสิ่งที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในการอยู่ร่วมกันในห้องเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนได้เหมาะสมในการเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชำนาญ

- 1.1 ครูแจ้งวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมและเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มทำกิจกรรม
- 1.2 ครูให้นักเรียนตอบคำถามตนเองในใจโดยไม่ต้องเปล่งเสียง จากคำถาม “นักเรียนไม่ชอบให้เพื่อนปฏิบัติสิ่งใดต่อนักเรียน” ให้ตอบได้หลายคำตอบ ให้เวลา 3 นาที จากนั้นครูเฉลยกับนักเรียนว่า “หากนักเรียนไม่ต้องการให้เพื่อนทำสิ่งที่ไม่ดีที่นักเรียนไม่ชอบเหล่านั้น ก็ขอให้นักเรียนไม่กระทำการสิ่งนั้นต่อเพื่อนหรือผู้อื่นเช่นกัน”

2. ชำนาญกิจกรรม

- 2.1 นักเรียนรวมกลุ่มเพื่อนสนิทในห้องเรียนของนักเรียน โดยไม่จำกัดสมาชิกในกลุ่ม แล้วพลัดกันพูดถึงความรู้สึก ความคิด ความต้องการ ความสามารถ ความชอบของเพื่อนที่เราสนิท รวมทั้งจุดเด่น จุดด้อย เกิดการยอมรับ แลกเปลี่ยน และเป็นแนวทางให้แก้ไข ซึ่งเป็นการเปิดใจ เข้าใจ รับรู้ความรู้สึกซึ่งกันและกัน เพื่อให้ปรับตัว ปรับความเข้าใจซึ่งกันและกัน ลดความอึดอัด ไม่เป็นตัวของตัวเองของสมาชิกในกลุ่ม ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและเพิ่มพูนมิตรภาพต่อกัน ในทางที่ดีขึ้น ให้เวลาแลกเปลี่ยนพูดคุย ปรับความเข้าใจ 15 นาที นักเรียนและครูสรุปผลที่ได้จากกิจกรรมร่วมกัน

2.2 ครูแจกกระดาษบลูฟแผ่นใหญ่พร้อมปากกาเมจิก ให้กลุ่มเพื่อนสนิททุกกลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มเขียนแผนผังความคิด (Mind Mapping) ในหัวข้อ “ห้องเรียนในฝันของเรา” โดยครูนำทางประเด็นให้เป็นตัวอย่าง เช่น สมาชิกในห้อง ห้องเรียน บรรยากาศ ความร่วมมือ การเรียน ความสัมพันธ์ ข้อควรปฏิบัติ การช่วยเหลือครู อื่น ๆ ตามความคิดเห็นของนักเรียน

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์และความคาดหวังกับห้องเรียนในฝันของเรา กลุ่มละไม่เกิน 5 นาที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปสิ่งที่สมาชิกทุกคนควรปฏิบัติในห้องเรียน และให้ทุกกลุ่มเขียนกิจกรรมจิตอาสาที่จะพัฒนาบรรยากาศของห้องเรียนในใบกิจกรรมที่ 6.1

3.2 ครูและนักเรียนสรุปและอภิปรายข้อคิดและความรู้ที่ได้จากกิจกรรมที่ 6 “เพื่อนซี้รู้ดีที่สุด” ที่ร่วมกันสรุปและเป็นแนวทางในการปรับพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกันและความร่วมมือร่วมใจดำเนินการพัฒนาห้องเรียน ม.4/1 ตามที่กลุ่มตั้งไว้ให้สำเร็จ

3.3 ครูนัดหมาย วัน เวลา สถานที่และข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

สื่อประกอบกิจกรรม

1. ใบกิจกรรมที่ 6.1
2. กระดาษบลูฟแผ่นใหญ่
3. ปากกาเมจิกคละสี

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการนำเสนอ การโต้ตอบ การตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปร่วมกัน

ใบงานที่ 6.1
กิจกรรมย่อย ห้องเรียนในฝันของเรา

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนและดำเนินงานพัฒนาห้องเรียนที่ตั้งใจไว้ (ให้ข้อมูลพอสังเขป)

1. ชื่อกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาห้องเรียน.....

2. เหตุและผลการดำเนินกิจกรรม

.....

.....

3. วัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณ.....

.....

.....

4. วิธีดำเนินงาน

.....

.....

.....

5. บันทึกผลหลังดำเนินกิจกรรม

ผลที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมย่อย ใบงาน 6.1

ด้านผลงานจากการปฏิบัติ/ประโยชน์ที่ได้

.....

.....

.....

.....

ด้านความรู้สึก

.....

.....

.....

.....

ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

บันทึกภาพแห่งความสำเร็จ

กิจกรรมที่ 7

ชื่อกิจกรรม เติมฝันปันหัวใจให้น้อง
ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เวลา 1 ชั่วโมง
ครั้งที่ 4

แนวคิด

กิจกรรมเติมฝันปันหัวใจให้น้อง เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้รู้ถึงความรู้สึก ความคิด ความต้องการ ความสามารถของผู้อื่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างเหมาะสม โดยให้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้เข้าไปใกล้ชิดกับน้อง ๆ กลุ่มนักเรียนบกพร่องทางการเรียนรู้ (เด็ก LD) เพื่อให้เรียนรู้ เข้าใจ รับฟังความรู้สึก ความคิด ความต้องการ ความสามารถ และช่วยเหลือให้มีพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ได้รับการยอมรับและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความรู้สึก ความต้องการของผู้อื่นที่ด้อยโอกาส
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติตนและช่วยเหลือผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชำนาญ

- 1.1 ครูแจ้งวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมและเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มทำกิจกรรม
- 1.2 นักเรียนดูคลิปใน Youtube “ทรู เอช การให้คือการสื่อสารที่ดีที่สุด” แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์และตอบคำถามเกี่ยวกับตัวละคร 4 คน คือ เด็กที่โตขึ้นเป็นหมอ คุณลุงชาย กว้างเตี้ย ลูกสาวของคุณลุง และเจ้าของร้านยา ดังนี้
 - 1) บอกถึงเหตุผลของตัวละครแต่ละคน ที่เขาทำเช่นนั้นเพราะอะไร
 - 2) ความรู้สึกของตัวละครแต่ละคนต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นอย่างไร
 - 3) หากเราเป็นบุคคลหนึ่งที่อยู่ในเหตุการณ์นั้นโดยไม่ทราบข้อมูลใดเลย แต่เห็นเหตุการณ์นี้ นักเรียนจะมีความรู้สึกและคิดเห็นอย่างไร
 - 4) แนวคิดที่ได้จากคลิปนี้

2. ชำนาญกิจกรรม

- 2.1 นักเรียนศึกษาใบงานที่ 7.1 โดยให้นักเรียนได้สำรวจตนเองว่านักเรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติตนต่อเด็กพิเศษกลุ่มบกพร่องทางการเรียนรู้ (เด็ก LD) อย่างไร ซึ่งในโรงเรียนมีจำนวน 38 คน แล้วให้นักเรียนศึกษาและค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเด็กกลุ่มดังกล่าว แล้ววางแผนและกำหนดแนวทางในการช่วยเหลือ โดยให้ดำเนินการนอกเวลาจากการเข้ากิจกรรมแนะแนว ซึ่งนักเรียนกลุ่มเด็กพิเศษดังกล่าว โรงเรียนได้จัดสอนซ่อมเสริมในคาบ 7 ของวันจันทร์และวันศุกร์

และนักเรียนจะช่วยสอนน้องในช่วงเวลาดังกล่าวพร้อมทั้งดูแลและให้คำปรึกษา โดยครูจัดน้องให้ด้วยวิธีจับสลากและต้องดูแลน้องไปจนจบการศึกษา

3. ขั้นสรุป

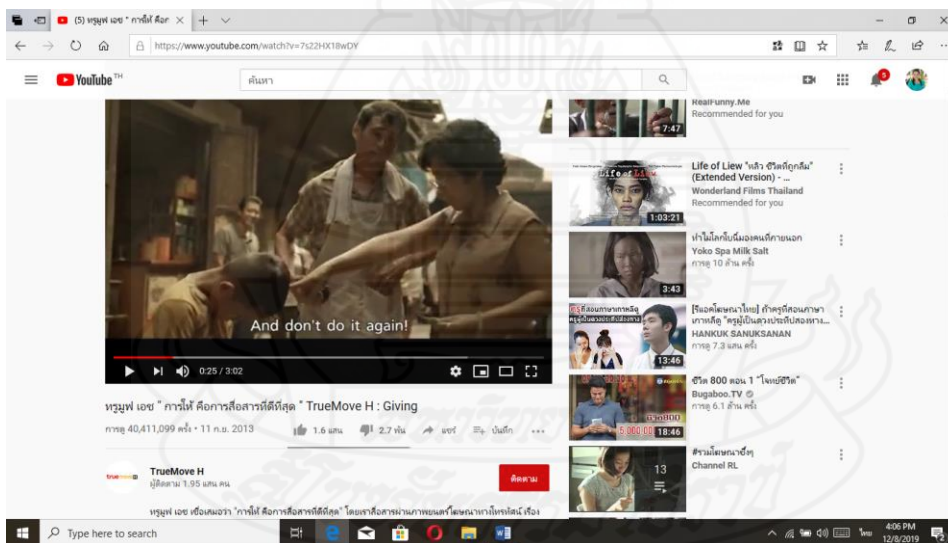
3.1 ครูและนักเรียนสรุปแนวทางการช่วยเหลือร่วมกัน โดยเลือกกิจกรรมที่นักเรียนทำได้สะดวก มีเวลาตรงกัน ได้ดูแลเด็กพิเศษตัวต่อตัว โดยเน้นการพูดคุยให้กำลังใจ รับฟัง ทำความเข้าใจให้เห็นความสามารถและนำส่วนนั้นมาส่งเสริมให้น้องกลุ่มเด็กพิเศษได้รับการยอมรับ นั่นคือ พี่สอนน้อง พี่ช่วยสอนการบ้าน แล้วสรุปความรู้สึกและความภาคภูมิใจที่ได้จากการแบ่งปันความรู้ตามแนวทางจิตอาสา “การให้ที่ไม่หวังผลตอบแทน”

3.2 สรุปและอภิปรายข้อคิดและความรู้ที่ได้จากกิจกรรมที่ 7 “เติมฝันปันหัวใจให้น้อง” โดยให้ความช่วยเหลือและดูแลน้องต่อไปเท่าที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้

3.3 ครูนัดหมาย วัน เวลา สถานที่และข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

สื่อประกอบกิจกรรม

1. คลิปวิดีโอจาก Youtube “ทรู เอช การให้คือการสื่อสารที่ดีที่สุด”
2. ใบงานที่ 7.1

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=7s22HX18wDY> ค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2562

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการโต้ตอบ ตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปร่วมกัน

ใบกิจกรรมที่ 7.1 กิจกรรมที่ 7 “เติมฝันปั้นหัวใจให้น้อง”

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเด็กพิเศษกลุ่มเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ (เด็ก LD) แล้วเติมความรู้ที่ได้ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ และทำกิจกรรม “เติมฝันปั้นหัวใจให้น้อง” โดยช่วยครูสอนน้อง แล้วบันทึกสิ่งที่ได้

ความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities) คือ.....

.....

.....

.....

.....

.....

อ่านหนังสือให้ครูฟัง

ลักษณะอาการ.....

.....

.....

.....

.....

.....

การดูแลรักษา.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรม “เติมฝันปั้นหัวใจให้น้อง” พี่สอนและดูแลน้อง

เมื่อเข้าไปพูดคุย น้องบอกอะไรเรา

ความรู้สึก.....

.....

.....

ความคิด.....

.....

.....

ความต้องการ

.....

.....

ใบกิจกรรมที่ 7.1 (ต่อ)
กิจกรรมที่ 7 “เติมฝันปั้นหัวใจให้น้อง”

.....

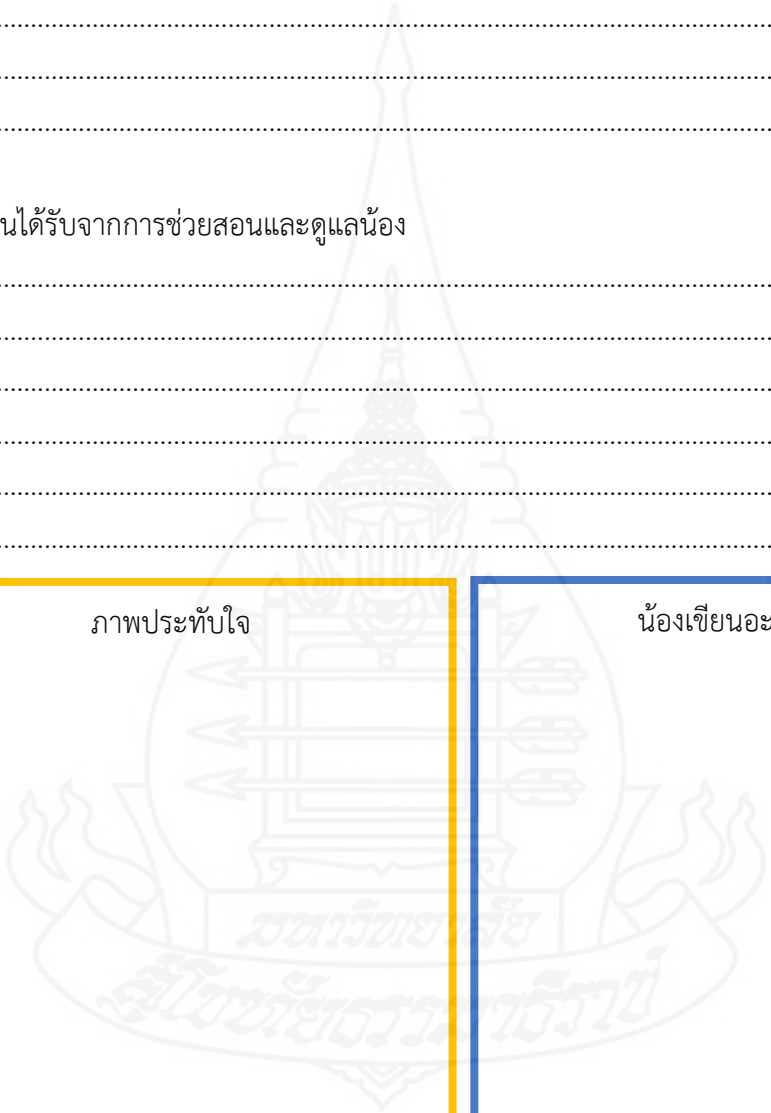
ความสามารถ.....
.....
.....
.....

สิ่งที่นักเรียนได้รับจากการช่วยสอนและดูแลน้อง
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ภาพประทับใจ

น้องเขียนอะไรถึงพี่

กิจกรรมที่ 8

ชื่อกิจกรรม แสงส่องธรรมนำชีวิต
ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เวลา 1 ชั่วโมง
ครั้งที่ 4

แนวคิด

กิจกรรมแสงส่องธรรมนำชีวิต เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักวางตัวให้ถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะการรู้จักแสดงออกทางพฤติกรรม การปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ วัฒนธรรม โอกาสและสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม โดยอาศัยกิจกรรมจิตอาสาในการฝึกการวางตนในการเป็นผู้นำและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ กิจกรรมสวดมนต์ทุกวัน ศุภร์ กิจกรรมตักบาตรทุกวันพระ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ฝึกการปฏิบัติตนในการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และการมีสติ คิด และทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นมิตรต่อผู้อื่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแสดงออกทางพฤติกรรมได้เหมาะสมกับกาลเทศะ
2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามวัฒนธรรม ประเพณีและโอกาสสำคัญต่าง ๆ

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชำนาญ

- 1.1 ครูแจ้งวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมและเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มทำกิจกรรม
- 1.2 ครูเตรียมความพร้อมนักเรียนโดยให้นักเรียนนั่งสมาธิ ให้ปล่อยวาง ไม่นึกถึงภาระใดๆ วางสิ่งเหล่านั้นทิ้งไป ใจจดจ่อกับสมาธิ ไม่ฟุ้งซ่าน โดยครูเปิดเพลงบรรเลงประกอบการทำสมาธิ ใช้เวลา 3 นาที ให้นักเรียนผ่อนคลายที่เกิดจากความเครียดจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
- 1.3 เมื่อนักเรียนคลายจากสมาธิ ครูตั้งคำถามกับนักเรียนให้ตอบคำถามในใจ จาก การปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าว นักเรียนรู้สึกอย่างไร เกิดความสุข ความปิติ อิ่มเอมในใจเกิดขึ้นหรือไม่อย่างไร ความสงบของใจส่งผลต่อตัวเราหรือไม่อย่างไร
- 1.4 นักเรียนชมคลิปปรายการเจาะใจ “วันที่เปลี่ยนใจของต่อธนภพ” ใช้เวลา 2 นาที

2. ชำนาญกิจกรรม

- 2.1 ครูตั้งคำถามให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เป็นหลักการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขคือหลักธรรมใด” สำหรับนักเรียนที่ตอบถูก มีรางวัลมอบให้ (คำตอบคือ สังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน คือ การให้ ปิยวาจา คือ การพูดวาจาที่ไพเราะ อัตถจริยา คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ และสมานัตตา คือ การวางตนให้พอดีในหน้าที่

ของตนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย) แล้วให้นักเรียนยกตัวอย่างการวางตนและประพฤติตนต่อผู้อื่นตามหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และครูยกย่องชมเชย

2.2 ครูแจกใบกิจกรรมที่ 8.1 ให้นักเรียนนำผลจากการปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสา ในด้านคุณธรรม ความดีที่ปฏิบัติเป็นประจำ นั่นคือ กิจกรรมสวดมนต์ นั่งสมาธิทุกวันศุกร์ กิจกรรมตักบาตรทุกวันพระ มาบรรยายถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับ และมีผลต่อการปฏิบัติตนหรือการวางตัวที่เหมาะสมอย่างไร

3. ขั้นสรุป

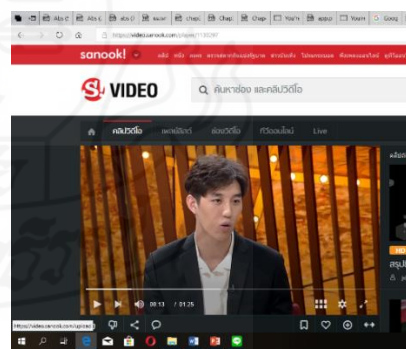
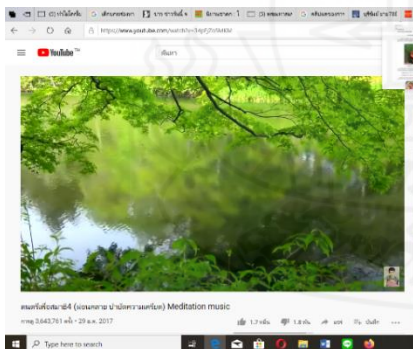
3.1 ครูให้นักเรียนเก็บบันทึกความรู้สึกของนักเรียนไว้อ่านเตือนใจตนเอง โดยให้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง เหมาะสม ย่อมนำมาความสุขและความเจริญมาสู่ตนเอง

3.2 นักเรียนสรุปและอภิปรายข้อคิดและความรู้ที่ได้จากกิจกรรมที่ 8 “แสงส่องธรรม นำชีวิต” เพื่อเป็นต้นแบบในการทำความดีให้กับผู้อื่นได้ปฏิบัติตามและรักษาไว้ซึ่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสืบไป

3.3 ครูนัดหมาย วัน เวลา สถานที่และข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป โดยให้นักเรียนเตรียมกิจกรรมนันทนาการ กลุ่มละ 1 กิจกรรม แบ่งเป็น 3 กลุ่ม (เตรียมความพร้อมละลายพฤติกรรม และเสริมสร้างทักษะชีวิต) กิจกรรมละไม่เกิน 15 นาที มาใช้ในคาบต่อไป

สื่อประกอบกิจกรรม

1. คลิปวิดีโอจาก Youtube “ดนตรีเพื่อสมาธิ”
2. ใบงานที่ 8.1

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=34pFjZoSMKM> ค้นเมื่อ วันที่ 8 ธันวาคม 2562

ที่มา : <https://video.sanook.com/player/1129805/> ค้นเมื่อ วันที่ 8 ธันวาคม 2562

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การโต้ตอบ อภิปราย และการสรุปร่วมกัน
3. สอบถาม ติดตามการปฏิบัติตนที่เหมาะสมของนักเรียน

กิจกรรมที่ 9

ชื่อกิจกรรม อาสาพาเพลิน
ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เวลา 1 ชั่วโมง
ครั้งที่ 5

แนวคิด

กิจกรรมอาสาพาเพลิน เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้มีทักษะในการติดต่อประสานงาน การติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน โดยใช้คำพูดที่เหมาะสมและฟังพอใจระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง โดยให้นักเรียน ได้เตรียมกิจกรรมนันทนาการเพื่อนำเสนอให้เพื่อน ๆ ได้ร่วมกิจกรรม ให้เกิดความสนุกสนานและสร้างความสุข โดยให้เพื่อน ๆ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แล้วขยายผลไปสู่ผู้อื่นเพื่อนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักในการติดต่อประสานงานที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
2. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะการสื่อสารที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชำนาญ

- 1.1 ครูแจ้งวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมและเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มทำกิจกรรม
- 1.2 ครูเขียนคำว่า “นันทนาการ” บนกระดาน แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อคำนี้ เกี่ยวกับ ความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ และครูแจ้งวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อให้นักเรียนนำไปใช้จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
- 1.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในการนำเข้าสู่กิจกรรมนันทนาการ 3 ด้าน คือ เตรียมความพร้อม ละลายพฤติกรรม และเสริมสร้างทักษะชีวิต ที่แต่ละกลุ่มเตรียมไว้ตามลำดับ

2. ชำนาญกิจกรรม

- 2.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเพื่อน ๆ เล่นกิจกรรมนันทนาการ เตรียมความพร้อม ละลายพฤติกรรม และเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามลำดับ โดยให้เวลากลุ่มละไม่เกิน 15 นาที
- 2.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มประเมินการจัดกิจกรรมของกลุ่มอื่นโดยเน้นความประทับใจ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จัดกิจกรรมให้กับนักเรียนโรงเรียน แคนดงพิทยาคมในโอกาสต่อไป

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบกิจกรรมที่ 9.1 โดยสรุปผลจากการจัดกิจกรรมอาสาพาเพลินที่ได้ปรับแก้ให้เหมาะสม ในการนำไปใช้กับกลุ่มนักเรียนกลุ่มอื่นต่อไป

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มดูผลจากการแนะนำของการจัดกิจกรรมจากเพื่อนในกลุ่มอื่น และจากครู และเตรียมปรับปรุงในการจัดกิจกรรมต่อไป สรุปและอภิปรายข้อคิดและความรู้ที่ได้จากกิจกรรมที่ 9 “อาสาพาเพลิน” เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร ประสานงาน ซึ่งกันและกันที่เหมาะสม และพึงพอใจย่อมส่งผลต่อสัมพันธภาพที่ดี

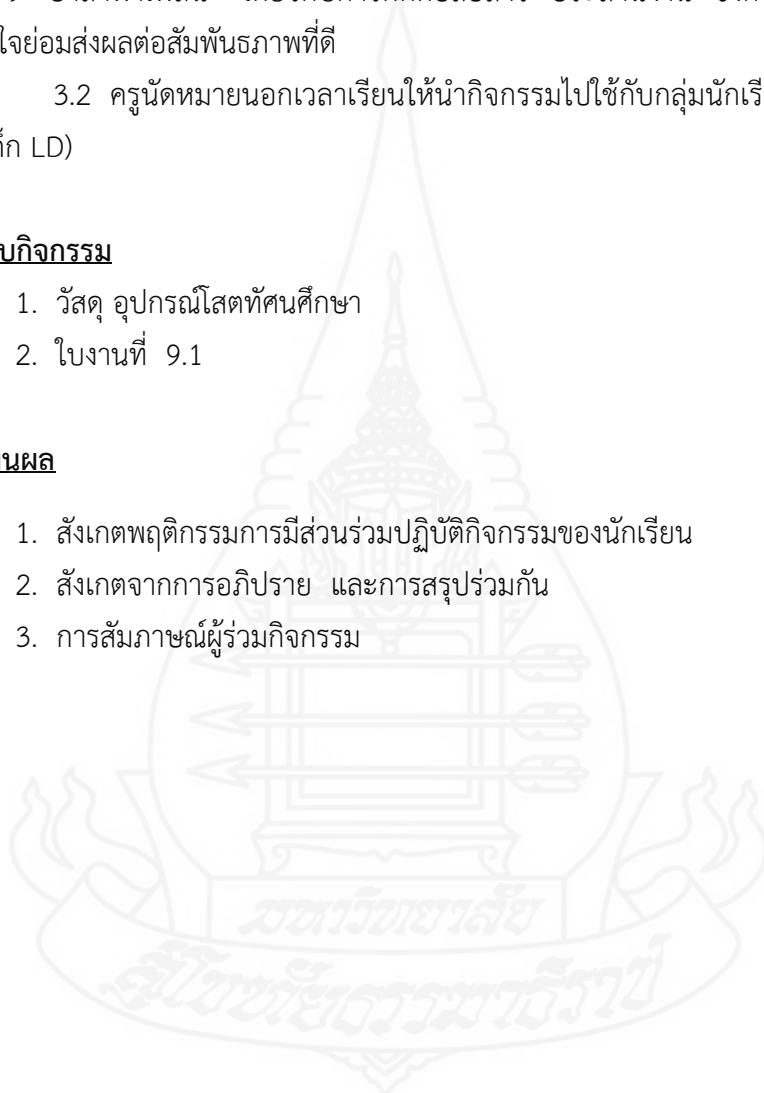
3.2 ครูนัดหมายนอกเวลาเรียนให้นำกิจกรรมไปใช้กับกลุ่มนักเรียนนอกพร่องทางการเรียนรู้ (เด็ก LD)

สื่อประกอบกิจกรรม

1. วัสดุ อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา
2. ใบงานที่ 9.1

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปราย และการสรุปร่วมกัน
3. การสัมภาษณ์ผู้ร่วมกิจกรรม

ใบงานที่ 9.1
กิจกรรมที่ 9 อาสาพาเพลิน

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกข้อมูลให้สมบูรณ์

ชื่อกิจกรรมนันทนาการ

วัสดุอุปกรณ์

.....

.....

วิธีเล่น

.....

.....

.....

จุดเด่นของกิจกรรม

.....

.....

.....

ผลตอบรับจากเพื่อนและน้องๆที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ อาสาพาเพลิน

กิจกรรมที่ 10

ชื่อกิจกรรม หัวใจอาสา
ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เวลา 1 ชั่วโมง
ครั้งที่ 5

แนวคิด

กิจกรรมหัวใจอาสา เป็นกิจกรรมที่ฝึกนักเรียนให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ได้สื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตั้งใจทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเต็มความสามารถ ไม่เอาเปรียบหรือเห็นแก่ตัว ช่วยเหลืองานด้วยความเต็มใจ เสียสละ อารมณ์ดี และมีความสุขในการทำงาน โดยให้นักเรียนรวมกลุ่มแล้ววางแผนการทำงานในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาโรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นตัวอย่างในการทำความคิด มีจิตอาสาให้กับสมาชิกคนอื่น ๆ ในโรงเรียน เป็นการการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชำนาญ

- 1.1 ครูแจ้งวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมหัวใจจิตอาสา
- 1.2 ครูนำผลการสำรวจสภาพการดำเนินงานของโรงเรียน จากกิจกรรมที่ 4 บอกเล่าเรื่องราว มาแนะนำอีกครั้งให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุ แนวทางการส่งเสริมพัฒนาและป้องกันแก้ไขโดยภาพรวม

2. ขั้นตอนกิจกรรม

- 2.1 ครูแจกใบกิจกรรมที่ 10.1 ให้นักเรียนเลือกกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาโรงเรียนที่นักเรียนสนใจ โดยมีข้อจำกัด คือ ระยะเวลา ไม่มีงบประมาณ และเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน แล้วให้ตัวแทนนำเสนอกิจกรรมเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นจากเพื่อนและครู
- 2.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอกลุ่มละไม่เกิน 5 นาที ครูและนักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

3. ขั้นสรุป

- 3.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มได้นำข้อเสนอแนะและวางแผน แล้วไปดำเนินงานให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด โดยดำเนินการนอกเวลาเรียน

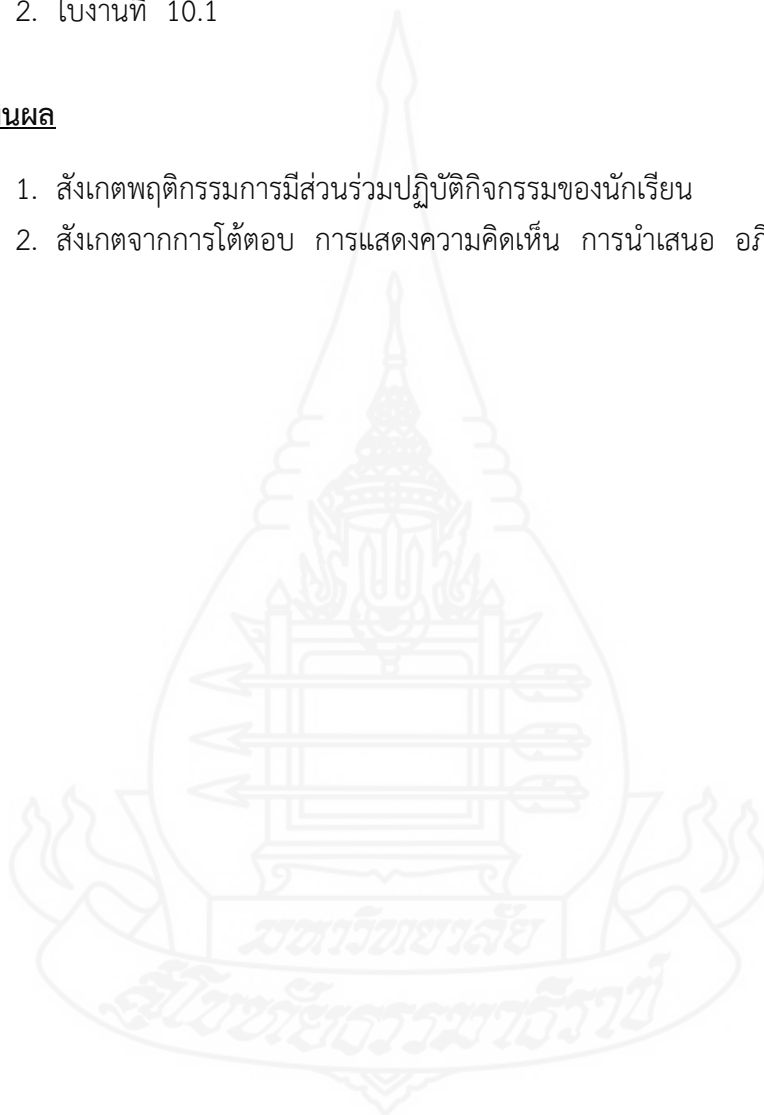
3.2 ครูแนะนำการบันทึกข้อมูลในใบงานที่ 10.1 และนัดหมายให้นำข้อมูลมาอภิปรายร่วมกันในคาบต่อไป

สื่อประกอบกิจกรรม

1. วัสดุ อุปกรณ์ไฮสแตทศึกษา
2. ใบงานที่ 10.1

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการโต้ตอบ การแสดงความคิดเห็น การนำเสนอ อภิปราย และการสรุปร่วมกัน

ใบงานที่ 10.1 กิจกรรมที่ 10 หัวใจอาสา

.....

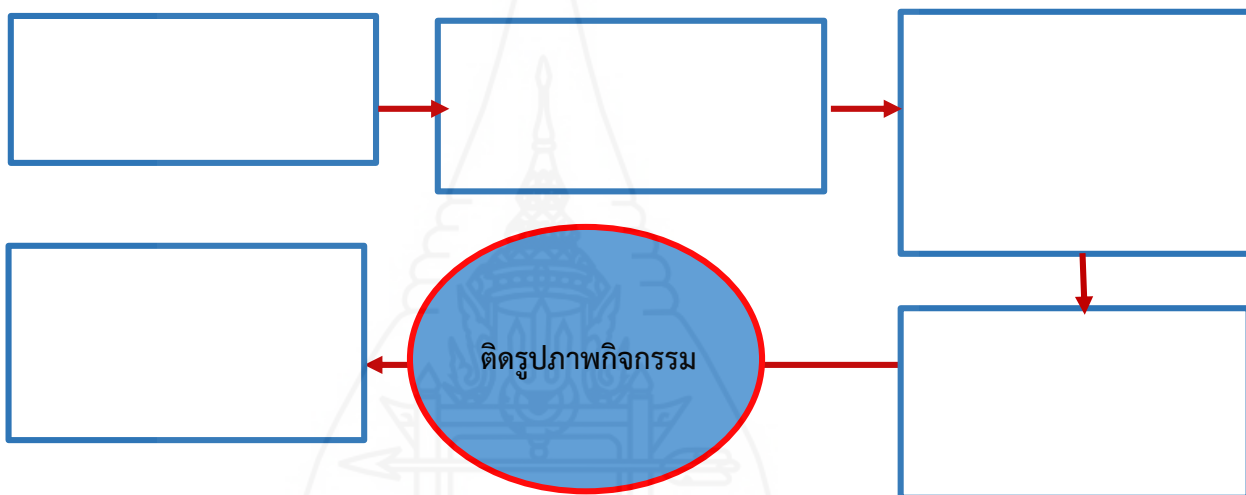
คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาตัวอย่างการวางแผนการจัดกิจกรรมหัวใจอาสาแล้วดำเนินการวางแผนตามแนวทางเอกสารที่กำหนดให้พอเข้าใจ

ชื่อกิจกรรม

วัตถุประสงค์ 1.

2.

วิธีดำเนินการ

บันทึกผลหลังดำเนินกิจกรรม

ผลที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรม.....

ด้านผลงานจากการปฏิบัติ/ประโยชน์ที่ได้

.....
.....
.....

ด้านความรู้สึกรู้สึก

.....
.....
.....

ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

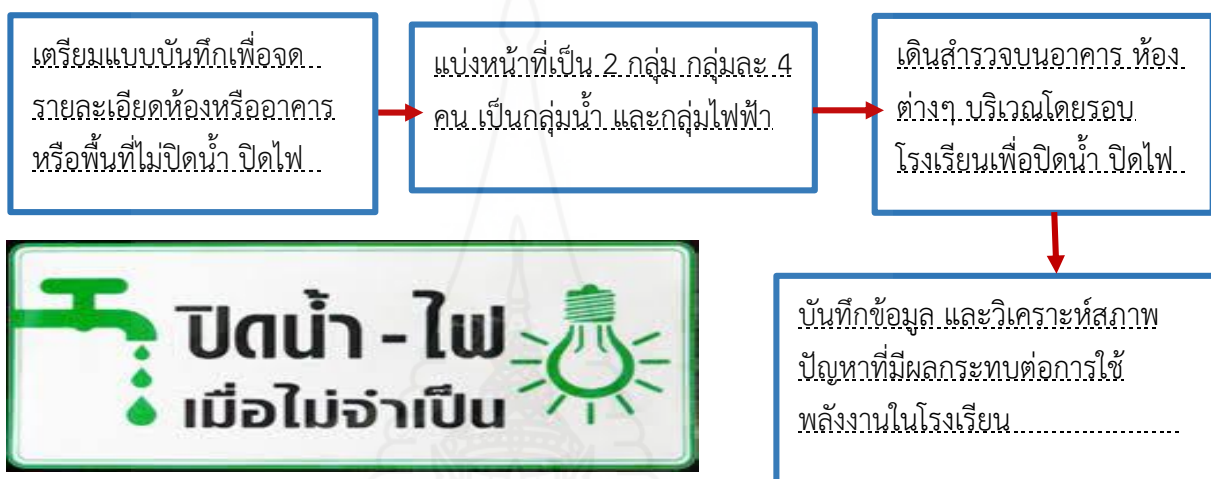
บันทึกสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาโรงเรียน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่างการบันทึกกิจกรรม ใงานที่ 10.1 กิจกรรม “รักษพลังงาน รักโลก”

- วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้ลดการใช้พลังงานที่สิ้นเปลืองโดยไม่เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียน
2. สร้างเสริมนิสัยอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมให้กับนักเรียน

วิธีดำเนินกิจกรรม

บันทึกผลหลังดำเนินกิจกรรม

ผลจากการทำกิจกรรม “รักษพลังงาน รักโลก”

ด้านผลงานจากการปฏิบัติ/ประโยชน์ที่ได้

ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกด้วยดีในการสำรวจ.....
และพบปัญหาบุคลากรในโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญ.....
และไม่ช่วยกันประหยัดพลังงาน.....

ด้านความรู้สึก

เห็นปัญหา เห็นความสำคัญ ต้องการเป็นส่วนหนึ่ง.....
ในการแก้ปัญหาเพื่อโรงเรียนของเรา.....

ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ

มีเวลาน้อยในการทำกิจกรรม และนักเรียนบางคน.....
ไม่ให้ความร่วมมือเมื่อกลุ่มเรานำเสนอที่มีผลกระทบ.....
ต่อห้องเรียนนั้น.....

บันทึกสภาพปัญหาเพื่อกำหนดมาตรการ ประหยัดพลังงานให้กับโรงเรียน

ปัญหา

1. นักเรียนบางห้องไม่ปิดพัดลมเมื่อออกจากห้องเรียน.....
 2. นักเรียนชาร์ตแบตเตอรี่ โทรศัพท์ในห้องเรียน.....
 3. นักเรียนบางห้องมักเปิดไฟทิ้งไว้จนเลิกเรียน.....
 4. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สนใจและไม่ค่อยช่วยกัน.....
- ประหยัดน้ำ ประหยัดไฟให้กับโรงเรียน.....
5. เมื่อใช้ห้องน้ำแล้วมักเปิดน้ำทิ้งไว้.....
 6. นักการเปิดน้ำทิ้งเมื่อรดต้นไม้.....

แนวทางแก้ไขและพัฒนา

1. สร้างความตระหนัก โรงเรียนวางมาตรการ.....
 2. นำบัดน้ำเสียให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป.....
 3. สะท้อนปัญหาค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ ให้ทุกคนร่วม.....
- รับผิดชอบ.....

กิจกรรมที่ 11

ชื่อกิจกรรม ก่อการดี
ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เวลา 1 ชั่วโมง
ครั้งที่ 6

แนวคิด

กิจกรรมก่อการดี เป็นกิจกรรมที่ฝึกนักเรียนให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ได้สื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตั้งใจทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเต็มความสามารถ ไม่เอาเปรียบหรือเห็นแก่ตัว ช่วยเหลืองานด้วยความเต็มใจ เสียสละ อารมณ์ดี และมีความสุขในการทำงาน โดยให้นักเรียนรวมกลุ่มดำเนินงานจิตอาสาพัฒนาโรงเรียน ตามที่ได้วางแผนไว้ ซึ่งเน้นการทำงานร่วมกันจนประสบผลสำเร็จ เป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายและดำเนินการจนสำเร็จ

ขั้นตอนกิจกรรม

1. **ขั้นนำ**
 - 1.1 ครูแจ้งวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมก่อการดี
 - 1.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งใบงานที่ 10.1 และให้นักเรียนเตรียมความพร้อมในการนำเสนอผลงาน
2. **ขั้นดำเนินกิจกรรม**
 - 2.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาโรงเรียนที่กลุ่มได้ดำเนินการเสร็จแล้ว โดยอาศัยช่วงนอกเวลาเรียน กลุ่มละไม่เกิน 10 นาที ครูและนักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ยกย่อง ชมเชยและให้กำลังใจในการดำเนินงานทุกกิจกรรม
 - 2.2 นักเรียนทำใบงานที่ 11.1 โดยบันทึกผลที่ได้จากการทำงานร่วมกันและหลักการการทำงานร่วมกันของนักเรียนจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไร
 - 2.3 ครูให้นักเรียนนำเสนอหลักการการทำงานร่วมกันให้เกิดความสำเร็จและผู้ร่วมงานมีความสุขจะต้องมีลักษณะอย่างไรบ้าง โดยให้แสดงความคิดเห็น ครูบันทึกข้อคิดเห็นของนักเรียนบนกระดาน

3. ชั้นสรุป

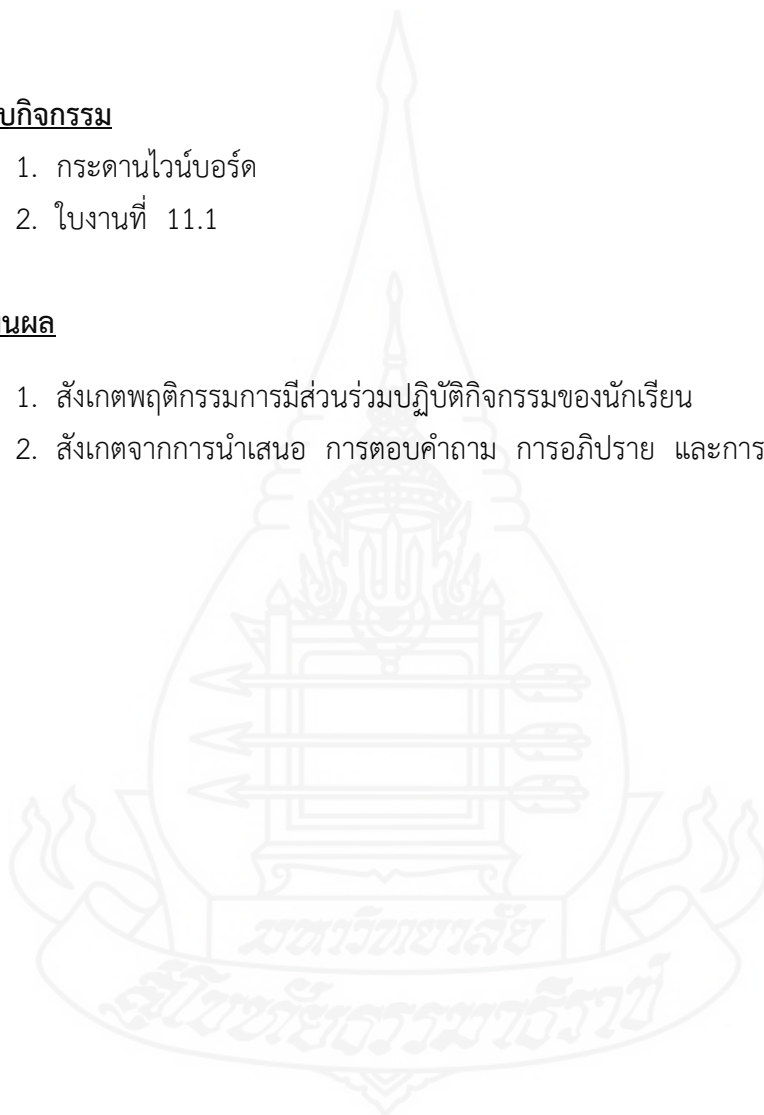
3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปและอภิปรายผลการดำเนินกิจกรรมที่ 11 ก่อการดีให้นักเรียนดูหลักการทำงานร่วมกันให้ประสบผลสำเร็จ ที่แต่ละคนได้เสนอไว้บนกระดานแล้วให้สำรวจตนเองว่าในการทำงานร่วมกับผู้อื่นนั้น นักเรียนได้ปฏิบัติสิ่งเหล่านั้นหรือไม่ แล้วนำหลักการดังกล่าวมาปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สรุปและอภิปรายร่วมกัน

สื่อประกอบกิจกรรม

1. กระดานไวท์บอร์ด
2. ใบงานที่ 11.1

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการนำเสนอ การตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปร่วมกัน

กิจกรรมที่ 12

ปัจฉิมนิเทศ

ชื่อกิจกรรม “ทำดี ด้วยหัวใจ”
ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เวลา 1 ชั่วโมง
ครั้งที่ 6

แนวคิด

กิจกรรมปัจฉิมนิเทศ เป็นกิจกรรมสรุปการเรียนรู้ และประมวลผลการเรียนรู้ รวมทั้งประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมจริงจากการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา ทำให้มีทักษะชีวิตในด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่นและได้รับการขัดเกลาจิตใจให้ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ผลที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมที่เกิดขึ้นที่เป็นประโยชน์กับตนเองและส่วนรวม
2. เพื่อให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนกิจกรรม

1. **ขั้นนำ**
 - 1.1 ครูกล่าวทักทายและกล่าวขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสา 10 กิจกรรม เป็นอย่างดี
 - 1.2 ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและประสบการณ์ถึงการเข้าร่วมทำกิจกรรมทั้งหมด
2. **ขั้นดำเนินกิจกรรม**
 - 2.1 นักเรียนทำใบงานที่ 12.1 ที่ครูแจกให้ โดยให้นักเรียนวิเคราะห์และนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย
 - 2.2 นักเรียนทำแบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ให้เวลา 10 นาที
3. **ขั้นสรุป**
 - 3.1 นักเรียนร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม แล้วช่วยกันวิเคราะห์ผลที่ได้ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันที่มีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการใช้

ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียน

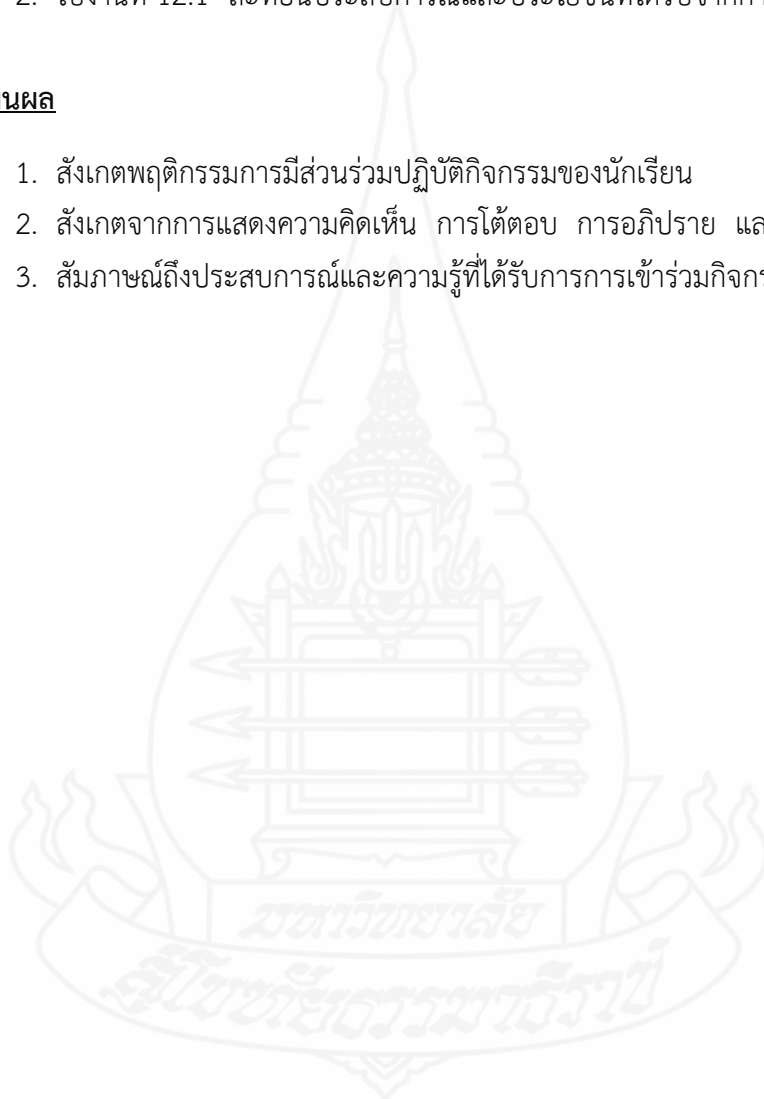
3.2 ครูขอบคุณนักเรียนทุกคนอีกครั้งและขอให้ตั้งใจทำความดีมีจิตอาสาต่อไป

สื่อประกอบกิจกรรม

1. แบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (posttest)
2. ใบงานที่ 12.1 สะท้อนประสบการณ์และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น การโต้ตอบ การอภิปราย และการสรุปร่วมกัน
3. สัมภาษณ์ถึงประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรม

ใบงานที่ 12.1 “สะท้อนความคิด” กิจกรรมที่ 12 ทำดี ด้วยหัวใจ

.....
คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์และนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับตนเองและส่วนร่วมมีอะไรบ้าง พร้อมทั้งการนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างไร

**สิ่งที่ได้เรียนรู้
และประสบการณ์ที่ได้รับ**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ประโยชน์จากการทำกิจกรรม

ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ซ

หนังสือราชการขออนุญาต

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมืองานวิจัย

ทดลองเครื่องมือวิจัย

เก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ที่ อว 0602.16 (บ)/ ๒๙๘

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 11 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสุภาพร ศรีลาดเลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางมนัญญา อนุไพโร นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาการแนะแนวและการปรึกษา
เชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ตามโครงการการศึกษา
ค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและ
ได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำ
นั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความ
อนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบ
และให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียด
อื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 08-7259-5741

ที่ อว 0602.16 (บ)/ ๒๑๘

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 11 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวธัญรัศม์ แพงภูงา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางมนัญญา อนุไพโร นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาการแนะแนวและการปรึกษา
เชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ตามโครงการ
การศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและ
ได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำ
นั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอ
ความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนานวัตกรรมและการจัดการเรียนการสอน ได้โปรด
พิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย
สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 08-7259-5741

ที่ อว 0602.16 (บ)/ ๖๑๘

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 11 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายณัฐเดช ทองใบ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางมณัญญา อนุไพโร นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ตามโครงการ การศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำ นั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอ ความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดผลและประเมินผล ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบ และ ให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษานำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 08-7259-5741

ที่ อว 0602.16 (บ)/ ๒๑๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 11 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนดงพลองพิทยาคม

ด้วย นางมณัญญา อนุไพโร นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษา
เชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ผลการใช้
ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดงพลองพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าอิสระ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดงพลองพิทยาคม จำนวน 30 คน ได้ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้
โดยช่วงวัน เวลาเข้าทดลองจะติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ จะมีให้เป็นการรบกวนเวลา
เรียนตามปกติของนักเรียน และผลการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลองเครื่องมือ ตามวัน
เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 087-2595741

ที่ อว 0602.16 (บ)/๗๐๐

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 11 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนแคนดงพิทยาคม

ด้วย นางมัญญา อนุไพร นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและ
การปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้า
อิสระเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 ของโรงเรียนแคนดงพิทยาคม อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อ
การศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณา
จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 08-7259-5741

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ-สกุล	นางมนัญญา อนุไพร
วัน เดือน ปีเกิด	6 เมษายน 2522
สถานที่เกิด	อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต(ศษ.บ) วิชาเอกเคมี - คณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2542
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนแคนดงพิทยาคม อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ

